הביא אחר כריתות מעילה. מפני שהדברים שחייבין עליהן מעילה. יותר קלים מהדברים שחייבים עליהם חטאת. הרמב"ם:

פרק א **א קדשי** קדשים ששחטן בדרום. אע"פ שדינן להשחט בצפון. לא תימא כמאן דחנקינהו דמו. וסוו כקדשים שמתו שילאו ידי מעילה דבר תורה. קמ"ל. דקדשים שמתו לא חזו כלל. אבל דרוס מהו דאיתו ראוי לקדשי קדשים אבל ראוי הוא לקדשים קלים הלכך מועלין בהן ומי שנהנה מהם שוה פרוטה מביא קרבן מעילה. ולא בלבד כי נשחטו בדרום וקבל דמן בצפון. הוא דמועלין בהן. משום דעיקר עבודה בצפון הוי [כדין] דמקבלה ומילך מלות כהונה. אלא אפילו שחטן בצפון וקבל דמן בדרום. ואע"ג דעיקר עבודה הוא בדרום בלא כדין. אפ"ה מועלין בהן: וזרק דמן בלילה. אע"ג דלילה לאו זמן הקרבה. מועלין בהן: בלילה וזרק דמן ביום. הלי כל שכן הוא דמועלין. דהא זרק ביום דעיקר עבודה הוא. אלא זו ואין צריך לומר זו קתני: או ששחטן בצפון. וחכב עליהן לאכלן חוץ לזמנן שהוא פגול שיש בו כרת. או חוץ למקומן

מעילה. והטעם פי' הכ"מ. משום דאמרינן בגמ' דלר"י דמשנה ב' פ"ט דזבחים כל הני אם עלו ירדו ולפיכך אין בהן מעילה אלא מדרבנן. אבל ה"ל להכ"מ לפרש ג"כ שאין נראה כן מהגמ'. או דסוגיא זו דלא כהלכתא. דהא ודאי דטובא קמ"ל. דאע"פ דדין תורה אין בהן מעילה. מועלין מהן מדרבנן: שחטן בדרום וקבל דמן בצפון. פי' הר"ב ולא בלבד כי נשחטו בדרום וכו' אבל שחטן בדרום וקבל דמן בדרום. בהא לא מיירי מתני' דא"ל דרישא דתנן ק"ק ששחטן בדרום היינו וקבל בדרום. דהוה זו ואל"ל זו. אלא תני והדר מפרש כילד כו'. אבל שחטן בדרום וקבל בדרום בהא לא מיירי מתני'. ואע"ג דהוה רבותא טפי. כך דרך המשנה לפי שעוה כל אחד בפני עצמו. לא חש לבטותם ביחד. כדאשכחן בפ' הבא על יבמתו. דקתני הבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד כו'. ובגמרא תני אפי' בעיסה. ובמשנה שיריה אע"ג דהוי רבותא טפי. משום דמסתמא כיון דשמעינן חדא לריעותא ה"מ בתריתי. תוספות: שחטן ביום וזרק בלילה בלילה וזרק ביום. כתב הר"ב בלילה וזרק ביום כ"ש הוא וכו'. וכ"כ רש"י אבל התוס' כתבו דנראה לרבינו יצחק דאיפכא גרסי'. שחטו בלילה וזרק ביום שחטו ביום וזרק בלילה. דזריקה עיקר עבודה. והוא חידוש יותר כשביעה בזריקה דאיכא מעילה. ולהכי שבק קבלה גבי לילה. ונקט זריקה. משום דאי אפשר לגמלם שתהא שחיטה ממש בסוף הלילה. והקבלה מיד ביום. דקבלה ושחיטה תכופות זו לזו ע"כ. אבל הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעילה. העתיק כגירסתינו: או שחטן חוץ לזמן וחוץ למקומן. דלכ"ע אם עלו לא ירדו כדתנן במשנה

מסכת מעילה

פרק א **א קדשי** קדשים[א]) ששחטן בדרום[ב]). מועלים בהן[ג]). שחטן בדרום וקבל דמן בצפון. בצפון וקבל דמן בדרום[ד]). שחטן ביום וזרק בלילה[ה]). בלילה וזרק ביום[ו]). או ששחטן חוץ לזמנן.

פרק א **א קדשי** קדשים. כגון חטאת ואשם ושלמי צבור שיש בהן מעילה עד שיהא בהנאת היתר לכהנים דהייגו לאחר זריקה. דעד שעת זריקה מקרו קדשי ה' ובאימורין אף לאחר זריקה. אבל בקדשים קלים אין בהם מעילה עד לאחר זריקה (בלא) [שאו] הובדר חלק גבוה. ואז יש מעילה באימוריהן [וכדתנן בס"פ]. תוס': ששחטן בדרום מועלין בהן. פירש הר"ב אע"פ שדינן להשחט בצפון וכו'. גמ'. דליכא למימר דהא קמ"ל דזריקה לא מהניא בהו לאפוקי מידי מעילה דהא פשיטא הוא. כיון שהזריקה בפסול דלא מהניא ולא מידי. תוס'. ומ"ש הר"ב. דקדשים שמתו לא חזו כלל. פירש"י לא לגבוה ולא להדיוט. דאין פודים את הקדשים להאכילן לכלבים. וז"ל התוס'. דכיון שהולכין לאבוד. לא אקרו קדשי ה'. ע"כ. ומ"ש הר"ב אבל דרוס מהו כו'. הלכך מועלין בהם. גמ'. ולפי זה משמע דמועלין דברי תורה. וכ"כ הרמב"ם בפירושו בהדיא. ובא ללמד שחייב מעילה מעילה דברי תורה. ולא פסק כן בחבורו ריש פ"ג מהל' מעילה. ודין תורה אין בהן מעילה. מועלין מהן מדרבנן: שחטן בדרום וקבל דמן בצפון. פי' הר"ב ולא בלבד כי נשחטו בדרום וכו' אבל שחטן בדרום וקבל דמן בדרום. בהא לא מיירי מתני' דא"ל דרישא דתנן ק"ק ששחטן בדרום היינו וקבל בדרום. דהוה זו ואל"ל זו. אלא תני והדר מפרש כילד כו'. אבל שחטן בדרום וקבל בדרום בהא לא מיירי מתני'. ואע"ג דהוה רבותא טפי. כך דרך המשנה לפי שעוה כל אחד בפני עצמו. לא חש לבטותם ביחד. כדאשכחן בפ' הבא על יבמתו. דקתני הבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד כו'. ובגמרא תני אפי' בעיסה. ובמשנה שיריה אע"ג דהוי רבותא טפי. משום דמסתמא כיון דשמעינן חדא לריעותא ה"מ בתריתי. תוספות: שחטן ביום וזרק בלילה בלילה וזרק ביום. כתב הר"ב בלילה וזרק ביום כ"ש הוא וכו'. וכ"כ רש"י אבל התוס' כתבו דנראה לרבינו יצחק דאיפכא גרסי'. שחטו בלילה וזרק ביום שחטו ביום וזרק בלילה. דזריקה עיקר עבודה. והוא חידוש יותר כשביעה בזריקה דאיכא מעילה. ולהכי שבק קבלה גבי לילה. ונקט זריקה. משום דאי אפשר לגמלם שתהא שחיטה ממש בסוף הלילה. והקבלה ושחיטה תכופות זו לזו ע"כ. אבל הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעילה. העתיק כגירסתינו: או שחטן חוץ לזמן וחוץ למקומן. דלכ"ע אם עלו לא ירדו כדתנן במשנה

ציונים

פ"א **א** קדשי קדשים ששחטן בדרום. ג' פ"ח לקמן כ"ו ע"ח ספרים ק"כ פ"ח זבחים ק"ם ע"ח מ"ר פ"ג מס' מעילה ה"ח:

שנויי נוסחאות

פ"א **א** מועלים בהם שחטן בדרום. הכ"ח מעיה. ביצד שחטן בדרום. ועי' רש"י וכהו"ש בכס הוס'. שחטן ביום. בכ"ק ובמסכ"ב שחט.. או ששחטן חוץ לזמנן. בד"ב וככ"ק ובמסכ"ב חוץ לזמנו לוגם בד"ו לזמנן.

ראשון לציון

פ"א **א** תי"ט סד"ח ששחטן בדרום כו' אבל ה"ל להכ"מ לפרש ג"כ שאין נראה כן מהגמ'. או דסוגיא זו דלא כהלכתא כו' ועמ"ש בס"ז במעילה ג' על דברים הללו:

לקוטים

פ"א **א** תי"ט ד"ח שחטן וכו' כך דרך המשנה כו' ומ"מ הרמב"ם בחבורו פ"ג דייק ובתב ששחטן בדרום אע"פ שקבל בצפון ע"כ כלו' נ"מ היכא דתלוייהו בדרום ודאי מיקרי שלא היה לה שעת היתר אלא אע"פ שקבל בצפון ובשתא א"ש דלא תני הנא שחיטה בדרום דב"ש הוא והא ליכא למימר שהא אה"נ דאין מועלים דהוי כמאן דחנקינהו דיינן דמוקמינן לתתי דין דמעילה מדרבנן קאמר כמ"ש הרי"ש לעיל אפי' יהיו כמאן דחנקינהו לא גריעי מקדשי מזבח שמתו דמ"ש מועלים בהן מדרבנן: (ש"ל)

כל הנהנה בשוגג בשוה פרוטה מקדשי ה', בין מקדשי מזבח או קדשי בדק הבית, אם הוא דבר שנפגם בהנאה בו, ככל המאכלים ובגדים וקורדם וכדומה, אז כשנפגם שוה פרוטה וגם נהנה כשוה פרוטה בפגמו, משלם להקדש הפגם והנאה, ומוסיף חומש מגבר, ומביא אשם מעילות. ואם במזיד משלם פגמו והנאתו, ופטור מקרבן ומחומש. וכך הוא ג"כ הדין כשהוא דבר שאינו נפגם בהנאתו, כגון שנהנה בשום הקדש או קשט מ"ע בטבעת הקדש. רק דבנה"ג בשנהנה בשוה פרוטה מעל וא"ל שיפגם. מיהו בקדשי מזבח יש ג' מדריגות. (א) בהמת עולה, או עולת עוף, וסרים הנשרפין ושעירים הנשרפין וסרה חטומה), ובשרן של כל אלו הקרבנות, וכ"כ אימורין של כל קדשי קדשים, יש בהן מעילה משעה שהוקדשו עד שנעשה בהן מלוחן. וכ"כ הקומץ והלבונה ומנחת כהנים, וחביתין שטולן כליל, והנסכים, מועלין בהן משהוקדשו עד שנעשה בהן מליחן. (ב) בהמת חטאת ואשם, ושלמי צבור, וחטאת עוף, או בשרן של אלו הקרבנות, יש בהן מעילה משהוקדשו עד אחר זריקה, דרק עד אז מקרו קדשי ה', אבל אח"כ הותרו לכהנים, ולכן כשנהנה אז זר מהן לא מעל. וב"כ בשירי המנחה מועלין בהן רק עד אחר הקטרת הקומץ מה"ע. (ג) בהמת קדשים קלים אין בה מעילה כלל, רק באימוריהן אחר שמרק הדם ולא מקודם:

פ"א **א**) כגון עולה, חטאת, אשם, ושלמי צבור: ב) והרי דינן להשחט בצפון ולקבל דמן בצפון: ג) דאף שנפסלו, לא אמרינן דכמאן דחנקינהו דמי, והרי קדשים שמתו אין בהן מעילה מדאורייתא, דעכ"פ י"ל דקדשים שמתו לא חזו לגבוה או להדיוט, דאין פודין קדשים להאכילן לכלבים, ולא מקרי הו קדשי ה'. אבל שחיטת דרום, מדמהני לקדשים קלים, מהני נמי לקדשי קדשים שיתחייב עליהן כשנהנה מהן בשוה פרוטה, קרן וחומש וקרבן מעילה. [ולרמב"ם [רפ"ג ממעילה] כיון דבכל הני דנקט מתני' קיי"ל כרבה [ש"ס ד"כ כ'] דאם עלו ירדו [בזבחים פ"ט מ"ב], א"כ אין בהן מעילה רק מדרבנן. ח) שהיא בדקי בדק הבית. (מהכת ליתן)

וכיון שכן משלם רק הקרן ולא החומש, וגם פטור מקרבן [כרמב"ם פ"ח ממעילה]. והשתא מפרש תנא, הך שחטן בדרום דנקט, כילד: ד) לא מבעייא קאמר, לא מבעייא קבל דמן בצפון, דעיקר עבודה בצפון הוא, דהרי רק מקבלה ומילך מלות כהונה. אלא אפילו בקבל דמן בדרום, דהיה עיקר התחלת עבודה בפסול, אפ"ה מועלין בהן. וה"ה בשחטן בדרום וקבל דמן בדרום דמועלין בהן, אע"ג דהכל בפסול היה: ה) אף דלילה לאו זמן זריקה, אפ"ה מועלין בהן: ו) זו ואל"ל זו קתני דהרי מלות זריקה ביום. [ולתוס' הכא נמי גרסי' תחלה שחט בלילה וזרק ביום ואח"כ שחט ביום וזרק בלילה. אב"י ל"מ

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

במסכת ב' פ"ט דזבחים וח"ת הא הוה זו ואל"ל זו. כבר פירשו התוס' להא דאיתא בגמרא ולמאי חזי. דהכי פריך ודאי ידענא דהא קמ"ל דזריקה לא מפקא מידי מעילה. מיהו מה הידוש יש כיון שאין שום *)[לאוות] בזריקה מהיכי תיתי דמפקא מידי מעילה ומשני הואיל ומרלה לפיגולו [שלא נקבע לפיגול עד שיקרב המחיר. שהוא זריקת הדם וכמ"ש בפי' הר"ב במסכת ג' פ"ב דזבחים] ולהכי ס"ד דזריקה מפקא מידי מעילה קמ"ל דלא. ע"כ: שנשחטה חוץ לזמנה כו'. וה"ה לכל הני דהכי בריבא. שחטה בדרוס או בלילה שלא היה להן שעת היתר להכשיר. והיינו טעמא דנקט הני תרין דחוץ לזמנו וחוץ למקומו טפי מכל הני דהכי בריבא דמועלין בהן. דהני תרי לחקום אסדדי ומחד קרא נפקי במסכת זבחים [פ"ב דף כ"ת] מוהם האכל יאכל (ויקרא י"ט). רש"י: ושקבלו פסולין וכו'. והה"ל דהני בריבא להא. רש"י. ומ"ש הר"ב דאם לאחר שקבלו חזרו כשרים כו'. וכדמוכח מהני דרפ"ג דזבחים. וירלה לי לאורה. דכיון דאכתי איכא תקנתא בחזרה. דאפילו לשיטה שכתבתי דמשנתינו במעילה מד"ס הוא. הך מעילה דשקבלו פסולין כו' מעילה דר"ת היא. דהא מקרי קדשי ה'. כיון דאיכא תקנתא בחזרה. אלא שמלשון הרמב"ם פ"ג מה"מ אין נראה כן. ולל"ע. ומ"ש הר"ב אבל טמא שקבל את הדם וזרקו כו'. דוקא קבל וזרקו. דאל"ה קשיא מרפ"ג דזבחים. ע"ש. וכן שכריח הכ"מ בפ"ל מהל' פה"מ. דדוקא קבל וזרק: ושקבלו פסולין וזרקו. תחלת עבודה וסופה נקט כמ"ש במסכת ב' פ"ט דזבחים: ב ואין חייבין עליו משום פגול נותר וטמא. כתב הר"ב דזריקה כשרה קבעה לפגול אבל לא פסולה. דהוי כמי שלא נזרק עליהם הדם. ולא קרבו כל מחיריו. ומשום נותר. דאין נותר אלא בשר [הראוי] לאכילה בתוך זמנו. כדכתיב (ויקרא י"ט) ביום זבחכם יאכל וממחרת וגו'. ומשום טומאת הגוף. כדאמרינן במנחות [פ"ג דף כ"ה] הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה. ושאינו ניתר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה [ויליף ליה מדכתיב (שם ז') כל טהור יאכל בשר. והנפש אשר תאכל וגו'. וטומאתו עליו] כך פירש"י בפ"י דזבחים דף כ' [ע"א] והתוס' פירשו בכאן דנותר ופגול ילפינן בג"ש מטמא בעון עון וחילול חילול. כתב הר"ב במסכת ה' פ"ד דזבחים. והר"ב בס"פ דלקמן פירש דנותר וטמא ילפינן מפיגול: רבי עקיבא אומר אין מועלין. פי' הר"ב דזריקה מהניא ליולא לאפוקי ממעילה. ולא למטרייה

*) הל"ק מניה היתר.

למקומן שהוא פסול שאין בו כרת מועלים בה: כלל אמר ר' יהושע כל שהיה לה שעת היתר לכהנים. אע"ג דטוב נפסלה. ואין רשאים לאכלן. אפ"ה אין מועלין בה: שלנה. לאחר זריקה או בטמאה או שיצאת חוץ לעזרה לאחר זריקה אע"ג דאינה ראויה לכהנים. כיון דהיה לה שעה א' היתר קודם שלנה אין מועלים בה. דלאו קדשי ה' קריבן בה דהא חזו לכהנים: ושקבלו פסולים וזרקו את דמה. קבלו פסולים את דמה אע"פ שזרקוהו כשרים. או שזרקוהו פסולים אע"פ שקבלוהו כשרים. ואם לאחר שקבלו פסולים את הדם וזרקוהו. חזרו כשרים וקבלו שאר דם הנפש וזרקוהו. הרי זריקת הכשרים מועלת ומתרת הבשר לכהנים. ואין בו משום מעילה. והני מילי שאר פסולים חוץ מן הטמא. אבל טמא שקבל את הדם וזרקו. אע"פ שחזרו כשרים וקבלו שאר דם הנפש וזרקוהו אין לבשר שעת היתר ומועלים בו. שהטמא הואיל ורחוי לעבודת לבור שקרבן לבור דוחה את הטומאה. כשזרק הדם נעשה שאר הדם שריים ושוב אין זריקת הכשרים מועלת להתיר הבשר ואין לך בפסולים מי שעושה הדם שריים. אלא הטמא בלבד: ב בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דמים. ואח"כ נכנס ואח"כ זרק את הדם: ר' אליעזר אומר מועלים בו. אע"פ שזרק את הדם דס"ל לרבי אליעזר דזריקה לא מהני ליולא לאפוקי מידי מעילה: ואין חייבין עליו משום פגול נותר וטמא. הואיל ולא דזריקה כשרה קא קבעה לפגול. ולא פסולה: רבי עקיבא. סבר אין מועלים בו. דקסבר דזריקה מהניא ליולא

בלל אמר ר' יהושע. מגמרא ק"ב ע"א: שהיה לה שעת היתר כו' ושלא היה לה שעת היתר. מ"י. שם: ב בשר קדשי קדשים שיצא. ר' ע"ב: ר"א אומר מועלין בו. מ"י. ע"ב מה' מעילה ה"ל: ואין חייבין עליו משום פגול כת. מ"י. פ"ח מה' מעילה סמוקנים הפ"ז:

שנויי נוסחאות

וחוץלמקומן בכי"קחוץ..; במשנ"ב ..למקומו ובכ"ן למקומן; בכש"מ אז חוץ.. שעת היתר. בד"ב ובכי"ק ..היתר וכן בסמוך. ושלא היה לה. בכי"ק ובמשנ"ב וכל שלא.. ושנטמאה ושיצאה. בד"ב שנטמאת שיצאת; בכי"ק ובמשנ"ב ד"ו ושנטמאת ושיצאת ועי' בגמ' (ד' ע"ב) בהגהות הדבור הזה; בכש"מ ..ושיצאה חוץ לקלעים. איזו היא. בכי"ק ובמשנ"ב ואיזו.. חוץ למקומה. בד"ב ובמשנ"ב ד"ו וחוץ..; ב זריקת. בד"ב ובכי"ק זריקות. נותר. בכי"ק ובמשנ"ב ונותר.

לקוטים

שם תי"ם ר"ח ושקבלו וכו' דאפי' לשיטה וכו' וכ"ל דמ"ש לא הנן להא דקבלו פסולין בריבא אע"ג דה"ה הוא דבלבו לא סר"ל בעת היתר מטום דלא קבל בריבא אלא מאי דמועלים מדרבנן לעולם משא"כ בהך דקבלו פסולין דזמנין דמועלין מדאורייתא היכא דאיכא דם הנפש אלא דמ"מ הרמב"ם לא חש לפרושי להא והיא הדבר כפשוטו דבהא נמי מדרבנן מועלין מטום דסתמא דמלתא בקבל הפסול קבל כל דם הנפש והוא מליאות רחוק שיהיה נשאר דם הנפש עד אחר זריקת הפסול בפרט לרי יוחנן דלעיל פ"ה דבריחוק בפסק רבי' במותו דלא הוי יש הנפש אלא המקלת. (ש"ל) שם ד"ח ושקבלו וכו' תחלת וכו' ולי לרי' מטום דבשלוחתא לא קא מייתי ראיה לא מהוקה לרי"ש דפס"ק דזבחים דס"ל דלא מיפסל בהלוך דהא אפ' בלא בהלוך (ש"ל): ב תי"ם פר"ה ואין וכו' הר"ב בס"פ וכו' לדידיה דיק סדרא דמתניתין שהקדים הפגול בהוא המלאד ולההוי וכן לרש"י נקט הכי בכך הם שנויים בכל מקום והטעם דפגול קודם בזמן לנותר ושניהם בגוף הקרבן ולפי' הסר"מ לטמא שאינו בגוף הקרבן. (ש"ל):

יכין תפארת ישראל יכין

ל"מ כ"ל דגם הכא לא זו אף זו תני בבריתא, דבריתא תני בחידוש, אע"פ תל עליו המעילה, והכא תני בחידוש דאף שהזריקה היה בזמן הראוי, אפ"ה לא פוציאתה הזריקה מידי מעילה]. והא דלא נקט בהך בבא שחיטה וקבלה בבריתא. ה"ט מדאי אפשר לומר שהיה השחיטה בסוף הלילה, והקבלה תיכף ביום, דהרי השחיטה והקבלה תמיד זל"ז: ז) ר"ל אם שחטן ביום ובלפון דיבון, רק שהתכוון בשחיטתן להקריבן או להאכלן חוץ לזמן הראוי, דאז הו"ל פגול שחייב עליו כרת בשאכלו מהן, או שהתכוון בשחיטתן להקריבן או לאכלן חוץ למקום הראוי, דאז הוצרך פסול ואין כרת באכילתו. ואע"ג דשניהן בשעלו למזבח לא ירדו לכ"ע [מזבחים פ"ע מ"ב], וא"כ הוה כ"ש מריבא [ע"ש]. י"ל כיון דאלימא זריקה, אלא נקבע שוב קרבן בפגול עד שיזרוק הדם כראוי, להכי סד"א דהכא שמזרק כראוי, מדמהני הך זריקה למקבע בפגול, מהני נמי לטוליאה ממעילה. קמ"ל דאפ"ה זריקה בשרה שבכל הקרבנות שמוליאתן ממעילה. קמ"ל דאפ"ה זריקה פסולה אינו מוציא ממעילה: ח) אף שאה"כ נפסל מאכילת הכהנים: ט) אף שנפסל מלהקריב: י) או לא קחני. ור"ל בלן הבשר של ק"ק ונעשה נותר, או נטמא או יצא חוץ לעזרה, וכולן אחר שנזרק הדם, שבשר הותר לכהנים: יא) כלעיל סי' ז': יב) וה"ה שחט או קבל הדם בדרוס, או זרק בלילה. [אב"י כך כ' ריתו"ע. ולי"מ כ"ל, דחוץ לזמנה כולל מלבד פיגול, גם אם השחיטה או הזריקה לא היה בזמן הראוי כגון בלילה. וכן חוץ למקומה כולל מלבד מחשבת חוץ למקומה, גם אם השחיטה או הקבלה היה חוץ למקומה]: יג) ר"ל שקבלו פסולין וזרקו כשרים או איפכא, וכ"ש בשניהן בפסולין. והא דלא נקט נמי הוליכו פסולין. החלת עבודת הדם וסוף עבודתו נקט. מיהו אם אחר שקבלו פסולין או זרקו, חזרו כשרים וקבלו דם הנפש וזרקוהו כדיו, מהני זריקת הכשרים להתיר הבשר באכילה, ונפק ממעילה. רק בקבלו טמאין תחלה או זרקו כיון דמהני עבודת הטמא בקרבן לבור, דכשרוב הלבור שמאין נעשה בטומאה, להכי מהני קבלתו וזריקתו נמי בכל קרבן, שיעשה שאר הדם כשרים, ולא מהני קבלת הבשר אח"כ: יד) אין בו מעילה אחר שנזרק הדם, מדחזי לא לכהנים: טו) אף שאחר הכניסו ואח"כ זרק הדם, אפ"ה ס"ל אין זריקה מועלת ליולא. [בך כתב רש"י ור"ב. ולי"מ לכתר מ"ש (זבחים ד"ל ע"א) באימורי קדשים קלין במ"ג, דבהדר פיליגיהו קודם זריקה, לכ"ע זריקה מהני ליולא, א"כ הי' בבשר קדשי קדשים ס. לפ"ז לא בדאיתנהו באבריהי בשעת זריקה פליגי ר"א ור"ע, וקיי"ל כר"ע, והכי קיי"ל [ועי' רלא"מ פ"א מפסולהמ"ק הל' ג']: טז) דכשחיטה בא' מד' עבודות לאכול או להקריב מהקרבן חוץ לזמנן, אינו חייב כרת בשאכל אלו, דלגבי הך מדאין זריקה מהני ליולא, הו"ל כאינו לא נזרק הדם, ולא קרבו כל מכשיריו כראוי [עי' זבחים פ"ב מ"ג]: יז) דפטור מכרת בשאכל נותר שלהן, דרה בראוי לאכלו תוך זמנו חייב אמותר: יח) דאין

חייב

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ליזלא לאפוקי ממעילה: אבל חייבין כו'. אבל לשון ברס. כמו בחמת. וכי אמר רבי עקיבא דזריקה מהני ליזלא. כגון שילא מקלת הבשר ולא כולו. דמגו דמהניא לההוא מקלת בבפנים. מהניא נמי לההוא מקלת שילא חוץ. והלכה כר"ע: אר"ע והרי המפריש חטאתו ואבדה. הסתא מייתי ראיה למאי דקאמר דזריקה מועלת ליזלא והרי שתיהן עומדות. שחוטות ונתקבל דמן בשתי כוסות. וזרק דמה על אותה מהן: לא כשם שדמה. על אותה. פוטר את בשרה. מן המעילה. כך הוא פוטר את בשר חברתה שלא נזרק דמה. מן המעילה הואיל והיה יכול לזרוק דמה של איזו שירלה: ואם פוטר דמה את בשר חברתה מן המעילה. אע"ג דפסולה היא דמותר חטאת היא. אינו דין שיפטר את בשרה על עצמה. אע"פ שנפסלה ביזלא. ולא אמר ר"ע כשם שדמה פוטר את בשרה כך הוא פוטר את בשר חברתה. אלא כשהחטו שתי החטאות כאחת. לפי שאם רצה מזה זורק רצה מזה זורק. אבל בזה אחר זה לא אמר ר"ע שיהיה דמה פוטר בשר חברתה: **ג** אמורי קדשים קלים. אין מועלים באמורי קדשים קלים אלא לאחר זריקת דמים. כדאמרינן בבלהי פרקין. ואם יצאו לפני זריקת דמים. ר"א אומר אין מועלין בהן. דכי היכי דאית ליה לר"א דאין זריקה מועלת ליזלא לאפוקי בשר קדשי קדשים ממעילה. הכי נמי אין מועלת ליזלא להביא אמורי קדשים קלים לידי מעילה. וכי היכי דאית ליה לר' עקיבא דזריקה מועלת ליזלא לאפוקי בשר קדשי קדשים מועלין בהן וחייבין כו'. לכאורה כ"ל דלא עדיף מבשר היזלא. דלא אמר ר"ע דזריקה מועלת לאכילה. כמ"ש לעיל ולקמן. אלא

מועלין בו יט). אבל חייבין עליו. משום פיגול. נותר. וטמא כ). אמר רבי עקיבא כא) והרי המפריש חטאת ואבדה. והפריש אחרת תחתיה. ואחר כך נמצאת הראשונה. והרי שתיהן עומדות. לא כשם שדמה פוטר את בשרה. כך הוא פוטר את בשר חברתה כב). ואם פטר דמה את בשר חברתה מן המעילה. דין הוא שיפטור את בשרה כג): **ג** אמורי קדשים קלים כד) שיצאו לפני זריקת דמים כה). רבי אליעזר אומר אין מועלין בהן. ואין חייבין עליהן משום פיגול. נותר. וטמא כו). רבי עקיבא אומר. מועלין בהן. וחייבין עליהן. משום פגול.

לאכילה כמ"ש בסוף פרקין: אבל. פי' הר"ב לשון ברס. כמו בחמת. כמו אבל אשמים אמתו (בראשית מ"ב) רש"י. ודכותה במשנה ח' פ' בתרא דר"ה: כך הוא פוטר את בשר חברתה. כתב הר"ב ולא אמר ר"ע כו' אלא כשהחטו שתי חטאות כאחת כגון שהחטו ב' כהנים כאחד. רש"י. ועמ"ש במשנה ב' פ"ב דחולין: **ג** אמורי קדשים קלים כו'. ר"א אומר אין מועלין בהן. כתב הר"ב כי היכי דאית ליה לר"א דאין זריקה מועלת ליזלא לאפוקי מידי מעילה כו'. ולריכי דאי אתמר בקדשי קדשים. ה"א בהא קאמר רבי אליעזר מועלים בו משום דזריקה כתיקנה מפקא מידי מעילה. אלא כתיקנה לא מפקא מידי מעילה. אבל לאחויי לידי מעילה מודה לר"ע דאפי' אלא כתיקנה מייתי לידי מעילה. ואי אתמר גבי קדשים קלים ה"א גבי קדשים קלים הוא דאר"ע מועלין בהן. דאפילו זרקה אלא כתיקנה מייתי לידי מעילה אבל קדשי קדשים דלאפוקי הוא אלא כתיקנה לא מפקא מידי מעילה קמ"ל. גמ': ר"ע אומר מועלין בהן כו'. ואע"ג דאיתנהו אברתי. דאי הדר עיילינהו. כ"ע לא פליגי. כדמסקינן בגמ' פ"י דזבחים דף ל'. ודלא כפירש"י ביזלאו וחזרו וזרק דמן. ע"כ. וז"ל הרמב"ם בפ"א מהל' פה"מ. ומזרק הדם. והם בחוץ: מועלין בהן. כתב הר"ב כי היכי דאית ליה לר"ע דזריקה מועלת ליזלא כו' ולכאורה ירלה לי. דא"כ ה"ל כי היכי דלאפוקי ממעילה לא מהניא אלא ביזלא מקלת ומדין מגו. ה"ל לאחויי למעילה לא מהניא אלא ביזלא מקלת. ומטעם מגו. אלא אחין גרלה כן מדברי הרמב"ם בפ"א מהלכות פה"מ. וגרלה לי דס"ל להרמב"ם דלהמיר א"ל מיגו: מועלין בהן וחייבין כו'. לכאורה כ"ל דלא עדיף מבשר היזלא. דלא אמר ר"ע דזריקה מועלת לאכילה. כמ"ש לעיל ולקמן. אלא

יבין תפארת ישראל בועז

חייב כרת באכלן בטומאת הגוף רק בראוי לאכילה לטהורים: יט) אף שלא חזר והכניסן קודם שזרק הדם, כ"ל זריקה מהני ליזלא לאפוקי ממעילה, אף דלא מהני למשרי בשר באכילה: כ) האי אבל לשון ברס הוא, וכ"ל כך הוא האמת, דאי"ל שהיה פירוש לשון אבל כבשאר דוכתא, דהכא אינו הכיפך מרישא, רק אדרבה מדאין מועלין בו, אם כן התירלהו הזריקה, ושפיר חייבין עליו משום פגול. [אב"י י"ל אין מועלין אבל אסור אוכל. ושפיר שייך עלה אבל]. מיהו דוקא ביזלא קלת הבשר ונשאר קלתו בפנים, דמדמהני זריקה להך קלת שבפנים מהני נמי להך שילא. אבל ביזלא כל הבשר, לא מהני הו זריקתו לכ"ע. וקיי"ל כר"ע (א): כא) מביא ראיה דזריקה מהני ליזלא: כב) מיירי ששתי שניהן כאחת דלא רצה זורק מזה מזה, והרי בזה כ"ע מודו דפוטר גם בשר הברתה ממעילה, אף דחברתה פסולה הסתא, דהרי כשמזרק דם של זו, נעשה חברתה מותר חטאת [כתמורה פ"ד]. מיהו בשחטן זה אחר זה, לכ"ע לא מהני זריקת הא' לפטור בשריה ממעילה: כג) אף שנפסל קלת הבשר ביזלא: כד) אתין מועלין בהן רק אחר זריקה: כה) ונשארו בחוץ בשעת זריקה כלעיל סי' ט"ו: כו) דס"ל דכמו דלא מהני זריקה ליזלא לבשר ק"ק לאפוקי ממעילה, ולהיובי בפגול מותר וטמא [כמ"ב], כ"כ לא מהני זריקה ליזלא אף באמורי קדשים לאיובי בהך:

פ"א (א) אבל ק"ל בגמרא פיגול שפיר מני חייל ליזלא משום דפיגול הו"ל איסור כולל גם על מה שנאכל בפנים וגם עמא שפיר חייל בשעתא הגוף דהו"ל כולל דעלמא: גם בבשר קדש טהור, אבל מותר ליזלא היכא מני חייל, הרי אין כאן לא כולל ולא מוסיף ולא בת אחת והרי רק בג' אופנים אנו איסור חל על איסור [כרמב"ם שגגות פ"ג ה"ג]. ואת"ל ע"פ נה דאמרי' [קידושין ע"ח ב'] דאיסור זוהה חייל על איסור גרוסה וחלב, אע"ג דאינו כולל או מוסיף לו בת אחת, אפ"ה הואיל ושם זוהה פוסל בא"א שזוהה שנאסרה לבעלה ישראל, אלמא דאע"ג דבהך זוהה אין אופן שיחול אפ"ה כיון שבשם זוהה משכח"ל כולל, חייל נמי בהך. מכ"ש דיש לומר דהואיל דשם מותר משכח"ל גבי כולל, נאסור גם שם הותיר בפנים, לפיכך גם במותר זה שאין בו כולל על יולא ממי חייל. ליתא, דהרי הרמב"ם פ"ל כ' בפירוש דכל כולל או מוסיף צריך שיהיה בפועל. וכ"ל דהרמב"ם סוכיה כן מש"ם [כריתות י"ד ב'] דקאמר כגון דאיכא ברא לבנא, דק' בע"ז ל"ל נ"ש לומר דאיכא ברא, הרי אפי' ליכא ברא ניחל איסור אחת אב מלשיה לאפשר שיהיה מוסיף היכא דהוה ברא לבנא. אע"כ צ"ל דוקא באיסור זוהה. שבשעה עצמו אפשר כולל דהיינו בא"א שזוהה, לפיכך שם זוהה זו שלהן אף שבה אין כאן כולל, אפ"ה מהשבו כולל, אבל באחת אב שאין בהשם עצמו משמעות כולל, רק שאפשר שיהיה כולל, דהיינו בהיה ליה ברא לבנא צריך שיהיה לו ממש בן. ולא"כ ה"ה בותר הכא, הרי בותר זה ליכא כולל, שבשר אסור היה. גם אי"ל דלהכי מחשב מותר כולל, דאי הוה רק יולא, והוה אכל הני זית ממנה והני זית מותר יחד היה פטור מדהו"ל ב' שמות שאין מצטרפים [כמעילה פ"ד מ"ב] והשתא דהו"ל מותר כל הני זית שבה מצטרף עם הני זית מותר דעלמא. ליתא, למה טרח הש"ס [כריתות י"ד ח'] למצוא כולל או מוסיף בחלב מותר ממוקדשים בכמה גוונא, ולא כדברינו בהני זית מלותו איסור. אלא ודאי אע"ג דהני"ל הני שיעור אסור מה"ת, ע"פ אין בו איסור מלקות ולא מחשב מה"ש כולל, מלבד שי"ל דמאן יימר שיחול איסור מותר על תחיכה זו עד שיצטרף הני זית עמה לחיב. והיינו נקודה נפלאה שהביא הרמב"ם בפי' המשנה [כריתות פ"ע מ"ד] שהקשה למה לא יחול איסור בשר בחלב בבטיל חלב בחלב מדאתוסף בה איסור הנלמה. ותירץ דמאן יימר שנתהוה בשר בחלב. כ"כ נימא הכא מאן יימר שחל על תחיכה זו איסור מותר עד שיצטרף הני זית ממנו לאני זית מותר אחר. אלא נ"ל דמיירי שיש עוד בשר בפנים

מוקדש

הטפריש חטאת ואבדה מיי' פ"ג מה"מעילה ה"ו: **ג** אימורי קדשים קלים שיצאו כו'. מיי' פ"ג מה"מעילה ה"ו: ר"א אומר אין מועלין בהם. מיי' פ"ג מה"מעילה ה"ו: וחייבין עליהן משום פגול נותר וטמא. מיי' פ"ח מה' פסולי המוקדשין הל"ב:

שנויי נוסחאות

(אבל) חייבין. במשנ"ב וחייבין. נותר (וטמא). נכ"ק ובמשנ"ב ונותר. בד"ב ליתא. המפריש חטאת ואבדה. בד"ב ובמשנ"ב: חטאתו.. וכ"ה בכי"ק (ומס הפריש..) לא כשם. במס' ד"ו וריוות ובמשנ"ב ד"ו אלא.. ואם פטר דמה בכי"ק ובמשנ"ב אם פטר.. שיפטור את בשרה. במשנ"ב שיפטר את בשר עצמה: **ג** זריקת. בד"ב ובכי"ק זריקות. נותר. בכי"ק ונותר וכן בסמוך. וחייבין (עליהן) משום. בד"ב ודפ"י ליתא:

תוספות חדשים

פ"א ב תי"ט סד"ה כך הוא פוטר כו' במ"ב ס"ב דחולין. דאיתא שם לא יהיה אחד שוחט שני זבחים ולכן פירש"י שני כהנים אבל משום הא לא איריא דהא בדיעבד כשר כדאיתא שם אי נמי כאן מייתי רק מזריקת הדם:

ראשון לציון

ב במשנה (לא) כשם שדמה כו' גם במשנ"ב איתא מלת לא: תי"ט ד"ה אבל פירש הר"ב לשון ברס כו' ודכוותה במ"ח פרק בתרא דר"ה ושיין תי"ט מכשירין פ"א מ"ד ד"ה אבל כו' כמו אבל שהם אתהן ולריך יישוב:

תוספה רעק"א

פ"א ג [אות א] תי"ט ד"ה רע"ק. פ"י דובחים דף צ' דהאימורים קודם זריקה לאו קדשי ה' נינהו ולא מפסלי ביוצא פ"ש. וקשה הא מ"מ משיטא דלא קילי מהבשר דפסול עכ"פ בפסול דיוצא מחוץ לירושלים אלא דלא מפסלי ביוצא חוץ לעזרה וא"כ מאי פרכינן הא י"ל דמתני דהכא מיירי ביוצא חוץ לירושלים ולא מתני אהדדיהו:

לקוטים

ב הר"ב ד"ה אבל וכו' לי ברס וכו' והא דקתני כן ליאמא ולא תנן דחייבין וכו' וכמו במס' דלקמן מ"ש לפום הסיכומא דס"ם שכתב כתי"ט במס' דלקמן דס"ל כ"ק ר"ע אם מועלת זריקה לדידי לתקן להוציא מידי מעילה ברס אלו' כ"ם ודין הוא שיהו חייבין משום פגול וכו' דהיינו להתמיר ולי זה לא שייך במס' דלקמן דשם כולה מילתא דר"ע להתמיר הוא. (ס"ל)

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

חלה שראיתי להרמב"ם שכתב בפ"ח מהלכות פה"מ ואם החזירן מקטירין אותן. אך הראב"ד כתב עליו שזה אינו מחוור. ע"כ. ומ"ש הכ"מ שהרמב"ם סובר שמאחר שמועלים בהם. וחייבים עליהם משום פגול וכו' לא נפסל הזבח. ע"כ. אין בזה כדאי להגיהו מהשגה. דהא בבשר. ס"ל כמי דאמרי הזריקה. ולא התירו לזבח באכילה. אבל נראה לומר דס"ל להרמב"ם. דהא דאמרן דלא אמר ר"ע לאכילה. הוא הומרא בעלמא דמחמירין לגבי אדם. אבל להקטר דלגבוה לא מחמרינן. מדלא אתמיט תלמודא לאשמעינן כמי דלגבוה. ועיין פרק דלקמן משנה ב' ומ"ש שם: ד קדשי קדשים לפני זריקת דמים כו' קדשים קלים וכו'. עמ"ש ברפ"ב בשם התוס': ואין מועלין בבשר. פירש הר"ב דאבר יש בו בעת היתר לכהנים. לפי שקדשי קדשים הנאמרים כאן. הן החטאת והאשם שאוכלין אותן הכהנים אבל העולה מועלין בבשר ואפילו לאחר זריקה. כמו שנתבאר בפרק שאחר זה. הרמב"ם: *)[נמצא מעשה דמים. כפל לשון הוא ול"ע ועפי"א דשבת משנה ו' ופ"ק דעדיות משנה ה']: ובקדשים קלים כו' ואין מועלים בבשר. ואע"ג דאף קודש זריקה אין בו מעילה קתני למידק הא איכורא איכא ומיירי ביולא. ולמימרא דלא אמר ר"ע דזריקה מועלת ליולא להתירו לאכילה. גמרא: חייבין משום פגול כו'. פירש הר"ב דזריקה קובעת בפגול. וקבעה כמי לעותר וטמא. מהטעם שכתבתי במשנה ב' בשם רש"י ז"ל:

*) לפי הנראה שלפנינו ג"ל הדבור הזה בסוף אחר דיה חייבין כו'.

מידי מעילה מועלת כמי ליולא להכיא לאימורי קדשים קלים לידי מעילה: ד מעשה דמים. זו זריקת הדם: ואין מועלין בבשר. לאחר זריקת דמים אין מועלין בבשר. דכבר יש בו שעת היתר לכהנים. והייט להקל. דמשום זריקת דמים אתיא ליה קולא. דאין מועלין בו: ועל זה ועל זה. בין על האמורין בין על הבשר לאחר זריקה חייבין משום פגול אם פיגל באחת מארבע עבודות. דזריקה קובעת בפגול וקבעה כמי לעותר וטמא. והייט להחמיר: ובקדשים קלים. לאחר זריקה: כולו להחמיר. דמועלין באמורים. דכבר חזו לגבוה וקדשים ניהו. ולא ממון בעלים: ועל זה ועל זה. בין על האמורים בין על הבשר. חייבין עליו משום פגול אחר וטמא. והייט כולו להחמיר:

נותר וטמא[כח]: ד מעשה דמים בקדשי קדשים[כט]. להקל ולהחמיר. ובקדשים קלים. כולן להחמיר. כיצד. קדשי קדשים לפני זריקת דמים. מועלין באימורין ובבשר[כי]. לאחר זריקת דמים. מועלים באימורים[כא] ואין מועלין בבשר[כא]. על זה ועל זה[כב]. חייבין משום פגול. נותר. וטמא[כג]. ובקדשים קלים. כולם להחמיר. כיצד. קדשים קלים לפני זריקת דמים. אין מועלין לא באימורין ולא בבשר. לאחר זריקת דמים. מועלין באימורין ואין מועלין בבשר. על זה ועל זה[כד]. חייבין משום פגול. נותר. וטמא. נמצא מעשה דמים בקדשי קדשים קדשים להקל ולהחמיר ובקדשים קלים כולו להחמיר:

יכין תפארת ישראל בועז

כז) נ"כ לטעמיה דלעיל קאי, וס"ל דכמו דאמרי זריקה ליולא בק"ק, כך מהני באימורי קדשים קלים. ולריכא הכך ב' פלוגתא, דאי אשמעינן בשר ק"ק, סד"א דר"א ס"ל רק לאפוקי ממעילה לא מהני זריקה, אבל אימורי קדשים קלים אימא דמהני זריקה לעיולא למעילה. ואי אשמעינן אימורי קדשים קלין, סד"א דרק לעיולא למעילה ס"ל לר"ע דמהני זריקה ליולא, אבל בשר ק"ק דלאפוקי ממעילה אימא ס"ל לר"ע דלא מהני זריקה ליולא, קמ"ל: כח) ר"ל יש בזריקת הדם של קדשי קדשים וכו': כט) ר"ל מועלין בכל האמור שיקריב מהקרבן אחר זריקה, ע"ג המזבח, וגם בהבשר שיאכלו הכהנים אחר זריקה: ל) וה"ה בעולה שכולה כליל, מועל בכל בשרו אף לאחר זריקה: לא) הרי שע"י הזריקה נתהווה בק"ק קולא, שאין מועל הו בבשר: לב) ר"ל בין באימורין בין בבשר, אחר זריקה חייבים וכו': לג) דזריקה קבעה בפגול, ולחיובא כמי כשאכל נותר שלו אז כשאכלו בטומאה, לאחר זריקה. הרי שע"י הזריקה נתהווה בהן ג"כ תומרא:

ראשון לציון

ד בתשובה חייבים משום פגול נותר וטמא עיין במשנ"ג: שם נמצא מעשה דמים כו' ע' נמשפ"ג: שם תי"ם ד"ה נמצא מעשה דמים כפל לשון הוא וע"ע כו' [לכאורה נראה פשוט משום דהוום אשמעי' דקדשים קלים דקיני בכ"מ הכא חמירי לכך כפל לשון וכמו דנא"ל בערכין פ"ג מ"ד ומ"ם ע"ש אמנם נדעתי אין לדקדק על זה שרגילות התנאים למיהני הכי וכדאיתא בגרייתא חלין כ"ב ע"א תורים גדולים כשרים וכו' וכן כ"ג ע"ב סרה כשתיה וכן כ"ד ע"א כשרים בטומין וכו' וכן כ"ד ע"ב אויר כלי חרס וכו' וכ"ה ע"א גולמי כלי עץ וכו' ע"ש וה"ה דסיין ל' יעלי הכי נחולין כ' ע"א יקבלו הרובין לה תשובתן ע"ש י"ל דהתם כיון שבכל הסמניות שאח"ז שם כ"ב ע"א וכ"ג ע"ב וכ"ד ע"ב וכ"ה ע"א לא הני הכי אשיר קא קביא ליה לר' יעלי לאה במתני' י"ע ע"ב שונה לנפול משא"כ הכא וע' בתוס' חולין כ"ב ע"א דלפי דבריו יתייבב היטיב והכן] וע' יסל"מ:

ך מעשה דמים בקדשי קדשים כו'. ז' פ"ב: קדשי קדשים לפני זריקת דמים. פ"ו פו"ב רקמת תוכה פרק כ' מ"ו. פ"ג מה' מעלה ה"ב: חייבין בשום פגול נותר וטמא כו'. ז' פ"ח מה' מעלה. פסולי המוקדשין ה"ז: קדשים קלים לפני זריקת דמים. ז"ז. פ"ב מה' מעלה ה"ח: משום פגול נותר וטמא. ז"ז פ"ח מה' פסולי המוקדשין ה"ז:

שנויי נוסחאות

ד מעשה דמים. בכי"מ ונמשנ"ג יש מעשה. ובקדשים קלים כולן. במשנ"ג. בולהו. קדשי קדשים לפני זריקת. בכי"ק לפני זריקות וכ"ס בכל המשנה. באימורין (ובבשר לאחר זריקת דמים מועלים באימורין) ואין. בד"נ ובכי"ק ליתא; נ מ ש נ"ב מועלין ב א י מ ו ר י ה ן.. וכן בסמוך; בשנ"מ בשם ס"ה ..ובבשר ואין חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא לאחר.. ועי' בסמוך. על זה ועל זה חייבין. במשנ"ב ועל זה ועל"ז חייב. נותר וטמא ובקדשים קלים. בכי"ק ונותר.. וכן בסמוך; בשנ"ב וטמא נמצא מעשה דמים בקדשי קדשים להקל ולהחמיר ובקדשים קלים. קדשים (קלים) לפני זריקת. בד"נ ודפו"י ליתא; בד' ריווח ליתא גם מלת לפני. ולא בבשר לאחר. בשנ"מ בשם ס"ה ולא בבשר ואין חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא לאחר: בד"נ ולא בבשר אלא לאחר. נמצא מעשה דמים (בקדשי קדשים להקל ולהחמיר ובקדשים קלים כולו להחמיר. בד"נ ובכי"ק ..כולן להחמיר וכ"ס במשנ"ב (ושם ליתא ועיעויל) ובשנ"מ תקן כלפנינו:

תוספות חבשים

ג תי"ם ד"ה מועלין בכל כולהקטר דלגבוה לא מממרי' כו' וקבה דל"ל לאמוע' דיכנסס לכתחלה ויקטירם וג"ל דכוונת הרמב"ם אם החזירו קודם זריקה ולאפוקי ממ"ד בזבחים דף נ"ו דכם פסולים עי' שם נפנים:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פרק ב **א חטאת** העוף. הוכשרה ליפסל. כלומר משנמלקה נתוספה בה קדושה שהיא נפסלת אם נגע בה בטבול יום. או מחוסר כפורים. ודוקא נפסלת בטבול יום. אבל לא מיטמאה לטמא אחרים. שכשם שטבול יום פוסל את התרומה. כך הוא פוסל את הקודש: הוזה דמה היבין עליה משום פגול. דהזאה [בל] *) חטאת העוף במקום זריקה דבהמה קלי. דהזאה קובעת פגול כשחשב בו קודש לכן כמו זריקת דם בבהמה ושוב יש בו איסור אחר וממא: ואין בה מעילה. דכיון דהוזה דמה יש (בו) [בה] היתר לכהנים: ב מיצה דמה. מילוי דעולת העוף קלי במקום זריקת הבהמה. והזאה דחטאת העוף. דבעולת העוף כתיב ונמלה דמו: עד שתצא לבית הדשן. דכיון דכולה כליל ולית בה שעת היתר לבעוף לעולם מועל בה עד שתשרף כולה. ואנטל מטפרה תרומת הדשן. כדכתיב (ויקרא ו) והריס את הדשן אשר תאכל האש: ג פרים הנשרפים. אין בהן לכהנים היתר כלל: הוזה דמן מיטמאה כו' כחכמים דמתני' ד' פי"א דפרה. ובגמ' מייתי ברייתא. וה"מ לאחווי ממתני' דפרה. אלא דבברייתא מפורש יותר ואני בה אלא מחלוקות ופיין בפ' בתרא דנדה מטמא ו' שם הקשיתי לאחול על הרמב"ם שדברו סותרים זה את זה. ועיין ברפ"ב דטבול יום: ובלינה. בלילה דם בשקיעת החמה. א"נ בלילה בשר ליום ולילה ואע"ג דבתר הכי קתני. הוזה דמה. דמשמע דהשתא לא לחיי בהוזה. וא"א בלילה יום ולילה אלא לאחר הזאה. שהרי ההזאה ביום המליקה. דאל"כ יפסל הדם בשקיעת החמה. מ"מ נקט נמי מליקה פסול לילה בשר. לפי שמיד שנמלקה מתחלת ליגה של יום ולילה. ומשעת מליקה מוקי' תוס': ובלינה. ולא קתני וביולא דמתני' ר"ע היא כדלקמן. ולדידיה הזייה מהני ליה ליולא. כדלקמן. ומדלא פסיקא ליה. לא קתני: הוזה דמה כו'. כתב הר"ב דהזאה קובעת כו'. עיין בפי' הר"ב לקמן בס"פ. ומ"ש בפרק דלעיל מכנה ב': ואין בה מעילה לפי שאין בחטאת העוף איסורים. רק כולה לכהנים כבשר חטאת. הרמב"ם. וגמרא מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא. וביולא ור"ע היא. ולא מהניא ליה זריקה להתירו לאכילה. כמ"ש בס"פ דלעיל: ב ובלינה. הכא וכולהו דמתי ליה. שאין בהן היתר לכהנים. ואפ"ה לא אתי וביולא. ולא מיבעיא להרמב"ם. דהא מהניא הזייה ליולא להקטרה [*וכמ"ש במשנה ג' פרק דלעיל] ואף להרא"ש ל"ק. דל"פ אלא לכתחלה. אבל אם הקטיר סלקא ליה: עד שתצא לבית הדשן. הר"ב שתשרף כולה ותנטל מאפרה כו' ואו כיון שנעשית מצותו אין מועלין בו. רש"י. כלומר דלא אקלו עוד קדשי ה'. ועד שתצא לבית הדשן. עד שתראה לבית הדשן. גמרא. [*ופי' רש"י אחר שהריס תרומת הדשן אותו הנשאר הוא ראוי ועומד להוצאת הדשן] ועיין מ"ש במשנה ג'. ועיין בפי' הר"ב במשנה ד' דקשיא אדפירש בכאן. ובס אפרש בס"ד: ג משום פיגול. לשון הר"ב אם חישב

*) נ"ל שי"ל ובעולת עוף. וכן הגיה בכ"מ והגיה בסייגן ואף לאחר הקטרה עד שתצא כו' וע' כ"ד: עליסס

פרק ב **א חטאת** העוף[א] מועלין בה משהוקדשה[ב]. נמלקה. הוכשרה[ג] להפסל בטבול יום. ובמחוסר כפורים[ד]. ובלינה[ה]. הוזה דמה. היבין עליה משום פיגול[ו]. נותר. וטמא[ז]. ואין בה מעילה[ח]: ב עולת העוף מועלין בה משהוקדשה. נמלקה. הוכשרה[ג] להפסל בטבול יום. ובמחוסר כפורים. ובלינה. מיצה דמה[ט] היבין עליה משום פיגול. נותר. וטמא. ומועלין בה. עד שתצא לבית הדשן[י]: ג פרים הנשרפין[יא]. ושעירים הנשרפין[יב]. מועלין בהן משהוקדשו. נשחטו. הוכשרו להפסל בטבול יום. ובמחוסר כפורים. ובלינה. הוזה דמן. היבין עליהן משום פיגול[יג]. נותר וטמא.

פרק ב **א חטאת** העוף. עד שתצא היריו בדין פסולי קדשים מתי ימעלו בהם ומכאן ואילך היריו בכשרין. תוס'. וכתבו עוד דבדין הוא ליה למתני חטאת העוף עם פרים הנשרפים דתרוייהו לא סלקי לגבוה כולהו. אלא בצריך להקדיש חטאת העוף לעולת העוף. לפי שהיא קודם. ועולת העוף שונה קודם לכל הקרבנות לפי שיש בה שיכות דמעילה יותר ואף מעולת בהמה דבעולת בהמה אין מועלים בעורה כי עורה לכהנים. ובחטאת [*]הנשרפת] מועל אף בעורה. ואף משאצא לבית הדשן מועלין בה. ע"כ: משהוקדשה בפה. אפילו אם נהגה ממנה מחיים. כגון שמכרה דסוליאה לחולין. רש"י. ויש לתמוה מל הר"ב דנמר לפרש עד מתניתין ח': הוכשרה. כל מה שאמר בזה ספרק הכסר רוצה לומר הכנה לדברים שמתידים לזכור אותם. לא לענין הכשר טומאה הנזכר בכל מקום. ודע זה. ואל יטעך שתוף הענין. הרמב"ם: להפסל בטבול יום. כתב הר"ב אבל לא

*) בר"ב ד"ה דחטאת.

פ"ב א חטאת העוף מועלין בה. מ' פ"ח מ"י פ"ב מ' מעילה כ"ו: נמלקה הוכשרה להפסל בטבול יום. מ"י פ"ב מ' מומאת אוכלין ה"ג: ובלינה מ"י פ"ח מ' פסולי המוקדשין ה' נ"ז: ואין בה מעילה. מ"י פ"ב מ' מעילה ה"ו: ב עולות העוף מועלין בה משהוקדשה. מ' פ"ח מ"י פ"ב מעילה ה"ב: נמלקה הוכשרה להפסל בטבול יום. מ"י פ"ח מ' תנות הטומאה ה"ב: ובלינה. מ"י פ"ח מ' פסולי המוקדשין ה"ז: מיצה דמה היבין עליה משום פגול. מ' מ"י פ"ג מ' כפ"מ ה"ב: ומועלין בה. מ"י פ"ב מ' מעילה ה"ז: ג פרים הנשרפים. מ' פ"ח זבחים ל"ה ע"ב ק"ל ע"ב: מועלין בהן משהוקדשו. מ"י פס ה"ל: נשחטו הוכשרו להפסל בטבול יום כו'. מ"י פ"ח מ' תנות הטומאה ה"ב: ובלינה. מ"י פ"ח מ' פסולי המוקדשין ה"ב ופ"ז ה"ב: הויבין עליהן משום פגול ר"ל נמר ומסכא. מ"י פס פ"ח ה"ז:

שנויי נוסחאות

פ"ב א הוכשרה להפסל. בכי"ק הכשרה..:כפע"מ. ליפסל. הוזה דמה. בד"ג מיצה.. ועי' בגמ'. הויבין עליה. במפר"ב ..עליו' והוגה בכפע"מ בלפיהו. נותר. בכי"ק ונותר בכל הפרק. מלבד במ"ו. ב ובמחוסר כפורים. בכי"ק ומחוסר.. הויבין עליה. במפר"ב ..עליו:

לקוטים

פ"ב א תו"ט ד"ח מעלת וכו' לפי שיש קודמת. כתמי נפ"י דזבחים פ"ד. ומ"ש ובחטאת הנשרפת מועלין אף בעורה כלומר ולהכי תני פרים הנשרפין בתר עולת העוף ולא תני בתר עולת העוף עולת בהמה מ ש ו ס דחטאת הנשרפת דמיא עפי לעולת העוף דאין בה היתר לכהנים כלל כעולת העוף והוא שמעו ולא הוצרכתי לכתבו אלא לאשוקי מהמניה שכתב דל"ל ובעולת העוף במקום ובחטאת הנשרפת ולא הכין כוונת התוס' ושוב לא דק דממה דמסיימי ואף משאצא לבית הדשן מועלין בה נראה להדיא דבחטאת הנשרפת אייבי דעולת העוף אף מועלין בה אלא עד שתצא לבית הדשן משא"כ בפרים הנשרפין דאח"כ נמי מועלין בהן עד שיזרק הנשרפים דאח"כ: משהוקדשה וכו'ים לתוס וכו'ל דהא ז' בחטאות אינו' לומר בפה לאשוקי דלא נפרש נתיבה בכלי דאיתא בתר הכי שהכלי מקדשתן אבל הכא ליכא שום מעשה בהו קודם המליקה וממילא דהוקדשו הייבו בכלי ומש"ה לא הוצרך לפרש מיד עד מש' ה' בחטאות אלא דמ"מ ק' דהו"ל לפרש בחמ' ו' ח' בני שתי בלהם

פרק ב **א חטאת** העוף[א] מועלין בה משהוקדשה[ב]. נמלקה. הוכשרה[ג] להפסל בטבול יום. ובמחוסר כפורים[ד]. ובלינה[ה]. הוזה דמה. היבין עליה משום פיגול[ו]. נותר. וטמא[ז]. ואין בה מעילה[ח]: ב עולת העוף מועלין בה משהוקדשה. נמלקה. הוכשרה[ג] להפסל בטבול יום. ובמחוסר כפורים. ובלינה. מיצה דמה[ט] היבין עליה משום פיגול. נותר. וטמא. ומועלין בה. עד שתצא לבית הדשן[י]: ג פרים הנשרפין[יא]. ושעירים הנשרפין[יב]. מועלין בהן משהוקדשו. נשחטו. הוכשרו להפסל בטבול יום. ובמחוסר כפורים. ובלינה. הוזה דמן. היבין עליהן משום פיגול[יג]. נותר וטמא.

יכין תפארת ישראל יכין

פ"ב א) בפרקא קמא נקט פסולי המוקדשין מתי מועלין בהן. ומהשתא מיירי תנא מתי מועלין בכשרים. והקדיש קרבנות העוף לקרבנות בהמה, לפי שיש בעופות עולת העוף, שיש בה שייכות יתירה דמעילה, מדמועלין גם בעורה. משא"כ בקרבנות בהמה. גם בעולה העור לכהנים. ואין מועלין בו. והקדיש בעופות חטאת לעולה, משום דחטאת קודם בהקרבה לעולה: ב) בפה, וכן בטלה פרקן: ג) ר"ל ע"י שנמלקה הוכנה לפסול וכו'. וכן פי' מלת הוכשרה בטלה פרקן: ד) ר"ל דכשנמלקה נתוסף בה קדושה שכשיגע בה טבו"י [הייגו עמא שטבל ולא העריב שמשו], או מחוסר כפורים [הייגו אותן שעמאין שבשיעורו לריכין קרבן, וסס הזב, והזבה, (נדה), יולדת, ומצורע שטבלו והעריב שמשן, ועדיין לא הביאו קרבנותיהן, ביום שלאחריו], נפסל העוף, אבל אינו מטמא אחרים: ה) דכשנמלקה אם לן הדם עד שנקעה החמה, נפסל הקרבן. וכמו כן בלן הבשר אחר הזאה דמה יום ולילה מאז שנמלק, נפסל מלאכול בשרו. והא דלא נקט נמי שנפסל ביולא. משום דסתם מתני' ר"ע היא דס"ל זריקה מהני ליולא: ו) כשחישב בפיגולו בשעת מליקה או בשעת מצוי הדם: ז) שיתחייב כרת באכל א' מאלה ממנה. אבל קודם שהוזה דמה, פטור כשאכל פגול נותר וטמא ממנה: ח) דמדהוזה דמה הותרה לכהנים. ודוקא מקרבן וחומש פטור כשנהנה, אבל איסורא איכא: ט) דבחטאת העוף כשמלקו אוחז גוף העוף ומזה דמה מרחוק על קיר המזבח למטה מאמלע גובהו, ואח"כ ממלה ודוחק שיני הדם של העוף שירד הדם ליסוד המזבח. ובעולת העוף אינו מזה, רק מיד כשנמלק ממלה ודוחק הראש והגוף בדמן לקיר המזבח למעלה מאמלע גובהו: י) ר"ל עד שיוציא הדשן מהמזבח לחוץ לעיר. אבל כשנהנה מאפרה כשעדיין על המזבח, אף שכבר נתרם תרומת הדשן, מועלין בה [כך פירשתי על פי מסקנת הש"ס אליבא דר' יוחנן, וכן פסק נמי הרמב"ם (פ"ב ממעילה הי"ד). ותמהני על רש"י ועל הר"ב שנמשך אחריו שפי' כפי מה שמסיק הש"ס לרב, וק' הרי רב ור' יוחנן הלכה כר"י (בבילה ד"ד ח') ול"ע]: יא) היינו פר יו"כ, שמכנים דמן לק"ק, ופר כהן המשיח, ופר העלם דבר של לבור שמכניסין דמן לאיהל: יב) הוא שעיר יו"כ שמכנים דמו לק"ק, ושעיר ע"ז שמכני דמו לאיהל, וכל פרים ושעירים הנ"ל בשרן נשרף חוץ לירושלים [ועי' מ"ש זבחים פ"ה מ"ב]: יג) אם בשעת שחיטה, קבלה, הולכה, זריקה, חישב להקטיר לאמוריהן חוץ לזמנן הרצוי, ואף אבל

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ומועלין בהן. מיי' פ"ג מה' מעילה הלכה ל': ך העולה מועלין בה. מ' פ"ז מיי' פ"ב מה' מעילה ה"ג: ואין מועלין בעורה. מיי' שם ה"ג וכ"ה: אבל מועלין בבשר. מיי' שם: ה חטאת ואשם וזבחי שלמי צבור. מ' פ"ז ה"ד: מועלין בהן. מיי' פ"ב מה' מעילה ה"ל: אין מועלין בבשר. מיי' שם: ן שתי הלחם מועלין בהן. מ' פ"ז מיי' פ"ב מה' מעילה ה"ח: קרמו בתנור הוכשרו. מיי' פ"ז מה' תנות המזבח הלכה י"ג: ולשחוט עליהן את הזבח. מיי' פ"ג מה' פסולי המוקדשין ה"י: חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא. מיי' שם פ"ז ה"ח: ואין בהן מעילה. מיי' פ"ב מה' מעילה ה"ח: ן לחם הפנים מועלין בו משהוקדש. מ' פ"ז מיי' פ"ב מה' מעילה ה"ח: קרם בתנור. מיי' פ"ז מה' תנות המזבח פ"ב: חייבין עליו משום פגול נו"ר. מיי' פ"ב מה' מעילה: המילין ומוסיפין הי"ל:

שנויי נוסחאות

נעד שיותך הבשר. בכי"ק עד שיתך..; במסב"כ עד שיתיך: **ד** נזרק דמה. במסב"כ משנזרק.. לוקח בד"ו לפניו. ואין מועלין בעורה. בכי"ק ובמסב"כ ובמס' ד' ריווח ..בעורות: בד"ב בעורו ו"ל בעורות. עד שיצא. בכי"מ ובמסב"כ עד שתצאן: בד"ב ובדפו"י עד שיצאו: **ה** אין מועלין בבשר אבל מועלין באימורין. במסב"כ ..באימוריהן; בסט"מ ואין..: **ן** מועלין בהן. במסב"כ ד"ו ..בו וכן בכל המסכה נלמון יחיד ובסוף המסכה חייבין עליהן.. ואין בהן. ובמהוסר כפורים. במסב"כ. בפורים (ובלינה) ועי' בפי' רגמ"ם. וטמא ואין. בכי"ק ..אין: **ן** משהוקדש. בכי"ק משהקדש; במסב"כ משהוקדשה ובסט"מ משהוקדשו. קרם בתנור הוכשר לחפסל. בסט"מ קרמו בתנור הוכשרו ליפסל. בפורים ולחסדר ע"ג. במסב"כ ד"ו בפורים ובלינה לחסדר ועי' בפי' רגמ"ה..; בכי"ק ..ולפתדר..; בכי"מ ולחסדיר את הבזיכין ע"ג. חייבין עליו. בסט"מ ..עליהן

תוספות רעק"א

פ"ב. ה [אות ב] בסשנה אבל מועלין באים רין. ודוקא באימורין דקדשי קדשים. אבל באימורין דקדשים קלים כיון דהעלן על המזבח סקע דין מעילה. כך מבואר בסמכתין דף יו"ד ע"א. עיין בתוס' שם מעמא להא:

לקוטים

כלחם ולחם הפנים הוקדשו נפה דלא ניחא דהיינו קרימה בתנור דבר סבי (ס"ל):

עליהם בשעת שחיטה כו' וכן ל' רש"י והי"ה בשאר העבודות כמו שפי' בס"פ דלעיל: עד שיותך הבשר. פי' הר"ב כלומר שיהיה נשרף ונעשה פחמים וז"ל הרמב"ם שיותך גזור מן [תוך] ר"ל עד שיעשה הבשר חלול ויתהפכו חלקיו כולם עד שידמה לספוג היה. והענין הזה יהיה בבשר אחר שישרף לגמרי. ע"כ. וזה דלא כמ"ש בשמו בספי"ב מזבחים דמפרש שיותך מלשון התכה והמסה ושהוא בתחלת הסרפה ושם הדין עמו. דמדחכמים פליגי בברייתא וסברי משנעשה אפר. שמעינן דיותך דאמר ר"ש לאו הכי הוה. אבל הכא ל"ע אמאי לא מפרש כיותך דהתם דבליסנא דיותך לא שמעינן דפליגי. ולכן כ"ל דהכא גרסינן ביותך הוי"ו אחר התי"ו. וכן בחבורו פ"ב מהל' מעילה. כתוב יתוך. ומ"ש הר"ב אבל לאחר שנעשו גחלים כו'. כלומר לך דבר שנעשית מלותו ומועלים בו. הרי תרומת הדשן שנעשית מלותו ויש בו מעילה. כמו שכתב הר"ב בסוף מסכת תמורה. וכ"כ עוד במשנה ד' פ' דלקמן. משום דהוה תרומת הדשן ועגלה ערופה. שני כתובין הבאים כאחד. ואין מלמדין ולמאן דאמר מלמדים תרי מיעוטי שערופה [ס"א קמייתא] ומה [וי"ו בתרא] הני אין מידי אחריני לא גמרא פרק דלקמן די"א: **ד** עד שילא לבית הדשן. לשון הר"ב שמרימין כל האפר כו'. וכן לשון הרמב"ם ולעיל משנה ב' העתיק לשון רש"י שכתב עד שתבטל מאפרה כו'. ופלוגתא דרב ורבי יוחנן. דרב אמר מכיון שנתקיים מלות תרומת הדשן נעשית מלותו. ושוב אין מועלין באפר שע"ג התפוח שעומד להולאת הדשן. ור"י אמר כיון דכתיב בהולאת הדשן ולבש הכהן [בגדים אחרים וכן לשון רש"י] שהן בגדי כהונה אלא שפחותים מן הראשונים בקדושתם קאי. ולפי שבמשנה דלעיל לא פירש הרמב"ם כלום וכאן לא פירש"י כלום. ראה להעתיק לשון רש"י כאשר מלאו לעיל. וכן בכאן העתיק ל' הרמב"ם שמלאו מפרש בכאן. ולא דייק כאין דברי שניהם עולים כאחד: עד שילא. מוסב על הבשר. שהוא לשון זכר. והר"ב העתיק עד כאלא ומוסב על העולה שהיא ל' נקבה. כדכתיב (ויקרא א') ונתח אותה לנתחיה: **ן** הוכשרו להפסל כו'. כתב הר"ב הכא ל"ג ובלינה מכוס דשתי הלחם נאפות מערב י"ט. וכ"כ רש"י. אבל התוס' דמקתני קרמו בתנור [הוכשרו ליפסל וכו'] אלמא דאית ליה דתנור מקדש. א"כ על כרחך ליתא דאפות דנאפות מערב יו"ט. אית ליה דתנור אינו מקדש. וא"ת כיון דאית ליה למתני' תנור מקדש למה לי קרמו. כמיסתו בתנור לקדשו. הא כלי שרת מקדש. וי"ל דמשום טבול יום נקטי' דקסבר חולין שנעשו על טהרת הקדש לאו כקדש דמו. והא דכלי שרת מקדש. שייכו דוקא כשנעשה כל הראוי לנעשות בו. והיינו כשנקרס ע"כ. ועיין מ"ש להרמב"ם בפרק י"א דמנחות משנה ב': ולשחוט עליהן את הזבח וכו'. דשחיטת הבבשים מקדשתן ומפגלתן כדאיתא במשנה ב' פ"ב דמנחות: ואין מועלין בהן. פירשו התוספות דכיון שאינן גוף הזבח ליכא לפרושי כמו באיכך דאין מועלין בהן. הא איסורא איכא. ובזולא ואליבא דר"ע. וכן ל"ל בלחם הפנים: **ן** קרבו הבזיכין חייבים עליו משום

ומועלין בהן בבית הדשן[יד] עד שיותך הבשר[טו]: **ך** העולה מועלין בה משהוקדשה. נשחטה. הוכשרה להפסל בטבול יום. ובמהוסר כפורים. ובלינה. נזרק דמה חייבין עליה משום פיגול נותר וטמא. ואין מועלין בעורה[טז]. אבל מועלין בבשר עד שיצא[יז] לבית הדשן: **ה** חטאת ואשם. וזבחי שלמי צבור[יח]. מועלין בהן משהוקדשו. נשחטו. הוכשרו להפסל בטבול יום ובמהוסר כפורים. ובלינה. נזרק דמן. חייבין עליהם משום פיגול. נותר. וטמא. אין מועלין בבשר[יט] *אבל מועלין באימורים[כ]. עד שיצאו[כא] לבית הדשן: **ן** שתי הלחם[כא] מועלין בהן משהוקדשו. קרמו בתנור[כב]. הוכשרו להפסל בטבול יום ובמהוסר כפורים[כג]. ולשחוט עליהם את הזבח[כד]. נזרק דמן של כבשים. חייבין עליהן משום פיגול. נותר. וטמא. ואין בהן מעילה[כה]: **ן** לחם הפנים מועלין בו משהוקדש. קרם בתנור. הוכשר להפסל בטבול יום. ובמהוסר כפורים[כו]. ולהסדר על גבי השולחן. קרבו הבזיכין[כז]. חייבין

דמן כו'. הזאת דמן קובעתן לפגול לענות כרת האוכל מהן אם חיצב עליהם בשעת שחיטה להקטיר אימוריהן חוץ לזמנן. וכיון דלית בהו איתר לכהנים. מועלין בהן בבית הדשן חוץ למחנה הדשן וכיון דנשרפין אם נהנה מהן: עד שיותך הבשר. כלומר שיהיה נשרף ונעשה פחמים. אבל לאחר שניתך. שוב אין בו מעילה. שאין לך דבר שנעשית מלותו ומועלים בו: **ך** ואין מועלין בעורה. דלכהנים היא כדכתיב (שם ז') עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה: אבל מועלין בבשר. כל זמן שהוא נשרף ע"ג המזבח הכליל היא: עד שתצא לבית הדשן. שמרימים כל האפר מעל המזבח ומשליכים אותו לבית הדשן. ושוב אין בה מעילה שכבר נעשית מלותה: **ה** אין מועלין בבשר. דהא יש בו איתר לכהנים. דבשר חטאת ואשם וזבחי שלמי צבור. נאכל לכהנים: אבל מועלין באימורים. שאין בהן איתר לכהנים: **ן** שתי הלחם. שמביאין בעצרת: קרמו פני הלחם בתנור. היינו אחלת תקון. והיא קרימה בתנור חשיבא הכשר ליפסל בטבול יום ומהוסר כפורים כשחיטה דקדשי קדשים והכא לא גרסינן ובלינה. מכוס דשתי הלחם נאפות מעי"ט. שאין אפייתן דוחה את היו"ט ונאכלות למחר ביו"ט. והוכשרו לשחוט עליהן את הזבח. דכיון דקרמו פניה קרויה לחם: ואין בהן מעילה. שיש בהן שעת איתר לכהנים. וכבר נעשית מלותן: **ן** לחם הפנים. ה"ל לא גרסינן ביה ליפסל בלינה שהרי נאפה בע"ש: ואינו נאכל עד לשבת האחרת: קרבו בזיכים. שיש מכשיריו בשבת בשעת סילוק הלחם

בהולאת הדשן ולבש הכהן [בגדים אחרים וכן לשון רש"י] שהן בגדי כהונה אלא שפחותים מן הראשונים בקדושתם קאי. ולפי שבמשנה דלעיל לא פירש הרמב"ם כלום וכאן לא פירש"י כלום. ראה להעתיק לשון רש"י כאשר מלאו לעיל. וכן בכאן העתיק ל' הרמב"ם שמלאו מפרש בכאן. ולא דייק כאין דברי שניהם עולים כאחד: עד שילא. מוסב על הבשר. שהוא לשון זכר. והר"ב העתיק עד כאלא ומוסב על העולה שהיא ל' נקבה. כדכתיב (ויקרא א') ונתח אותה לנתחיה: **ן** הוכשרו להפסל כו'. כתב הר"ב הכא ל"ג ובלינה מכוס דשתי הלחם נאפות מערב י"ט. וכ"כ רש"י. אבל התוס' דמקתני קרמו בתנור [הוכשרו ליפסל וכו'] אלמא דאית ליה דתנור מקדש. א"כ על כרחך ליתא דאפות דנאפות מערב יו"ט. אית ליה דתנור אינו מקדש. וא"ת כיון דאית ליה למתני' תנור מקדש למה לי קרמו. כמיסתו בתנור לקדשו. הא כלי שרת מקדש. וי"ל דמשום טבול יום נקטי' דקסבר חולין שנעשו על טהרת הקדש לאו כקדש דמו. והא דכלי שרת מקדש. שייכו דוקא כשנעשה כל הראוי לנעשות בו. והיינו כשנקרס ע"כ. ועיין מ"ש להרמב"ם בפרק י"א דמנחות משנה ב': ולשחוט עליהן את הזבח וכו'. דשחיטת הבבשים מקדשתן ומפגלתן כדאיתא במשנה ב' פ"ב דמנחות: ואין מועלין בהן. פירשו התוספות דכיון שאינן גוף הזבח ליכא לפרושי כמו באיכך דאין מועלין בהן. הא איסורא איכא. ובזולא ואליבא דר"ע. וכן ל"ל בלחם הפנים: **ן** קרבו הבזיכין חייבים עליו משום

יכין תפארת ישראל יכין

אכל בשרן אחר שהוזה דמן, חייב כרת: יד) ר"ל אף כשכבר מונח בארן בבית הדשן חוץ לירושלים, מועלין בהן, מדאין בהם שום איתר לכהנים: טו) ר"ל עד שיהא ניתוק הבשר ע"י הסריפה ונעשה פחמין, דאז כבר נעשה מלותו ואין מועלין בו: טז) מדשייך לכהנים: יז) אפרה שבמזבח: יח) ב' כבשי עצרת: יט) משמזרק דמו. משום שמאז הותר לכהנים: כ) מדנקרבין על המזבח: כא) שמביאין בעצרת: כב) שנתהווה על פני העליון של הלחם כמין קרום כשאפאן בתנור: כג) ולא גרסינן ובלינה, דהרי נאפות מעי"ט ונאכלות למחר. [ולתוס' שפיר גרסינן ובלינה, דהרי מדפ"ל להך תנא דכשקרמו בתנור הוכשרו ליפסל, על כרחך דס"ל דתנור מקדש, א"כ גם ליה פוסלתן, ובאמת מה"ט נאפות ביו"ט אפילו בשבת. ומיהו אף דס"ל להך תנא דכלי שרת מקדש, אפ"ה צריך שיקרוס פני הלחם דכלי שרת אינו מקדש רק כשנעשה כל הראוי לעצות בו] : כד) דאז כבר הותר לשחוט ב' הכבשים: כה) דמשנזרק דמן כבר הותרו לכהנים: כו) הכא אף לתוס' הל"ל ל"ג ובלינה, דלכ"ע נאפות מע"ש ואין נאכלות עד לשבת האחרת: כז) ב' בזיכי לבונה שהיו מסודרין על ב' מערכת לחם הפנים, וכשמסלקין

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הלחם הוו מקריבין הבזיכים של לבונה: ואין בו מעילה. שאותר לכהנים ונעשים מנותו: **ח** המנחות מועלין בהן משהוקדשו. בקדושת [פה]: ואין מועלין בשירים. שיש בהן היתר לכהנים: אבל מועלין בקומץ. עד שיקרב כולו ויצא לבית הדשן כדין אמורי חטאת ואשם. ולאחר כן אין מועלין בו. דהא נעשית מנותו: **ט** ומנחת נסכים. מנחה הבאה עם הזבח שאין בה שירים וכל הני כליל ניהו: משהוקדשו. קדושת [פה] בעלמא: ופגול אין בהן. לפי שאין להן מתירין ואין פגול מהג אלא בדבר שקרבו מתיריו כדלקמן: כל שיש לו מתירין. כגון שלמים וחטאות ואשמות דדמן מתיר אמוריהם למזבח ובשר לכהנים. או דבר שיש לו מתירין למזבח בלבד. כגון עולת העוף ופרים הנשרפים שדמן מתירן למזבח בלבד. וכגון שתי הלחם דדמן של כבשים הוו מתיריהן. ולחם הפנים *)דבזיכים הוו מתירין. וכגון מנחות דיש להן היתר בקומץ. כל הני אין חייבים עליהם משום פגול. ונותר. וטמא. עד שיקרבו מתירין. דהכי כתיב גבי פיגול לא ירצה. ואמרינן כהרצאת כשר כך הרצאת פסול. ונותר וטמא. יליף מפיגול במסכת זבחים *בפרק כל הזבחים: וכל דבר שאין לו מתירין. כי הני הקומץ והלבונה דהן עצמן מתירין הן. ואין מתירים [אותן] שום דבר אחר: חייב עליה משום נותר וטמא. משום טמא. מרבינן להו מדכתיב (ויקרא כ"ב) כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטומאתו עליו ונכרתה. בכל הקדשים הכתוב מדבר. לחייב עליה משום טמא. ונותר יליף מטמא:

*) בר"ב ד"ר דסידור בזיכים וכ"ה בכגמ"ה ובד"ק תקן כלפניו.

עליו משום פיגול(כח) נותר וטמא. ואין בהן מעילה(כט): **ח** המנחות מועלים בהן משהוקדשו(ל). קדשו בכלי. הוכשרו ליפסל בטבול יום. ובמחוסר כפורים. ובלינה. קרב הקומץ. חייבין עליו משום *פיגולא(לא). נותר. וטמא. ואין מועלין בשירים(לב). אבל מועלים בקומץ. עד שיצא(לג) לבית הדשן: **ט** הקומץ והלבונה והקטורת. ומנחות כהנים. ומנחת כהן משיח. ומנחת נסכים(לד). מועלין בהן משהוקדשו(לה). קדשו בכלי(לו). הוכשרו ליפסל בטבול יום. ובמחוסר כפורים ובלינה. וחייבין עליהן משום נותר ומשום טמא. ופיגול אין בהן(לז). זה הכלל כל שיש לו מתירין(לח) אין חייבים עליו משום פיגול נותר וטמא. עד שיקרבו מתיריו. וכל שאין לו מתירין(לט). כיון שקדש בכלי חייבין עליו משום נותר. ומשום טמא. ופגול אין בו:

פגול. שאם חשב בשעת הקטרת הבזיכין הריני מקטיר ע"מ לאכול חוץ לזמנו הוקבע הלחם בפיגול דכי היכי דזריקת דם בבהמה כו'. ועיין במשנה ח' פרק י"א דמנחות: [*ח משהוקדשו פירש הר"ב בפה. עיין מ"ש בזה במשנה ז': עד שיצא לבית הדשן. עיין מ"ש במשנה ד']: **ט** ומנחת נסכים. פי' הר"ב הבאה עם הזבח כו' וכן פירש"י. וכרבנן דמשנה ג' פ"ד דזבחים. ועיין מ"ש שם: דלהתוס' הכא אף בבאה בפני עצמה ואתיא כר"ע דתתם. וכתבו התוס' דבבאה בפני עצמה. מוכח בתמורה פ' יש בקרבנות דקריבה אפי' בלילה [וכמ"ש הר"ב שם] ועמוד השחר פוסלתו. וא"כ נצטרך לפרש ליתה עמוד השחר. ע"כ. כלומר ליתה כל הלילה: קדשו בכלי. לא נקט קדשו בכלי משום קומץ. דמעיקרא נמי קודש שנתן הקומץ בכלי לקדשו. הוכשר ליפסל בטבול יום. *)מקודם בכלי ראשון עם כל המנחה כולה קודש שקמץ [אלא אגב הנך דנקט בהו קדשו בכלי נקט ליה]. תוס' [דף ח' ע"א ד"ה קדם]: כל שיש לו מתירים. מ"ש הר"ב. כגון עולת העוף ופרים הנשרפין שדמן מתיר למזבח בלבד. ולא למזבח בלבד דפרים הנשרפין עד שיתוך הבשר בבית הדשן מועלין בהן. וא"כ ניתר בשרן ועורן לבית הדשן נמי. ול' רש"י עולת העוף. ועולת הבהמה שדמן וכו': וכל שאין לו מתירין. פי' הר"ב. כי הני הקומץ והלבונה. עמ"ש במשנה ג' פ"ד דזבחים. והא דכתב הר"ב וטמא יליף כו'. שם בפי' הר"ב במשנה ה': משום נותר. ומשום טמא. כתב הר"ב. משום טמא. מרבינן להו. מדכתיב כל איש אשר יקרב מכל זרעכם וגו'. וכי יש נוגע שהוא מחייב. אלא בכל הקדשים הראוי לקרב. והוא מתקדש בכלי שאכל בטומאה. הוא מדבר. גמ':

*) נ"ל משקדשו.

ואין בהן מעילה. מיי' פ"ה מה' מעילה ה"ח: **ח** המנחות מועלין בהן משהוקדשו ס"ע פ"א מה' מעילה ה"ח: הוכשרו ליפסל בטבול יום. מיי' פי"א מה' מעילה ה"ט: ונותר וטמא. מיי' פי"ב מה' מעילה ה"ב: ואין מועלין בשירים. מיי' פ"ב מה' מעילה ה"ו: אבל מועלין בקומץ וכו'. מיי' שם ה"ב: **ט** הקומץ והלבונה וכו'. מ"ש שנעשות ר"א פ"א מה' מעילה ה"ב: הוכשרו ליפסל בטבול יום. מיי' פי"א מה' מעילה ה"ב: ופיגול אין בהן. מיי' שם ה"מ: זה הכלל כל שיש לו מתירין. זבחים נ"ד ע"א מיי' שם הע"ז:

שנויי נוסחאות

ואין בהן מעילה. בכי"ק אין בו.. וכ"ס בו גם נד"נ ובכי"מ ובמשב"ב והגיה בס"מ בלעיניו: **ח** קדשו בכלי. בכי"מ קדשו בכלי שרת. ליפסל. בכי"ק להפסל וכן בסמוך: חייבין עליו. בכי"ק ..עליהם. ואין מועלין. בכי"ק אין..: **ט** ומנחות כהנים. במשב"ב ומנחת.. קדשו בכלי הוכשרו. במשב"ב קדשו בכלי הוכשר ונעשה הוגה קדשו. וחייבין עליהן. במשב"ב עליו. משום (נותר ומשום) טמא. נד"נ ..משום טמא; בכי"ק ליתא (ומס משם). ופגול אין בהן. במשב"ב ..בה; בכי"מ ואין חייבין עליהן משום פגול. עליו. בשע"מ עליהן. נותר. במשב"ב כאן כמו בכי"ק בכל הפרק ונותר. עד שיקרבו. במשב"ב ..שיקריבו והגיה בשע"מ בלעיניו. ו(משום) טמא. במשב"ב ליתא. אין בו. במשב"ב אין בה:

תוספות חדשים

פ"ב ח במשנ' המנחות כו' ז"ל הרמב"ם בפי' כבר בארנו במנחות כו' שקומץ המנחה דומה לאימורי הקדשים ושיורי מנחה הנאכלת דומה לאימורי הקדשים ושיורי מנחה נאכלת דומה לבשר ק"ק והם של כהנים ולפיכך אין מועלין בו עכ"ל ומ"ש לפעמיהו ומראה דכל"ל שקומץ המנחה דומה לדם הקדשים ומנחה שאינה נאכלת דומה לאימורי הקדשים ושיורי מנחה הנאכלת דומה לבשר ק"ק (ס"ל):

תוספות רעק"א

ח [אות ג] בפשנה פיגול נותר. אבל קודם שקרב הקומץ אין חייב משום נותר וטמא היינו על השירים כיון דיש לו מתירין בעי שיקרבו מתירין. ומה דקתני במתני' דבסמוך קדשו בכלי חייבין עליה משום נותר וטמא דאין לו מתירין מש"ה משקדשו בכלי חייבים עליו משום נותר וטמא וכדנראה מדברי התוס' זבחים ס"ב ע"ב ד"ה בקומץ בתירוצם האחרון כ"ב הס"ל מה"י מחלוקת אחים"ק: **ט** [אות ד] הרע"ב ד"ה כל שיש לו מתירין. בס' כל הזבחים. לא מצאתי כן ובסוגיא דזבחים דף מ"ח ע"ב מבואר ד"ל ילפינן להו מפיגול אלא דמקרא אשר יקריב ילפינן דבהוכשר ליקרב הכתוב מדבר עיי"ש:

יכין — תפארת ישראל — בועז

וכמסלקין הלחם בשבת האחרת מקטיר הבזיכין על מזבח החיצון: כח) כשחושב בשעת הקטרת הבזיכין לאכל הלחם לאחר זמן הרצוי: לט) כשהוקרבו הבזיכין: ל) בפה: לא) אם חשב בשעת קמיצה, או בשעה שנתן הקומץ לכלי שרת, או בשעה שמוליכו למזבח, או בשעה שזרקו להאישים, חושב לאכול או להקטיר ממנו חוץ לזמן הרצוי: לב) בהשאר לאחר שנקמץ, מדהותר לכהנים: לג) ר"ל מנחה שמביאין עם הקרבן. וכל המזרים כאן טוען כליל למזבח, ואין בהם שיריים לכהנים: לד) בפה: לה) גם קאי אקומץ, דהרי גם בלא היקדש הקומץ בכלי, כבר הוקדש המנחה כולה בכלי, דהרי כל מנחה צריכה מתן כלי קודש קמיצה (**א**): לו) דאין פגול נוהג רק בקרבנות שיש להן מתירין, משא"כ הנהו אין להם מתיר אחר: לז) כגון חטאת, אשם, שלמים, שדמן מתיר אימוריהן למזבח ובשר לכהנים. וכ"כ עולת בהמה ועוף ופרים הנשרפין ושעירים הנשרפין, דמן מתיר עכ"פ בשרן או אימוריהן למזבח. וב' הלחם, דם הכבשים שעמן מתירין לכהנים. ולחם"פ, הקטרת הבזיכין מתירין לכהנים. וכל המנחות, קומץ מתיר שריים לכהנים: לח) כגון הני דחשיב בריש דמתניתין:

קרשים ח"ב

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פרק ג א ולד חטאת כו'. משנה זו שנויה ברפ"ד דתמורה. והתם תני לה משום תמורה. והכא משום מעילה. גמ': **ב** המפריש מעות לנזירותו. כתב הר"ב ולא פירש אלו לעולתי כו'. ולו דוקא דאפילו אמר אלו לחובתי מפורשים הן. גמ"ש במשנה ד' פ"ד דנזיר: לא נהנין. מדרבנן או שמא דאפילו מדאורייתא אסור. דקיימא לן שלמים. מידי דהוה אשלמים ממיים דנהי דמעילה [ליכא] איסורא דאורייתא איכא. תוס'. ומדברי הרמב"ם פ"ח מה"מ נראה דס"ל לא נהנין מדרבנן: מפני שהן ראויין לבא כולן שלמים. לשון הר"ב כלומר כל מעה ומעה מצינן למימר זו לשלמים הפרים כו' ואע"ג דאיכא נמי בהדייהו כו' וכ"כ רש"י. ולפי זה כשנאמר בכולן מעל ומתני' סתמא חנן ולא מוענין. דמשמע דאין כאן מעילה כלל וכן הא דתנן מפני שהן ראויין לבא כולן שלמים. משמע דבכולן ביחד ראוי לבא שלמים. לכן נראה כפי' התוס' שפירשו דכיון דלא פירש אם ירצה יביא כל המעות לשלמים. כלומר והשאר יביא מביתו וכ"כ במסכת נזיר [דף כ"ה] וכ"כ הרמב"ם בפ"ד מה"מ דאפילו נהנה בכולן לא מעל דלא חילק כמו באיתך דלקמיה: מת היו סתומים יפלו לנדבה. בגמ' פ"ד דנזיר דף כ"ד מייתי לה. ופריך והלא דמי חטאת מעורבין בהם. וכתבו התוס'. דה"ה דה"מ למפרך והלא דמי שלמים. אלא דעדיפא פריך מחטאת שאינו כלל בר הקרבה להאחר מיתה. ע"כ. ומכאי ג"ר יוחנן הלכה היא בנזיר. פי' התוס' הא"מ היא דסתומים יפלו לנדבה. והקשו דלתני מפני שראוין לבא בכולן [טולה] כדאמר [לעיל] מפני שהן ראוין לבא בכולן שלמים [והתם נאומרא דלא לייתי חולין לעזרה והכא נאומרא דכולו כליל] וי"ל דכשהוא חי צריך למימר מימליך ומייתי בכולן אבל כשמת לא צריך למימר מימליך. ועי"ל דהא דאמר שיכול לשנות להביאן כולן שלמים היינו דוקא היכא דאמר אלו מעות לנזירתי. דמשמע אם אמרלה אביא בשלים טולה בשלים ובשלים שלמים. או אם אמרלה אעשה מכולן חטאת. או מכולן שלמים. דלנזירות. משמע שפיר למקלת נזירות. אבל היכא דמת והיו לו מעות סתומין [דיפלו לנדבה] אינרי בהפרים מעות ואמר מעות אלו לקרבנות נזירתי. לא יכול להביא בכולן קרבן א'. דהא קרבנות קאמר. אלכך יש במעות אלו דמי חטאת לכך פריך והלא דמי חטאת מעורבין. ובזה מתישב לשון מתני' דלמאי אצטריך למתני והיו לו מעות סתומים. והא בסתומין איירינן והכי איבעי ליה למימר מת יפלו לנדבה אלא [המפרים מעות לנזירותו] איירי דאמר דוקא לנזירותו. דאז יכול להביא בכולן א' [מה שאין כן כשאמר לקרבנותיו] דמשמע אכל קרבנותיו קאמר. ולכך קתני בסיפא מת היו לו מעות סתומים. ואפי' נמי אמר אלו לקרבנות נזירותי כולן יפלו לנדבה. ע"כ: היו מפורשים וכו'. עיין שם בנזיר:

יביאו

יכין תפארת ישראל יכין

פ"ג א) כולה מתני' שנויה בבר ריש פ"ד דתמורה, משום דין תמורה. ונסמית הכא משום דין המעילה: ב) שסגר דלת בפניה עד שתמות ברעב: ג) דהחטאת כשרה רק תוך שנה מבכורתה: ד) האי שאבדה קאי לכאן ולכאן, וי"ל בעברה שנתה ונאבדה, או שנאבדה ונמצאת בעלת מום. דאע"ג דסו"ל ב' לריעותא, ובדחיית לגמרי בשעה שנתכפר באחרת, אפ"ה בנמצאת אחר שכיפרו בעלים באחרת, תמות: ה) נמצאת: ו) אבל באבודה שנמצאת קודם שכפרו בעלים באחרת, אפילו בחדא לריעותא, תרעה עד שתסתאב, וכדמסיק. וה"ה בעברה שנתה לאוז, תרעה, או כל חטאת בהוממה לאוז, יביא בדמיה לאחרת [ועי' בריש פ"ד דתמורה, שזה שיטת שרמב"ם, ולרש"י ול"ב יש פי' אחר במשנתינו]: ז) דמדלא היא ולא דמיה קרבין, לא אליס קדושתה למתפס תמורה: ח) מדרבנן: ט) דכשנהנה פטור מקרבן מעילה, מטעם שבטי' ז': י) נמצאת, וכבר עברה שנתה: יא) אבל בנאבדה ונמצאת בעלת מום תמכר מיד ויביא בדמיה אחרת: יב) ולא עבר על בל תאחר, הרי כבר הביאה, וכל היכא דאיתא בי נזא דרחמנא איתא [כל"ה ד"ו ח"]: יג) דהואיל ודמיה עומדין להקרבה, יש בהן קדושה: יד) שהנזיר מביא בסוף נזירותו, חטאת ועולה ושלמים. וזה הפרים מעות ואמר שיהיו לנזירותו לקרבנות שחייב, ולא פירש מזה לחטאת, ומזה לעולה, ומזה לשלמים. וי"ל דכשאמר אלו לחובתי, כמפורשים ונתערבו דמי. רק הכא מיירי שהפרים מעות ולא אמר כלום [רמב"ם פ"ט מנזירות, ועי' מ"ש רמב"ם מעילה פ"ד ה"ג]: טו) לכתחילה אסור להנות מהן מדרבנן [רמב"ם פ"ח ממעילה ופ"ד ה"ג. ולתוס' הכא אסור מדאורייתא, דאף שיטל להשא בכולן שלמים, עכ"פ גם בשלמים הרי אסור להנות בחייהן מדאורייתא, א"כ פ"ל כדמיהן]: טז) דכשנהנה אינו חייב חומש ולא קרבן מעילה: יז) דכל פרוטה ופרוטה שנהנה, י"ל שמא של שלמים היא שאין בה מעילה [כפ"א. וקי"ל הרי בדאורייתא קיי"ל אין בריה, ושמא זו שנהנה פרוטה של חטאת היא. וגי"ל דהא דלא מעל היינו שלא יביא קרבן מחשש חולין בעזרה, אבל חומש באמת חייב. מיהו לתוס [נזיר כ"ד ב'] אפילו נהנה מכל המעות ביחד אפ"ה לא מעל, דאף שאמר הרי אלו לחובתי, הרי חובתי שלמים נמי משמע, ויוכל להביא בכל המעות שלמים, והחטאת ועולה יביא ממעות שבביתו, וא"כ אם כשיהנה מהמעות יביא קרבן מעילה, יביא חולין לעזרה]: יח) הנזיר שהפרים מעות: יט) שלא פירש איזה לחטאת וכו'. ולי"א הכ"ל סי' י"ד מיירי שהפרישן בשתיקה: כ) יקריבו בכל המעות עולת נדבת נבור. דאף דראוי כל המעות לשלמים. עכ"פ הלממ"ם הוא בנזיר שהפרים מעות סתומים ומת, שיהיו לנדבת נבור. אבל אי"ל דמשום דלא פירש יוכל היה להמלך ולהביא בכל המשה עולות, דנדמת לא שייך ממלך: כא) שפירש ואמר אלו לחטאת ואלו וכו':

דדמי

פ"ג א ולד חטאת ותמורת חטאת. ר' ע"ב תמורה פ"ד מ"ח דף כ"ח ע"ב כל המשנה ירושלמי שמחים פ"ם כ"ו יומא פ"ו ה"ד ומי' ירושלמי שנם פ"ח ה"ד ומי' פיהלרין פ"ו ה"ד ומי' מו"כ ויקנא חוגה פ"ו ופ' שביעי פ"ד מיי' פ"ד מה' מעה"מ ה"ח: וחטאת שמתו בעליה. תמורה פ"ד ע"ח כ"ו ע"ב ... כ' ע"ח מיר כ"ח ע"ב: ואינה עושה תמורה. מיי' פ"ח מה' תמורה הע"ו וסמ"ב: ולא נהנין ולא מועלין. מיי' פ"ג מה' מעילה ה"ד: ואם עד שלא כפרו. י"ח ע"ח: **ב** המפריש מעות לנזירותו. י"ח ע"ח מיר כ"ד ע"ב מנחות ל' ע"ב מיי' פ"ד מה' מעילה ה"ב: היו מפורשים. מיי' שם וס"מ מה' נזירות ה"ג:

שנויי נוסחאות

פ"ג א ימותו. נמשב"ב ד"ו תמות. שעברה שנתה. בכי"ק ובמכב"ב ושעברה. ושנמצאת. בכי"ק ובמשב"ב ונמצאת. ואינה עושה תמורה ולא. בכי"ק אינה.. לא. ואם עד שלא. בכי"ק אם.. ויביא בדמיה. במשב"ב ויקחו.. והוגה בכט"מ כלעיל: **ב** ראוין לבא. בכט"מ ..לחביא. היו סתומין. בכי"מ ובמשב"ב ..והיו לו מעות סתומין וכ"ה בכט"מ (ושם ..היו..) היו מפורשים. במשב"ב מעות מפורשים.

תוספות חדשים

פ"ג א במשנה הרעה עד כו' קלי אעברה שנתה ל"ב קלי אבעלת מום כגון שנמצאה בעלת מום עובר דנדתת מהקרבה ומרעה עד שיפול בה מום קבוע וימכרנה ויביא בדמיה אחרת. (תוס'):

לקוטים

פ"ג ב תי"מ ד"ה מפני וכו' ולפי"ז כשנהנה בכולן וכו'. ק"ל עובא איך עלה זה בדעת הפי"ע ז"ל דאיכא לפרושי הכי בדעת רש"י והכי"ב דהא דבריהם ז"ל נאו מפורשים דכתבו לא נהנים ולא מועלים בכל לוקן המעות ע"כ. הרי בהדיא דכשנהנה בכולן נמי לא מעל ומ"ש בכל מעה ומעה נמי דלכוותא קאמו שכי דלא תימא דוקא כשנהנה בכולן ביחד לא מיתייב להכי קרבן מעילה דכיון דבחד אמנא נהנה בכולן פא איכא עודפי התם מעות דשלמים ומי ולכך לא מצי לכבא קרבן בכיון דע"כ אית התם גם דמי שלמים ומצא הקרבן קאתו חולין בעזרה אלא אפילו לא נהנה אלא במקלת המעות דסד"א הכתא נימא לומרא דאולי אותו המקלת שנהנה היו דמי חטאת אז עולה ויביא קרבן קמ"ל דלא אמריגן הכי אלא לקולא לאמרי דכל תנה ומעה מצינן למימר

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ואלו לעולה. ואלו לשלמים. יפלו כל המעות לנדבה: דמי חטאת ילכו לים המלח. דחטאת שמתו בעליה היא: דמי עולה יביאו עולה. כדלמרינן [קנים ספ"ב] האשה שמתה יביאו יורשיה את עולתה דדורון בעלמא הוא: נאכלין ליום אחד. כדין שלמי נזיר: ואינן טעונין לחם. דבלחם כתיב (במדבר ו') ונתן על כפי הנזיר. והא ליתיה דמיה: **ג** הדם בתחלה אין מועלין בו. היינו קודש שריקתו דכתיב (ויקרא י"ז) ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר לכפרה נתתיו. ולא למעילה: יצא לנחל קדרון מועלין בו. היינו בתר שריקה. כדתנן אלו ואלו הייו דמיס המיוחדים ודמיס הפנימים [הנשפכים] על מזבח העולה. מתערבים באמה. סילון שבעזרה ויוצאים לנחל קדרון ומכרים לגנים לזבל. ומועלים בהן. והך מעילה מדרבנן היא ולא מדאורייתא. דאין לך דבר שנעשית מצותו ומועלים בו: יצאו לשיתין. נקב היה במזבח שבו יורדים הנסכים לשיתין. דהיינו יסודות של מזבח שהן חלולים ועמוקים מאד. ואם הכניס ידו וקבל הנסכים קודש שירדו לתוכם. אין מועלין בהן שכבר נעשית מצותן: **ד** דשון מזבח הפנימי והמנורה. הדשן שלהם ושירי הפתילות של מנורה. היה מוליא ומניחן אצל המזבח החיצון. מקום שמניח שם תרומת הדשן של מזבח החיצון. ואחר שהוציאם שם לא נהנין ולא מועלים. דבהני לא כתיב ושמו אצל המזבח. כמו בדשון מזבח העולה: המקדיש דשון בתחלה מועלים בו. ה"ק המקדיש דמי דשון בתחלה קודם שהוציאו לעזרה [יש] בו מעילה. כגון דאמר דמי דשון עלי. ואח"כ הוציאו לחוץ ובא אחר ונהנה מן הדשון. אע"פ שכבר נעשית מצותו. אפ"ה מועלים בו. דכיון דנהנה ממנה וחסר מן הדשון. שוב ליכא לשער כמה היו דמיו כשנתערב זה ונמצא זה מפסיד להקדש המקדיש תרנ ולת כו' אפילו הקדיש אספה מלא זבל או עפר. הוא שהעתיק כן. ואם אין אתה אומר כן. לא העתיקה כלל.

*) נ"ל מהדשן. נ"ד.

דמי חטאת. ילכו לים המלח(ב). לא נהנים(ג). ולא מועלין בהן(ד). דמי עולה. יביאו עולה(ה). ודמי שלמים. יביאו שלמים. ונאכלים ליום אחד(ו) ואינן טעונין לחם(ז): **ג** רבי ישמעאל אומר הדם קל בתחלתו. וחמור בסופו. והנסכים חומר בתחלתן. וקל בסופן. הדם בתחלה(ח) אין מועלים בו(ט). יצא לנחל קדרון(י) מועלים בו(יא). הנסכים בתחלה מועלים בהן. יצאו לשיתין(יב) אין מועלים בהם: **ד** דשון מזבח הפנימי(יג). והמנורה(יד). לא נהנין. ולא מועלין(טו). המקדיש דשון בתחלה. מועלים

יביאו עולה. כ"ל ומועלין בהן וכן העתיק הרמב"ם פ"ד מהלכות מעילה וכן גירסת הספר שם בגזיר: **ג** רבי ישמעאל. כ"ל ר"ש. וכן הגי' במשנה שבגמרא. וכן העתיק הרמב"ם בפירושו: אין מועלין. פירש הר"ב דכתיב ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר כו'. ועמ"ש במשנה ה' פ"ד דזבחים [ד"ה חוץ]. ומ"ש כדתנן. ביומא פ"ה משנה ו': יצאו לשיתין. לשון הר"ב דהייגו יסודות כו'. והוא לשון תרגומא תסכני בבטן תמי אשתיה לי. ונידים תסכני וגידיא אשתייני: **ד** דישון מזבח הפנימי והמנורה. כתב הר"ב היה מוליאן ומניחן אצל מזבח החיצון מקום שמניח שם תרומת הדשן של מזבח החיצון. דכתיב (ויקרא ו') והסיר את מוראתו בצאתה וגו'. אל מקום הדשן. ואי למקבע ליה מקום למוראות לימא קרא והשליך אותו אצל המזבח קדמה. ותו לא. וממילא ידענא דהייגו מקום הדשן דיליף אצל אצל מומו אצל המזבח. מאי הדשן דאפילו מזבח פנימי שם מקומו. מנורה מנלן. דשן הדשן ה"א יתירא. גמרא: **לא** נהנין ולא מועלין. כתב הר"ב דבהני לא כתיב ושמו כו'. עיין בפירושו לסוף תמורה. ומ"ש שם: המקדיש דישון בתחלה. פירש הר"ב ה"ק. המקדיש דמי דישון בתחלה קודם שהוציאו כו' דאי אפר כירתו מאי בתחלה. והתוס' [ד"ה והמקדיש] כתבו דאפר כירתו פשיטא דאתו גרע ממקדיש זבל אשפתו דלקמן דהא ודאי דהכל יכול אדם להקדיש לבדק הבית. אבל מה שכתב הר"ב שוב ליכא לשער כו' קשיא לי דא"כ כל הני דאין מועלין בהן משנה שנעשית מצותו. דתנן גם בפרק דלעיל [נמי]. ומאי איריא דמעיינן לה בדישון דוקא. והתוס' כתבו דמיירי באדם [שנטל]*) מהרומת הדשן לאחר שהורמה. והקדישה. מועלין בה מן [התורה]. ע"כ. ודעת הרמב"ם ס"ל שמפרש במקדיש אפר כירתו דברים פ"ה מהל' מעילה כתב לו אפר. מועלין בכולן. וירצה לי דאפר דנקט. ממנתיו זאת [ומ"ש הר"ב כשנתערב זה. נ"ל דלא דק שהל"ל כשנדר זה וכן הא דקדק]

יכין — תפארת ישראל — בועז

כב) דדמי חטאת שמתו בעליה היא [ועיין רלא"מ פ"ט מגזירות ה"ד. ולתוס' (גזיר דכ"ו ה') בכה"ג נשאמר על הכל הרי אלו לחובתי וכלעיל, כל המעות יצאו ליש המלח. רק מתני' מייירי בפירש ואמר אלו לחטאתי ואלו לעולה ואלו לשלמים]: כג) ומועלין בהן מדאורייתא: כד) כדין שלמי נזיר: כה) דבלחם נזיר כתיב ונתן על כפי הנזיר, והרי מת. [וקי"ל מדאמרינן דנזיר ממורע פטור מהשברת תער (יומא דף"ח ב'). וכ"כ נקטעה יד הפליש פטור, דנשי' קרא בדכתיב (בפנהדרין דמ"ס ב'), אי"כ הי"נ נימא שלא יביאון כלל לשלמים, דמדא"א לקיים הקרא בדכתיב תתבטל כל המלוה. י"ל דהכא שא: דבכר הוקדש המעות לשלמים]: כו) ר"ל קודם שריקה: כו) דכתיב תתיו לכם לכפר, לכפרה נתתיו ולא למעילה, ולהכי מדאורייתא אין מועלין בו כן לפני כפרה לו אה"כ. [אב"י אבל לאפי כפרה אפילו מדרבנן אין מועלין בה, דאין נוזרין גזירה במקדש. ופ"כ י"ל כן, דא כ מה תמוה הוא בסופה דג"כ מועלין בו אז רק מדרבנן (כך כ' רש"י במתניתין)]: כח) דשירי הדם שנשפכין ליסוד המזבח זוחלין משם על הרצפה ומתערבין באמת המים שעוברת בעזרה, ומשם יוצאין לנחל קדרון, ונזברי ההקדש מוכרין לוקן שם לזבל השדות: כט) מדרבנן. דמדאורייתא מדנעשית מצותו אין בו מעילה: ל) שבשמנסכין הנסכין לספלים בעל המזבח, היה בהספל נקב שבו יורדים הנסכין למערה עמוקה שבצד המזבח שהיתה מקורה, שנקרא שיתין [שהוא לשון יסוד, מדהיתה המערה הפיא תחת יסוד המזבח. כמו בשתות יבלסון. ולי נראה שנקרא כך משום שנשפכין שותתין לשם]. ומשירד לשיתין אין מועלין בו מדכבר נעשית מצותה [רמב"ם פ"ב ממעילה, פ"ב מבתירה. ודלא כר"ב כאן] (**א**): לא) של קטורת: לב) של בירי הפתילות, דשניהן מוליא ומניחן אצל מזבח החיצון: לג) אחר שהניחן שם, מדכבר נעשית מצותו [ולרש"י אף קודם שהניחן שם אין מועלין בהן, דאין נוזרין גזירה במקדש]. אבל תרומת הדשן של מזבח החיצון בת מו בכל יום ומניחו במקום הנ"ל, מועל בו, מדכתיב נביה ושמו אצל המזבח, ומדלא כתיב ויסימו, משמע שיהיה בהוויית קדושתו

פ"ג (א) מיהו ק"ל למה לא נמעול בהן מדרבנן כבדם. ונ"ל כיון שרק אחת נע' שנה ידי אדם ממשמשין בו (כסוכה דמ"ש ח'), וגם אז רק הכהנים לקחו היין הקרוש שהוא ושרפוהו ע"ג מזבח [שם], הוה תרתי מלתא דלא שכיחא לא"ג בה רבנן (כגיטה י"ח ב'), וגם כהנים זריזין הן (כשבת ד"כ ע"א). משא"כ דם, מדמקלא ויוצא חוץ לירושלים [כפסחים כ"ב א'], ושם מצוי לכל אדם, חששו רבנן שיהו נמי בהקדש אחר. עוד נ"ל דים חילוק בין היכא שמכר במשנה ומועלין בה, והייגו מדרבנן, ובין היכא דקאמר תנא לא נהנין ולא מועלין. דאפשר דהיכא דקאמר מועלין, צריך עכ"פ לשלם הקרן (ועיש"י ד"ב ב ד"ה מעילה מדרבנן. מיהו הרמב"ם כתב פ"א דמעילה, דבכל מעילה דרבנן צריך עכ"פ לשלם הקרן:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

שנויי נוסחאות

ולא מועלין (בהן) דמי. בכי"ק ..ודמי וליתא וכן לי"ת במשנ"כ.(עולה יביאו עולה ודמי). בל"ע ליתא; במשנ"כ .. יביאו עולה, ומועלין בהן דמי; בכי"ק יבואו.. ודמי וכן הוא יבואו גם בסמוך. ואינן טעונין. במשנ"כ ואין: **ג** רבי ישמעאל. בכי"ק ובכי"מ ובמשנ"כ ר' שמעון ושי' תוי"ט. הדם קל בתחלתו וחמור בסופו והנסכים חומר בתחלתן. בכי"ק ..וחומר בסופו הנסכים חומר..; במשנ"כ ד"ו ..נסכין.. במשנ"כ לפיהו ..קל בתחלה.. נסכין והוגה בשמ"מ ..בתחלתו.. נ ס כ י ן חמורין בתחלתן. הדם בתחלה אין מועלים (בו). בכי"ק ..בתחלה..; במשנ"כ דם בתחלתו.. וליתא והוגה בשמ"מ הדם.. בו. הנסכים בתחלה. במשנ"כ נסכים בתחלתן; בכי"ק ..בתחלה. יצאו לשיתין. בל"כ ..לשיתי; בכי"ק ירדו לשית וכ"ה ירדו גם במשנ"כ: **ד** בתחלה מועלין בו. בכי"ק בתחלה..; במשנ"כ ..בה.

דמי חטאת ילכו לים המלח עי' לוגמי כוסה פ"ג ה"ו: ודמי שלמים. מיי' פס ופ"מ פ' נזירות ה"י: ואינן טעונין לחם. מיי' ופשלמי נזיר נזיר פ"ד ה"ב מיי' פס הסי: **ג** רי ישמעאל אומר. יש מ"ל: הדם בתחלה אין מועלין. לקמן יש"ב מ"מ מיי' פ"ב מ"ל: הנסכין בתחלה מועלין בחם. יומא כ"מ פ"ח מוכה מ"ב ע"מ מיי' פס ה"מ: **ד** דישון מזבח הפנימי והמנורה. יש מ"ב ירושלמי יומא פ"ב ה"ו ופ"ב פ"ב ה"ב מיי' פ"ב הל' מעילה הט"ז: המקדיש דישון בתחלה מועלין בו. מיי' פ"ב מה' מעילה ה"מ:

לקוטים

זו לשלמים דאין בריכה בדאורייתא והילכך לא יביא קרבן זהו הגלע"ד בדעת רש"י והכ"ב. ולמנה דעת הרמב"ם כ' כתוס' דהני טעמא לפי שאם יבאם יביא הכל שלמים והאמר מביתו ממה שמחלק בפ"ש מה"ב כין האומר אלו לחובתי לאומר אלו לקרבנותי דהאומר אלו לחובתי מיקר ו מפורשין והאומר לקרבנותי הוו סתומים ע"ש. וזה בודאי מטעם התוס' דכי אמר אלו לחובתי לא יוכל להביא הכל שלמים דהא חטאת ועולה ממי חובתו אינהו אבל כי אמר לקרבנותי מצי לאתויי כולן שלמים דשלמים ממי קרבנות נינהו דאין במשמעות דבריו קרבנות מיוחדו דוקא ולהך פירוש דייק תנא דקא יהיב טעמא מפני שאין רגילים להביא כולם שלמים ומיהו גם לפי' רש"י והר"ב

לקוטים

יש לשלמים דאין בריכה בדאורייתא והילכך לא יביא קרבן זהו הגלע"ד בדעת רש"י והכ"ב. ולמנה דעת הרמב"ם כ' כתוס' דהני טעמא לפי שאם יבאם יביא הכל שלמים והאמר מביתו ממה שמחלק בפ"ש מה"ב כין האומר אלו לחובתי לאומר אלו לקרבנותי דהאומר אלו לחובתי מיקר ו מפורשין והאומר לקרבנותי הוו סתומים ע"ש. וזה בודאי מטעם התוס' דכי אמר אלו לחובתי לא יוכל להביא הכל שלמים דהא חטאת ועולה ממי חובתו אינהו אבל כי אמר לקרבנותי מצי לאתויי כולן שלמים דשלמים ממי קרבנות נינהו דאין במשמעות דבריו קרבנות מיוחדו דוקא ולהך פירוש דייק תנא דקא יהיב טעמא מפני שאין רגילים להביא כולם שלמים ומיהו גם לפי' רש"י והר"ב

דדקדק לכתוב מועל בו לחלתר. לא ידעתי למה הוצרך לכתוב לחלתר]: תורין שלא הגיע זמנן כו'. כדתנן במ"ה פ"ק דחולין: לא נהנין כו'. כתב הר"ב ולא דמו למחוסר זמן כו'וכן בני יונה שעבר זמן, ולא דמי לחטאת שעברה שאתה דאמר לעיל [בריש פרקין]דמועלין בה קודם כפרה.דהתם משוסלחזיל לרעייה ואין לה פדיון.אבל הכא אין לעופות פדיון ולא אקרו קדשי ה'. תוס'. ומ"ש הר"ב שהרי אין המוס פוסל בעופות. דתמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות ["כמו שכתב הר"ב במשנה ד' פ"ו דתמורה]: ה חלב המוקדשים כו' ולא מועלין. פירש הר"ב הואיל ואינו ראוי למזבח. אע"ג דדרשינן בפסולי המוקדשים. בשר ולא חלב [כמו שכתב הר"ב במ"ב פ"י דחולין] תוס': תורין.

לא נהנין ולא מועלין. ע"ל יוסף אומר פ"ב מ"ב מ"ח עם פ"ב פס"ד: רש"א תורין שלא הגיע זמנן. י"ב ע"ח: ה חלב המוקדשין כו' לא נהנין ולא מועלין. י"ב ע"ב ממוכר ל"ח ע"א מ"ח פ"ב מפ' ממוכר כ"ב:

שנויי נוסחאות

תורין. כד"נ וכ"ק תרין. שעבר זמנן. כ"ק שעבר.. וכן בסמוך. רש"א כו' ובני יונה כו' ולא מועלין. כמ"ב כ"נ ..בני יונה.. ולא מועלין בהן: ה המוקדשין וביצי תורין. כ"ק מוקדשין.. חרין.

תוספות הדשים

ד תי"ם סד"ח המקדיש כו' לכתוב לחלתר. וכ"ל דקמ"ל דאפי' אם אחר שנהנה החזיקה למקומה ואם כן מועל נשארו מ"מ כיון דזמן מה לא היה אפשר לעבר בשגגו מועל כו: (ממכורת"ת ז"ל):

ה בתוי"ם ד"ה חלב כו' ולא חלב. פירושו אף דאלב אסור מ"מ לא הוי קדשי כ' וגם אין חיות הבהמה תלוי בו דלהוי חשיב כגוף הבהמה למשול בה (תוספות):

ראשון לציון

פ"ג ד תוי"ם ד"ה דא להכין כו' דהתם משום דאזיל לרעייה (ואין) לה פדיון כו' מ"ל ואין לה פדיון כו':

לקוטים

ים לייטב דס"ק מפני שהן רמוים כלומר כלומר ומעמ מכן י"ל עליה זו לשלמים ולפי' כן נהנה בכולן כן במקצתן פטור מקרבן וכדאמרינן לעיל ואיכפל הנה למיכב טעמא הכא בריש לחודיע דלא דמי לריפא דהתם הוא הל"מ ואין עשה בדבר דאי בתורת טעמא אתיא עלה היקשי דהא איכא דמי מעמא וכי' וכמ"ש רבינו הת"ע ו"ל לקמן משמא דנמי אבל הכא טעמא איכא (מ"ל):

יכין תפארת ישראל בועז

קדושתו גם אחר שנמו שם, שימעול בו אף אחר שנעשת מלותו: ל"ר) ה"ק המקדיש דמי דישון בתחלת קודש שהוליחוהו מעזרה, אמר מה שהוה הדישון הזה, עלי, ואח"כ הוליאו, ובא אחר ונהנה מהדישון קודש ששמוהו כמה שוה, אעפ"י שנהנה אחר שנעשת מלותו מועלין בה, משום דכשנהנה והחסיר סדשן א"א תו לשער כמה היה שוה האפר בשעה שנדר, ומגלה הפסיד להקדש (ב): (ה) שזמן הקדשן הוא רק משיזהבו מלותה כראוי. וזה הקדישן מקודש: ל) שזמן הקדשן היא משגולדו רק עד כל זמן שבשיעקר מלה מהכנף יתמלא מקום עיקורו בדם. וזה הקדישן אח"כ: לו) ואע"ג דבהקדש בהמה מחוסרת זמן, אף שפסולה עדיין להקריבה, קדשה. בהמה שאני, דכמו מוס שפוסל בה, ואפ"ה אחו מעותיה לכלל קדושה כשיפדוה כשתומם, כ"כ מחוסר זמן שלה, אף שפוסל בה, אפ"ה תפס בה קדושה. משא"כ עוף אי אפשר לדמות בו מחוסר זמן למוס, מדאין מוס פוסל בעוף [כתמורה פ"ו מ"ד]. ואפילו מחוסר אבר שפוסל בעוף, עכ"פ לא מהני בו פדיון שיבואו מעותיו לכלל קדושה, דאין פדיון רק בבהמה שהוממה. ובן בני יונה שעבר זמנן, לא דמי לחטאת שעברה שאתה דאין לה פדיון, ואפ"ה מועלין בה קודש כפרה. די"ל הכא שאני שהקדישה כשכבר לא היתה ראוייה להקדש, דמי למקדיש בעל מוס למזבח דלא קדש [כתמורה ספ"ה]. ותו דהתם שאני דאזל לרעיא, וסופו שיבואו מעותיו לכלל קדושה: לח) מדסופן לבוא לכלל קדושה: לט) אב"י ר"ל לא נהנין מדאורייתא, דהרי דרשינן בפסולי המוקדשין, בשר ולא חלב [ועי' (ב) ותפתח הארץ את פיה, כך פירשתי ע"פ דעת הר"ב. אמנם הרואה ירואה במה"כ רבינו, כמה לחיק לן עלמא בשנפרש משנתינו כן, דהרי במשנתינו לא מזכר שהקדים דמי דשן, ושהנהנה החסיר מהאפר, ושהחסירו קודש ששמוהו כמה שוה, ושלא ידעינן כמה החסיר, וכדי לפי דברי הר"ב ע"כ בכל הני נוונא איירי מתני'. [עי' לקמן רפ"ה] ובולן מסרי' במשנתינו. ותו דלמה צריך לאסמעינן הך דינא בדישון, בכל מילי נמי בהקדים דמיו ונא אחר והחסירו קודש ששמוהו ימעול בו אמ"ש. ותו לפי דברי הר"ב למה צריך שהקדישו בתחלה קודש שהוליאו, הרי גם בהוליאו ואח"כ הקדישו לו הקדים דמיו, ובא זה ונהנה ולא ידעינן כמה החסיר, מעל, מדא"א לשער כמה שוה. ותו ק"ל דכפי הגרלה נלחק הר"ב לפרש דמיירי שאמר דמי דישון עלי, דאי בדישון גופי', וקודש שהוליאו, הרי קדוש ועומד, גם אינו שלו, ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ועכ"פ ק' לפי שיטתו, דשפיר הוה מצי למימר שהקדים הדישון גופי' וקודש שהוליאו, ואפ"ה בהקדישו קדם הקדש עלוי, ולא גרע מהקדים קדשי מזבח, דקיי"ל דקדשי הקדש עלוי [כתמורה פ"ז מ"נ ורמב"ם פ"ו מערכין ה"ח]. ואת"ל דהכא דלא שייך לא חיוב אחריות ולא דורן, לא שייך נמי למימר שהקדישו הקדש עלוי כמה שוה. עכ"פ ק"ל הא"ך יכול להקדים דמיו קודש שהוליאו, הרי אז אסור בהנאה ואינו שוה כלום, דמדאסור בהנאה אינו בר דמים, ודמי למקדיש דמי חמץ בפסח דלא קדים [כפסחים דכ"ם]. ואע"ב דבהנה מקדושת הגוף אף שאסור בהנאה חייב קרבן מעילה, כתוס' יבמים [כריתות די"ג ב ד"ה ואפס אחד] וכמי מסתבר דאל"כ מעילה היכא מסכח"ל. עכ"פ הכא שאמר דמי דישון זה עלי, וודאי פטור, דהרי אינו בר דמים כלל, ולא הקדים כלום, והרי אפי' המוכר עולהו ושלמיו לא עשה ולא כלום, (כפסחים פ"ט ב). ואת"ל דכוונת הר"ב שהקדישו בתחלה שלכשיוליאו יהו דמיו כמה שוה לו, וקמ"ל דפ"ז שפיר רבותא אף שהקדישו בתחלה כשעדיין קדוש, לא אמרי' דמדאינו אז בר דמים, הו"ל כמקדים דבר שלבע"ו בשעת נדרו, דאפ"ה עכ"פ חייב משום נדר (כרמב"ם פ"ו מערכין הל"א). וקמ"ל נמי דאף דנם אח"כ יהיה עכ"פ אסור ליהנות מהאפר מדרבנן, אפ"ה כיון מדאורייתא לכשיוליאו יהיה בר דמים, לפיכך יכול להקדים דמיו ששוה לו. עכ"פ ק"ל הא"ך יתחייב קרבן מעילה מדהספיק להקדים, מדאי אפשר תו לשער דמיו, הרי אינו רק כדבר הגורם לממון, דלאו כממון דמי [כרמב"ם רפ"ב מגניבה], וא"כ הא"ך יביא המועל חולין בעזרה. ואת"ל דשא דקיי"ל הגורם לממון לאו כממון דמי, היינו דלא מחשב מה"פ כשלו, ומשו"ה, בנגב קדשים שחייבים באחריותן פטור מל' וה' [כב"ק דע"ח ה], אבל דלחשב ממון, דבר הגורם לממון כממון דמי, הרי השורף שטרותיו של חבירו קי"ל דחייב לשלם [כרמב"ם פ"ז מחובל] וע"כ מדא"ל כשורף ממון ממש. עכ"פ הכא מה שהפסיד הוא רק מדא"א לשונו וכוודאי רק גרמא בעלמא הוא, דקיי"ל דפטור עלה [כח"מ שפ"ו]. ויהי' אין שיהיה אינו רק מזיק את ההקדש ולא נהנה מהקדש שאינו חייב קרבן מעילה, ופטור גם מקרן [כמעילה די"ט ה, ורמב"ם פ"ח מגזלה ממון ה"ח]. ולזהק לומר כיון שנהנה מהמזק אף שלא נהנה מגוף ההקדש, יהיה חייב מעילה. ליתא, דהרי אינו כי יאכל כתיב, וזה לא נהנה מהקדש. ואף אח"ל דאע"ג דלא מעל מדאורייתא, עכ"פ מעל מדרבנן. אי אפשר לומר כן, דמדקאמר בריש"א ולא מועלין דהיינו מדאורי' ס"מ למועלין דסיפא היינו נמי מדאורייתא. ולרתוי"ט חזיתי לדעתי' דר"ל דלרמב"ם מסנתינו מייירי שהקדים אפר כירה בעלמא. ולפע"ד אחמב"ר גם זה דוחק מאוד, דחדא מה בתחלה דקאמר מתני'. ואח"ל דקמ"ל אף שהקדישו לאפר בעודו עץ לא שוה כמקדים דבשלבע"ו, דשאני הכא דהו"ל כמקדים דקל לפירותיו, דמדעבידי לאתי קדים [כב"מ ל"ג ב], והו"ל נמי כמקדים מעשה ידי אשתו דקדים, משום דידיס איתנהו בעולם [כתחומות נ"ח ב ורמב"ם פ"ו מערכין]. עכ"פ ק' קושית התוס' הכא, דמאי קמ"ל הך דינא באפר, הרי אפי' הקדים זבל אשפתו נמי [כמ"ן]. ותו ק"ל דלא מינו בשום מקום גם במקרא גם בש"ס שיהי' נקרא אפר בעלמא בשם דשן, ורק אפר הקרבנות שהוקרבו במזבח נקרא כך. והנה לתוס' יומא (דל"ש ב ד"ה והרי), מיירי הכא שהקדים הדשן אחר שהוליאו חוץ לג' מחנות, ע"ש. וג"ל דכוונתם דהיא גופא קמ"ל דאחר שהוליאו הדשן נשם אף דעדיין אסור מדרבנן, יכול להקדישו. אמנם לא ידענא עכ"פ מה בתחלה דקאמר מתני'. אולם ל"מ מרבותינו היה נלפע"ד ע"פ מ"ש תוס' והרא"ש [נדרים ל"ד ב] דאע"ג דאין אדם מקדיש דבר שאינו ברשותו, אפ"ה אם היה מונח דבר הפקר, ואין אדם שמוך לו רק הזוכה, יכול אותו אדם להקדישו אף קודם שבא לידו. וא"ב אפשר לומר נמי דמיירי הכא בהקדים דישון מזבח פעמי ומעורה, ולרבותא נקט שהקדישו בתחלה דהיינו שהקדישן קודם שהוליאן מהכיכל. וקמ"ל מתני' תרתי. חדא, אף דנם אחר שיוליא הדשן יהיה אסור ליהנות ממנו, אפ"ה משום דמדאורייתא מותר ליהנות ממנו אז, דאין לך דבר שנעשת מלותו ומועלין בה [כפסחים כ"ו א], ורק מדרבנן אסור גם אז בהנאה, משו"ה יכול להקדישו. ותו קמ"ל, אף דהשתא שעדיין הדשן בהיכל, וודאי הוא ברשותו ואיך יקדישו, עכ"פ כיון שבידו להוליאו, וגם לכשיוליאו יהיה כל אדם אסור ליהנות מהאפר עכ"פ מדרבנן, לפיכך כל אדם מרוחק מהאפר ההוא מלזכות בו, ורק אותו המקדים הוא שרגא לזכות באפר כדי להקדישו, דסבור מלוה קעביד, להכי אף שאינו ברשותו, הו"ל כאלו בא ברשותו, וכתוס' ורא"ש הנ"ל. אז כ"ל דאתי בתחלה דקאמר מתני' דוקא הוא, ור"ל דווקא שהקדים האפר בעודו עצים וקעורת וכתלות, קודם שהקדישן לעבודתן. ואמר שלכשיעשו דשן יוקדשו, דהו"ל כמקדים דבר שברשותו שכשיסור ויחזור ויקנה תקדם, דקדשה. ומה"ש נמי לא הזכיר הרמב"ם בהלכותיו הך בנא דמתני', מדכבר הזכיר

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מועלין בהן. כיון דלקמן מחזו. אית בהו מעילה השתא. ואין הלכה כר' שמעון: ך בד"א בקדשי מזבח. הואיל וחלב ודמים אינן ראויין למזבח הלכך לא נהנין. ולא מועלים: אבל בקדשי בדק הבית. הכי נמי דמועלים בהן הואיל וקדושת דמים הן ראויין הן לבדק הבית. וכגמרא מפרש דמתני' חסורי מחסרא וסבי קתני. בד"א בשהקדישן קדושת הגוף למזבח. אבל הקדישן קדושת דמים לגבי מזבח. כגון שאמר דמי עוף זה. או דמי בהמה זו הקדש להבית מסת עולה. נעשה כמי שהקדישן לבדק הבית. דודאי בקדושת דמים דמזבח. אית בה מעילה בביאים וכחלב: ך כל הראוי למזבח. כגופן ראוי קאמר: בור מלא מים. גופן ראוי לבדק הבית לבנין ואין גופן ראוי למזבח. שאין ראוין לנסוך המים אלא מים חיים ולא היו מנסכים מים במקדש אלא ממי השילוח: אשפה מלאה זבל. אין גופה ראוי לא למזבח ולא לבדק הבית. אלא לדמיה: שובך מלא יונים. ראוי למזבח ולא לבדק הבית: אילן מלא פירות. ראוי למקדש לבכורים ולא לבדק הבית: שדה מלאה עשבים כהונה. ועוד מאי בכורים שייכא בכל הקדש. דלא חייבה התורה אלא בכורי אדמתך. ועיין ברש מס' בכורים. וז"ל רש"י אמר לי רבי דהאי אילן הוא גפן וראוי למזבח ולניסוך היין. ואינו ראוי לבדק הבית. לפי שבעלי גפן דקין הם ואין ראוין לבוא בנין. ובבכורים לא מתוקמא. שהרי אינן קריבין לגבי המזבח. ע"כ. וגם על דבריו קשיא מאי בכורים שייכא כלל בהקדש וכן קשיא על הרשב"ם. שפ' בב"ב. אילן מלא פירות לא למזבח ולא לב"ה. דלבנין לא חזו. ולקרבן נמי לא חזו. כדכתיב (ויקרא ב') כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו. ובכורים לכהן הן כתרומה ע"כ. והתוס' [ד"ה כל הראוי] כתבו אין האילן ראוי לב"ה. דא"כ היה פותח דמיו. והפירות אין ראויים למזבח. כדכתיב כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו. ודבש היינו כל מיני מתיקה. אך אם הוא זית או גפן ראוי למזבח זית לשמן למנחות וגפן ליין לנסכים. ואין ראויים לב"ה [כדפירש"י] ע"כ: מועלין בהם. פר"ח כגון שעקר הוליא ונטעה ממנה דהו תלוש.

דהא

במה דברים אמורים בקדשי מזבח[פא]. אבל בקדשי בדק הבית[פב] הקדיש תרנגולת. מועלין בה ובביצתה. חמור מועלין[פג] בה ובחלבה: ך כל הראוי[פד] למזבח ולא לבדק הבית. לבדק הבית ולא למזבח. לא למזבח ולא לבדק הבית. מועלין בו. כיצד הקדיש בור מלא מים[פה]. אשפה מלאה זבל[פו]. שובך מלא יונים[פז]. אילן מלא פירות[פח]. שדה מלאה עשבים[פט]. ובמה שבתוכן. אבל אם הקדיש בור. ואחר כך נתמלא מים. אשפה. ואחר כך נתמלאה זבל. שובך. ואחר כך נתמלא יונים. אילן. ואחר כך נתמלא פירות. שדה. ואחר כך נתמלאה עשבים מועלין בהן[צ]

והכי גרס במשנה ה' פ"ה דחולין. וע"ש: אבל בקדשי בדק הבית כו'. כתב הר"ב דמחסורי מחסרא כו'. נעשה כמי שהקדישן לב"ה. הקדיש תרנגולת וכו'. גמרא: הקדיש תרנגולת מועלין בה ובביצתה כו'. עמ"ש במשנה לקמן: חמור. עמ"ש במשנה ד' פ"ה דב"מ [ד"ה והמור]: ך בור מלא מים אשפה מלאה זבל. ל"ע על הסדר: בור מלא מים. [עמ"ש ברפ"ה דב"ב] כתב הר"ב גופן ראוי לב"ה. לעשות בו טיט. רש"י. ומ"ש הר"ב ואין גופן ראוי למזבח. שהרי הקרב והכרעים לא היו רוחצים אלא באמת המים [בנעזרה] תוס'. וכ"כ הרשב"ם בפ"ה דב"ב דף ע"ט. ומ"ש שאין ראוין לניסוך המים אלא מים חיים. ובור היינו מים מכונסים. כמ"ש במשנה ה' פ"ה דבילה: שובך מלא יונים. פי' הר"ב ראוי למזבח ולא לב"ה. דשובך שוה הרבה. ואין עוקרין אבנין לשוה אותו בב"ה. תוס'. וכ"כ הרשב"ם בב"ב. וכתב עוד דכל שני דקתני למזבח ולא לב"ה כו'. אמה שבתוכה קאי: אילן מלא פירות. לשון הר"ב ראוי למקדש לבכורים ולא לבדק הבית. ודברי הימה הן דודאי דבכורים למזבח נמי לא הוו שהן ממתנות כהונה. ובכורים שייכא בכל הקדש. דלא חייבה התורה אלא בכורי אדמתך. ועיין ברש מס' בכורים. וז"ל רש"י אמר לי רבי דהאי אילן הוא גפן וראוי למזבח ולניסוך היין. ואינו ראוי לבדק הבית. לפי שבעלי גפן דקין הם ואין ראוין לבוא בנין. ובבכורים לא מתוקמא. שהרי אינן קריבין לגבי המזבח. ע"כ. וגם על דבריו קשיא מאי בכורים שייכא כלל בהקדש וכן קשיא על הרשב"ם. שפ' בב"ב. אילן מלא פירות לא למזבח ולא לב"ה. דלבנין לא חזו. ולקרבן נמי לא חזו. כדכתיב (ויקרא ב') כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו. ובכורים לכהן הן כתרומה ע"כ. והתוס' [ד"ה כל הראוי] כתבו אין האילן ראוי לב"ה. דא"כ היה פותח דמיו. והפירות אין ראויים למזבח. כדכתיב כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו. ודבש היינו כל מיני מתיקה. אך אם הוא זית או גפן ראוי למזבח זית לשמן למנחות וגפן ליין לנסכים. ואין ראויים לב"ה [כדפירש"י] ע"כ: מועלין בהם. פר"ח כגון שעקר הוליא ונטעה ממנה דהו תלוש.

יכין — תפארת ישראל — בועז

ראוי"ע כאן]: מ) דאע"ג דהחלב והביאים שלהן אסורים, עכ"פ מדאיתן בני הקרבה לא מקרי קדשי ה' דלמעול בהן: מא) ה"ק, אבל בהקדים קדשי מזבח בדוגמת קדשי בדק הבית, כגון דאמר דמי בהמה זו או דמי עוף זה עלי. או שהיה באמת קדשי בדק הבית כגון שהקדים תרנגולת, וכו': מב) נקט חמור דמלוי, וכ"ש חלב חיה מותר גם ליהראל בריה. ואף דחלב חמור לא שרי ולא חזי רק לירוקנא [בכורות ד"ז ג'] סד"א לא הקדישה קמ"ל: מג) ר"ל שגופן ראוי: מד) גופן ראוי לבניין בדק הבית ולא למזבח, דאפילו לנסוך המים בסוכות לא חזו, מדאריך שיהיו מי מעין, ולא מים שבבור שהן מכונסין. ולרחוץ הקרב והכרעיים של קרבנות אינן צריכין כלל, דהרי אמת המים עוברת בעזרה. [כך כתבו רבינותיו' הכא, ורשב"ם ב"ב דע"ט]. ולפענ"ד משום דחילת הקרבנות לא מחשב ראוי למזבח. וחילו, דהרי תיקון אמת המים שבעזרה בא רק משירי הלשכה [כשקלים פ"ד מ"ב], ולא מתרומת הלשכה כשאר קרבנות. ואפשר דשתה שאני דרוב המים שבאמת המים היו צריכים לרחוץ העזרה לכשיצטרכו [כפסחים פ"ה מ"ח]. משא"כ הכא טוש ראוין לצורך הקרבנות]: מה) גופן אינו ראוי למזבח ולא לבדק הבית: מו) גופן ראוי למזבח ולא לבדק הבית, דאין עוקרין אבנין ועצים לבנין, כדי שלא להפסיד להקדש, דהשובך שוה הרבה כשהוא בנוי: מז) גופן ראוי למזבח אם הוא גפן או זית, שהיין והשמן ראוין למזבח. וגם בשאר אילנות שאין פירותיהן ראוין למזבח, עכ"פ עצים שלהן ראוין למערכה [כתמיד פ"ב מ"ג]. אבל לבדק הבית כל אילני פירות לא חזו, דהרי עי"ז יפסיד להקדש, שיקחוש לדבר שהיה יכול להעשות בעצי יער: מח) דג"כ גופן אינו ראוי למזבח ולא לבדק הבית (ג): מט) כשתלש ממחובר. דכל עוד

שנמחובר

הקדיש תרנגולת מועלין בה ובביצתה. מו"ל ריקנא הוגה פרק כ': הגהות מועלין בה ובחלבה. יהונתן מב"ש פ"ב ה"ו [ונראה הגה"ל שם ויעוכו מעשה הילוקמי בתלנה כיון בתלב שלה בגיל"ו ובייטו לאחר מיסה ובוכם חמור ולא חמוכה] (יפ"ת). ך כל הראוי למזבח ולא לבדק הבית. י"ב פ"ח נ"ב פ"ם ע"ח מ"ו פ"ם מה' מעילה ה"ח: הקדיש בור כלא בם. מו"כ ריקנא הוגה פרק כ' כל המעיל מ"ו פ"ם מה' מעילה ה"ח: אבל אם הקדיש בור כו'. מ"ו פ"ם.

שנויי נוסחאות

במה דברים. נכי"ק בכו'.. בקדשי מזבח. נכי"ק ..המזבח. בדק הבית הקדיש. במשב"ב ד"ו בדק הבית מועלין הקדיש. חמור. במשב"ב חמורה: ך ולא לב"ה בו' ולא למזבח. נכי"ק לא ..לא.. מועלין בו. במשב"ב . בה. אשפה מלאה. נכי"ק אשפות מלאה (והוא נ"י נכי"ק והרבוי אשפתות): במשב"ב אשפות מלאות (הרבוי מן היחיד אשפה בלשון רבים). שדה מלאה. במשב"ב ד"ו ..מלא. ובמה שבתוכן. במשב"ב לפנינו ..בתוכה וכן בסמוך ועי' שע"מ שם. אבל (אם) הקדיש. נכי"ק ליתא. אשפה ואח"כ נתמלאה. במשב"ב לפנינו בטעות ..נתמלא; בד"ו נתמלאת וכ"ה בכי"ק (וכפ אשפות ד"ו לעיל). אילן ואח"כ נתמלא פירות. בד"ו ובכי"ק ..נשא פירות ולית בכי"ק למלי אילן בטעות. נתמלאה עשבים. נכי"ק נתמלאת. בד"ו נתמלא בטעות. (מועלין בהן ואין). במשניות ד"ם ודי"ק..בה..; במשניות ד' ליתא ליתא בטעות.

לקוטים

ה במשנה אבל בקדשי בד"ם הקדיש וכו'. הך הקדיש יתירא הוא דסו"ל אבל בקדשי בד"ם תרנגולת מועלין בה וכביצתה אלא דס"ק בד"ל שהקדיש בדרך קדשי מזבח דהיינו קדושת הגוף אבל בדרך קדשי בד"ם דהיינו קדושת דמים אם הקדיש למזבח תרנגולת וכו' ק"ל. ובכ"ע זיל פי' בד"ל ע"ש. ועיין עוד שם בביקש רמז מ"ם דנקט כמי תרתי תרנגולת וחמור וה"נ מ"ם דנקט חמור אע"ג דבנקבה אייבי מדתני ובחלבה ע"ש ולזה לא היה צריך דהכי מוכרחים דהגה דלף הנקיבה חמור קרי ליה כמו שיין התי"ם מהכיה דמלעבה (ס"ל):חי"ש ד"ה אילן וכו'. וגם על דבריו קיבו'. לעיל דעל רש"י ל"ק דה"ק ולוכח לאוקומי דהקדים דבני פירות

ב"ל

כך דינא במקום אחר [בפ"ו דערכין]. אבל בהקדים הדשן בשכבר נעשה דשן, לא קדש, משום דאז אסור עכ"פ מדרבנן, ניכנות מהדשן, הו"ל כמקדים דבר שאינו שלו, וכמקדש אשה בחמץ דרבנן או בשעות דרבנן [בפסחים ד"ז ח]. והקב"ה בחוב רחמיו ירחיבו מתוריהו נפלאות: (ג) אמנם יש לדקדק במתני', למה הדר ונקט תנא ב' עוגא שכבר נקט דוגמתן, דפירות אילן שראוי למזבח ולא לבדה"ב, כבר תנא דוגמתן ביומי שובך. ומדה עשבים, כבר תנא דוגמתו בזבל אשפה, ואמו תנא כי דיוקא לאחוב ולזיל. ותו דעכ"פ דכמו דהסמיך הדומין בפירות אילן ליומי שובך, כ"כ הו"ל להסמיך שדה עשבים לזבל אשפה, שהן ג"כ דומין זל"ז. ואת"ל דלהכי הדר תנא הכי תרתי דסיפא גבי הדדי, מדפליג בהו ר"ש בסיפא, משום דמיני' קרבו, אבל ביומי וזבל גם ר"ש מודה. ומה"ט נמי נקט הכי תרתי, אע"ג דדמו להכי דלעיל, והרווייהו נמי מגיה קרבו, והוה כני לאסמיכון מלתא דר"ש בחד מגייהו. דא"ל דקמ"ל אילן פירות לרבותא דת"ק, אע"ג דחזו נופייהו למזבח, אפ"ה כשנגלו אח"כ לא קדשי. ונקט שדה עשבים לרבותא דר"ש, אע"ג דלא חזו למזבח ולבדה"ב, א"ל"ש לר"ש קדשי. עכ"פ יש לדקדק דלמה נקט להו תנא להכי דוגמאות אלא כהסדר דנקט להו בהרישא. דבריש פתח ותנא בראוי למזבח, ובתר הכי נקט ראוי לבדה"ב, ובתר הכי נקט שאינו ראוי לזה ולזה, וא"כ בהדוגמאות שהביא התנא הו"ל נמי למנקט תחלה יומי שובך, ולבתר בור מים, ולבתר זבל אשפה. ואם כי דרך התנא דפתח לפעמים לפרושי במה שהתחיל, ולפעמים במאי דסליק [כמ"ש תוס' רפ"ה דשבת], אבל הא דנקט התנא הכא דוגמת הגבי דרישא בסיפא בסירוסין, ר"ל תחלה האמצעי, ואח"כ הבתרא, ואח"כ הקמא, זהו וודאי לריך טעם. ועי' דוגמתו כתובות פ"א מ"ד, דנקט גיורת שבויה שפחה, שנפדו ושנתגיירו ונשתחררו. [ועי' רתוי"ש שם] וה"כ נקט להו בסדר סדר שם פ"ג מ"א. וג"ל דהתם נקט להו בב' המשנות שזכרו. ברישא בדרך לא זו אף זו, דלא מבעיי' בגיורת דאיכא תרתי לטיבותא, דאע"ג דזרמת סוסים זרמתה נמי בעכו"ם [ביבמות דל"ח ח'] עכ"ם

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

דהא אמרי' לקמן בברייתא דאין מעילה במחובר. תוס'. וילפינן לה בפ"ה די"ח חטא חטא מתרומה דאינה אלא בתלוש: ואין מועלין במה שבתוכן. כתב הר"ב דאין מועלין במה שהשביח לאחר שהקדש. ולא אמרי' דתקנה חלר הקדש כמו חלר הדיוט [במשנה ד' פ"ק דב"מ] דאלר מכוס יד לאחרבאי. ולא מצינו יד להקדש. כ"כ התוס'. °וכ"כ הרשב"ם בב"ב. דאלו בהדיוט לאחרבאי רשות מוחש המלא המלא ביום [בפ"ק דב"מ דף י'] אבל לא בהקדש. ע"כ. ותמיהני דהתם מסקינן בגמרא דאע"ג דמשום יד לאחרבאי לא גרע משליחות. כמ"ש שם בס"ד. ולמה לא יהיה שליחות להקדש. דהא הני כהני שלוחי שמים הם. כמ"ש במשנה ג' פ"ד דנדרים. וכשהגזבר עומד בלד כל הני דסויא הטאת אלר המשתמרת תקני להקדש. ודוחק לומר דגזבר נופיה שליח דהקדש הוא. ואין שליח עושה שליח וצ"ע. ועוד קשיא לי דמ"ש הני מבילה תרנגולת וחלב חמורה דלעיל. ומיהו בזה י"ל דאה"נ דמהני' דלעיל דלא כי האי תנא. וסיימו דבב"ב פ"ה דף ע"ט מייתי לה. וקתני בה ד"ר יהודה וכן שמו בברייתא דהתם ועיין לקמן: רבי שמעון אומר. כ"א ר' יוסי אומר. ותוס' דהכא ודב"ב וכן שם הרשב"ם. וגם הרמב"ם בפירושו בנא"י העתיק ר' יוסי. אך ממ"ש דאין הלכה כמותו נראה דל"ג בריתא. ד"ר יהודה. ומ"מ בחבורו פ"ה מה"מ. פסק כרבי יוסי. וכתב הכ"מ בשם הר"י קורקוס. מבוא דבב"ב גרסי בריתא דברי רבי יהודה. וידוע דרבי יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי. אבל מ"ש עוד בשמו דבפ"ד דפסחים [דף כ"ו] כתבאר שמועלין בגדולי הקדש נבי הלשה דברים שעשו אנשי יריחו. אינו נראה לי כלל. בלא הוזכר במשנה. אלא שזה שהתירו גידולי הקדש שהיה אלא ברצון חכמים. ואיכור שמעון מעילה לא שמעון. והני אמרינן התם בהדיא בגמרא. סברי לה כמ"ד אין מעילה בגידולין. ורבנן סברי נהי דמעילה ליכא איסורא מיהא איכא ואפשר שעל סוגיא זו המך הרמב"ם בפירושו שכתבתי דפסק דלא כר' יוסי. ומ"מ י"ל דאינה קושיא על הפסק שבחיבורו דאיכא למימר דהכי קאמר סוגיא דפסחים דאפילו למ"ד אין מעילה בגידולין איסורא מיהא הוי ולדבריהם דאנשי יריחו הוא דאמרינן הכי. ומ"ש עוד דבפ"ז דתמורה שניו ומועלים בגידוליהם. הלכך הלכה כרבי יוסי. גם מזה אינה ראיה. שהרי פי' שם הר"ב. דהיינו בילת תרנגולת וחלב חמורה. והכי איתא התם בגמרא. ומיהו למאי דכתבתי דהתם דבילת תרנגולת נמי רבי יוסי היא. ניחא. ומ"מ נ"ל עוד ראיה אחרת. מגידולי קונם. דמשנה ו' פ"ז דנדרים: ולד מעושרת לא יינק מן המעושרת. פי' הר"ב. אם יגאה נקיבה עשירית תחת הבכר. והיה לה בן קודש לכן לא יינק כו' ומצאה נהגה מחלב מוקדשין. ובסמוך מפרש בשם הרמב"ם שאסור לבן ליגק כו' דשויה רבנן כגיזה ועבודה דאסורין בקדשים. וקשה דתיפוק ליה דגבי פסולי המוקדשים דרשינן בשר ולא חלב. כמ"ש עוד שם לעיל במשנה ה'. וי"ל דכיון דבקדשים גופייהו. לא כתיב אלא לא תגוז ולא תעבוד. אלא דמפסולי המוקדשים ממעיט לה. ניחא ליה להרמב"ם למנקט מאי דכתיב בהדיא נבי קדשים עצמן. אלא דאכתי קשיא לישנא דשויתא דמעמע דמדרבנן. והא דאורייתא הוא. ובגמ' קתני ולד המעושרת לא יינק מן המעושרת מצא ה"מ אמר רב אחדבוי בר אמי. אתיא העברה העברה מבכור [כתיב בבכור (שמות י"ג) והעברת כל פטר רחם

וכתיב

מעלין בהן ובגידוליהן. בפסחים נ"ו ע"ב: משני שהן גדולי הקדש. יהושלמי שלה פ"ד ה"ו מע"ב ס"ג ה"ו בפסחים ל"ד ס"פ: ולד מעושרת כו'. מיי' פ"ה מה' מעשרות הי"ב:

שנויי נוסחאות

(דברי ר' יהודה) ר' שמעון אומר. בד"נ ליתא וכן ליתא בכי"ק ובכי"מ ובמשב"נ (ושם ר' יוסי אומר). שדה ואילן. בכי"ק ואת האילן; במשב"נאת השדה והאילן. ובגידוליהם. במשב"נ לפניו בטעות ובגידולה. ולד מעושרת. במשב"נ. המעושרת. לא יינק מן המעושרת. במשב"נ לא ינוק. וכן בסמוך וכונה בטעמ"מ; במשב"נ ד"ו לא ינק מהמעושרות.

ראשון לציון

ן תוי"ט ד"ה ואין מועלין במה שבתוכן כו' דסא הני כהני שלוחי שמים הם כמ"ש בתשנה ג' פ"ד דנדרים כו'. כרבה טעמות היה לי לעטון על דבריה הלון ומצאתי שהשיג בכר בלאן קדשים ע"ש:

תוספות רעק"א

פ"ג ן [אות ה] תוי"ט ד"ה ואין מועלין וכן כתב הרשב"ם בב"ב. והרמב"ן בח רושיו לב"ב דף ע"ם כתב ע"ז וי"ל אי נמי קני לה אין מעילה בזכייתה עכ"ל. בוונתו דבמה דקדוש ספילא אין מעילה דהא אפילו בגידולי הקדש למאן דס"ל דאין מועלין אף דס"מ הקדש זכי בגידולים מ"מ אין בו מעילה. ועד כאן לא פליג ר יוסי וס"ל דיש מעילה בגידולין אלא משום דינקי מהקדש. אבל במה שחצר הקדש זוכה מורה דאין מעילה בזכייתה. וכן ראיתי אחר כך מפורש בשיטה מקובצת:

לקוטים

ר"ל שהקדישם לבכורים וקני להו הקדש לפי שעשויים הנאה למקדש כמו הקרבן ולא מיירי בהקדש ב"ה כמו באינך דת"כ לא הוה קתני דמועלים בהן דנבכורים אין בהן מעילה שהרי אין קרבין לגבי מזבח אלא מתנה לכהן ומיהו וה"נ על הרמב"ם ל"ק אבל על הר"ב דמוקי לאמתני' בבכורים ודאי קשיא (ש"ל): סד"ח רש"א וכו' ומיהו למאי דכתבתי וכו'. לא ידענא היכי מיתא ומהו הכח שהוסיף בזה לאיתון הר"י קורקוס דס"ם סתם ואת"כ מתאקת היא ובשלמא לי גרים גרישא דמתני' דברי ר' יהודה ניחא ודאי דמ"מ לא מהני בשסה אלא הדרינן לכללין ר' יהודה ור' יוסי הלכה בר יוסי אמנם בכר הוא ל"ל

יכין תפארת ישראל בועז

שבמחובר אין בו מעילה: נ) דאין מעילה במה שהשביח ההקדש (ד): נא) בש"ס [ב"ב ע"ט א'] גרסינן רבי יוסי אומר, וכן נראה מהרמב"ם [פ"ה ממעילה] דפסק כן מדברי יוסי וימוקו עמו [בגיטין דס"ז א']: נב) שילדתו קודש שנעשה מעשר דבילדתו אח"כ הרי הוא דומו

עכ"ש אינה שטופה בזנות גם בעודה בניותה אלא כשפחה [בכתובות די"א א], ומה"ש נמי עכומ"ז אית להו חיים שפי מעבדים [יבמות מ"ג א], הא חדא לטיבותא. ותו דגם אין רשות אחרים עליה, הרי ב' לטיבותא. והדר נקט שבוי' דאיכא עכ"פ חדא לטיבותא, דאע"ג דרשות אחרים עליה, עכ"פ מצוותא נפשה נבי שבאי [קידושין די"ב ב]. והדר נקט שפחה דאיכא נ"ב תרתי לריעותא, דרשות אחרים עליה וגם להוסה שפי לזנות, דזילא

לי' פריצה לי' שביחא ליה [בגיטין י"ג א]. אפ"ה בטולה בפחותה מבת ג' שנים בחזקת בתולה הן. אבל בשיפא בכל משנה דהתם, בדנקט פעולת כל אחת ואחת בדרך דומה, נקט המצוי מצוי שפי משתתגייר הכלכית. וגם גיורת מצוי שפי משתתחרר הפחה, שתולה בדעת אחרים, ושיפסיד בעליה משותיו. וגם הכא נ"ל כנ"נ. דבריסא נקט לה בסדר דרך לא זו אף זו, דלא מצעי' דאוי לאנסה ולא לבדה"ב, אפ"ה בטולה מעל בהן ובמה שבתוכן. אבל בשיפא מדבעי למנקט בהקדישן ריקנין ונתמלאו דלא מעל, שני הנה מסדרא דנקט תחלה, כדי למנקט להו נמי בדרך לא זו אף זו, לא מצעיא בור דלא קדשי מיא דאתו לתוכו לאחר מכן, דמאן יימר בשעה שהקדים שאח"כ ירדו גשמים לבור, ואפי' לגוונא דמוקי לה הש"ס [ב"ב ע"ט ב] במים הבאים דרך חצירו, ר"ל שאין יד אחר מעכב על ידו אלא ירדו לשם דרך המדרון, היינו לאתב"ש דס"ל בר"מ דקדשי. אבל למשנתינו דס"ל דאף בכה"נ לא קדשי, י"ל דקמ"ל דאמרי' מאן יימר שירדו לשם ונשפע רב עד אלא יבלעו בבור [ועי' תוס' שם ד"ה אימר, ודו"ק]. והדר נקט לרבותא שפי אספה, אע"ג דאורחא הוא לפנות זבלו לאספה, וסד"א דהו"ל כפירות אינן וקדשי לכה"פ לר"ש, קמ"ל. והדר נקט בוכך לרבותא שפי ושפי, דלא מבעיא אספה, דאיכא למימר דאע"ג דאורחא הכי לפנות זבלו לשם, עכ"פ כיון דבדעתו תליא אולי ממלך ולא יפנה זבלו לשם, אלא אפי' בוכך, דדרך יונים לנקות להן מנות ולקנן במקום שימצאו בוכך, וסד"א דעדיף מה"מ ממי בשמים ומזבל אספה, והו"ל כפירות דקל דעבידי דלתו, ומשו"ה נימא דאף אלא קנינו שם רק אח"כ נמי נקדשו, ולמשול בהן קמ"ל: (ד) וקשה תקנה חלר להקדש, כמו דקונה להדיוט [כב"מ פ"א מ"ד], ולא יהא כח הדיוט חמור מהקדש (בגיטין נ"ב א). ואי"ל דבהדיוט ה"ש דמכוס דחלר מיד אחרבאי, מאם המלא המלא בידו הגיהה, ולא מצינו יד להקדש. ניחא, מדאמרינן [ב"מ ד"י ע"ב]. דאע"ג דמשום יד אחרבאי לא גרע משליחות, והרי יש שליחות להקדש, כהנים דשלוחי שמים היינו [כרמב"ם פ"ו מנדרים] וא"כ כשהגזבר עומד בלד הרחלר, דהו"ל חלר המשתמרת, תקני ליה. ורתו"ש הביא קו' זו בצ"ע. ולפענ"ד נראה כיון דהרי עכ"פ גם בכה"נ צריך שיאמר הזוכה ג"כ זכתה לי שדי [כה"מ רס"ח ס"ג], והכא הרי ההקדש לא הגזבר לא קאמרי הכי. ואפי' לי"א דבעומד בלד שדהו לחוד סני, עכ"פ הרי כתבו תוס' [ב"ב דל"ד ג' ד"ה אדעתא], דהא דאינו קונה אלא מדעתו, היינו בלא ידע כלל, אבל בידע ומתכוון אלא לקנות לא קני. וא"כ הכא כיון דאין הגזבר מחוייב לעמוד בלד ההלר ולומר שתקנה השדה להקדש, הו"ל כאילו התכוון ההקדש אלא לקנות, וגזבר דעביד אדעתי' דנפשי' קעבד, דהרי לא נעשה אלא לדבר זה. אמנם אילה"ק מ"ש הכא מחלב ובילים נעיל [מ"ב] דאמרינן דמעל בהן, אף שבאו לאחר שהוקדש. נ"ל דלא דמי, דהתם מנה קרבו, דהיינו מנוף ההקדש עצמו שהקדים, משא"כ המה מעלמא קאתו. ואפי' אינן ועשבים לא דמי לחלב ובילים, דהתם גם קודם שיאתו לאויר העולה בכר הוה מפקד פקידי בנוף ההקדש, וכשהופרשו ויצאו, רק אוכלא דאפרת מהקדש הם, דדינם כבתחלה כשהיו מחוברים בנוף ההקדש. משא"כ פירות ועשבים לא הין עומדים מופרשים בנוף ההקדש קודם שנמתו ויצאו לחוץ. כך נ"ל. אבל רחוי"ש כתב משום קו' זו דמתני' דהכא ר' יודא היא דפליג אהך מתני' דלעיל, יע"ש. [אב"י אמנם ק"ל דמדקאמר אין מועלין בה, משמע דאבל איסורא איכא, והרי בבריתות [פ"ו מ"ז סי' ל"ה] אמרי', דאדם מתכפר בשגגת הקדש, וק' הרי מדמכפר עי"ז ממנון לא שייך לומר מצות לאו ליהנות נתנו כלקמן סי' ס"ט. והרצתי לבני הרב שליט"א, התם בבריתות כיון שבבר נתן הב' שלעים

שחייב

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לאה נקבה בעזירית תחת הטבע. והיה לה בן קודם לכן. לא יינק שוב ממנה שבנה חולין הוא. והיא מעשר. ונמלא נהנה מחלב מוקדשים. במעשר בהמה קדש הוא: ואחרים מתנדבים כן. כלומר זו שהעבירה תחת השבט סתם לא יינק ממנה. אבל אחרים שהתנדבו קודם לכן רשאים להתעות קודם שתעשר. שאם תלד נקבה בעזירי. יהא חלבה חולין. כדי שיינק בנה ממנה בהיתר. וכן נמי בולד מוקדשת לא היו מקדישים חלב אמן. כך פירשו רבותי ומגומגם הוא. ורמב"ם פירש ואחרים מתנדבים. שמי שלבו נודבו היה מתנדב חלב להניק בן המעושרת. ובן המוקדשים. לפי שאסור לבן ליינק מהן. דבריו רבנן כגיזה ועבודה דאסורים בקדשים. הלכך אין להן תקנה. אלא שאחרים יתנדבו חלב להניקן. כיון שנאסרו ליינק מחלב אמן. ויסר הוא: לא יאכלו מגרוגרות של הקדש. ואפילו התנו שיעשו מלאכה במזונותיהן. אין אוכלים מגרוגרות של הקדש. אלא הנזכר נותן להם דמי מזונות מכל הקדש והם קונים מן השוק: וכן פרה. שדשה בכרשיני הקדש חוסם פיה שלא תאכל מכל הקדש. דכתיב (דברים כ"ה) לא תחסום שור בדישו בדיש שראוי לו לא תחסום. אבל אתה חוסם בדיש של הקדש. שאינו ראוי לו. שהרי הוא אסור לאכול בהקדש: ן שרשי אילן של הדיוט

מן המעושרת[יג]. ואחרים מתנדבים כן[יד]. ולד מוקדשין לא יינק מן המוקדשין. ואחרים מתנדבים כן[טו]. הפועלים לא יאכלו מגרוגרות של הקדש[טז] וכן פרה[יז] לא תאכל מכרשיני הקדש[יח]: ן שרשי אילן של

וכתיב במעשר (ויקרא כ"ז) כל אשר יעבור תחת השבט] מה בכור מועלין בו. אף חלב המעושרת מועלים בו. חלב המוקדשים נמי אתי אמו אמו מבכור [דכתיב גבי בכור בפ' משפטים יהיה עם אמו. וגבי מוקדשים כתיב בפרשת אמור שבעת ימים יהיה תחת אמו]. ופירש"י מה בכור מועלין בו בכל דבר שיש בו דזכר הוא ולא נקבה. אף מעשר נמי דמוהג בנקבה וכן מוקדשים מועלין בכולו. אף בחלבו. ע"כ. והקשו התוס'. ל"ל קרא לאסור חלב המוקדשים תיפוק ליה מדדרשינן גבי פסולי המוקדשים בשר ולא חלב [כדפי' הר"ב במשנה ב' פ"י דחולין] וי"ל דאי לאו הכי קרא דהכא. דקאסר חלב במוקדשים לא הוה דרשינן גבי פסולי המוקדשים דבשר אתא למעוטי חלב. דלא הוה ידעינן לה למאי קאתי בשר למעוטי. אבל השתא דאסר חלב במוקדשים קאתי [בשר] לומר אבל חלב כדקאי קאי אדע מדאצטריך למכתב. ולא תגוז בכור לאסור [לאסור] גיזה בקדשים. ולמאי לריך תיפוק לי מדאמר גבי פסולי המוקדשים. חזבח חזבח ולא גיזה אלא ודאי כו'. כמ"ש כבר בשמס בחולין [שם ד"ה ליגזז] ע"ש. אבל קושיא אחריתא יש להקשות דהיאך ילף מבכור שהוא אסור להניק. והא אין דנין אפשר מבהא"א כמ"ש [*במשנה ב' פרק ב' דתמורה] ועוד קשיא דמלתא דפשיטא הוא דולד המעושרת לא יינק מן המעושרת. כיון שהיא חולין. דהא כבר תנא לעיל חלב המוקדשים לא נהנין [ולמאי קא בעי מנא ה"מ] ועוד דקאמר ואחרים מתנדבין [כן] פירש שהיו עשיריים מתנדבים להניק את הולדות מבהמות שלהם. ומה נדבה היא זאת כיון דלית שום ריוח להקדש. לכך נראה למורי רבי הרב רבינו פרץ ז"ל. דמהני מיירי בולד מעושרת ולד מוקדשים שילדו משהיו מוקדשים. והיינו רבותא. דאפ"ה אסור להניק מהם. והיינו הא דקאמר ואחרים מתנדבים כן שבשביל שהיו הולדות להקדש היו מתנדבים להניק אותם. וקא בעי בגמ'. מנא ה"מ דלא יינק מאמו והכתיב תחת אמו. דמשמע דאפילו היתה אמו קדושה מ"מ יונק ממנה (וקאתיא)[וקאמר אתיא] העברה העברה מבכור. מה בכור מועלין בו פי' שאסור להניק את הבכור מבהמת שמעשר וקדשים. דהא לא מצינו בכור של בהמת מעשר וקדשים שהרי הם פטורים מן הבכורות. אף מעשר כלומר אף ולד הוא קדוש קדושת המעשר שנולד מבהמת מעשר אסור להניק מאמו שהיא מעשר. חלב המוקדשים נמי אתיא אמו אמו מבכור דמה אמו האמור בבכור אינה של הקדש דבהמה של הקדש פטור מן הבכורה. אף אמו האמור בקדשים דכתיב שבעת ימים יהיה תחת אמו. דמשמע לפי הפשט שמותר להניק לולדות של בהמה קדושה מאמו שהיא קדושה. אינו כן דודאי אותה אם דחולין. ולכך מותר להניק מאמו. אבל אם היא קדושה אסור להניק לו. והשתא ניחא דשפיר .אלטריך ג"ש להכי דאף בשהולד של הקדש אסור להניק מן האם: מעושרת. קשיא לי דלעניין מעשר דגן תנן במשנה ו' פרק בתרא דדמאי מעושרת על הכללה בממה הופרש המעשר. וכן משמעות הל' והרמב"ם בספ"ג מה"מ העתיק ולד המעשר: ואחרים מתנדבין כן. פי' הר"ב אחרים שהתנדבו קודם לכן. רשאים להתעות קודם שתעשר כו'. ולא נזרך מפרש קודם לכן וגם למנן המשנה מתנדבין כן לא משמע לשעבר. וז"ל רש"י. ואחרים מתנדבין כן. שמתנין קודם לכן על מנת כן אני מכניס נקבה זו לדיר להתעשר שאם תקדש כו' ושמעתי דלהכי מהני להו תנאה הואיל ויכולין לעכב שלא תכנס נקבה זו לדיר עד לאחר זמן. הלכך מהני תנאה. והוי נדבה. ולהכי קרו להו אחרים. שאינן מחמירין עליהן כראוי. וכן נמי בולד מוקדשים. לא היו מקדישין חלב האם. ע"כ. ומ"ש הר"ב ומגומגם הוא מטעם שכתבו התוס' [ד"ה הפועלים] דליתנא לא משמע כן והל"ל ואחרים מתנים בכך. ועוד קשיא דבתוספתא קתני ליה גבי פועלים ופרה. והתם מה מועיל התנאי בדבר שהוא כבר של הקדש. לכך נראה לפרש ואחרים בעלי בתים נדיבי לב היו מתנדבים להניק אותן ולזנות מן בהמות שלהן שהיא חולין וכן פועלים ופרה של הקדש לפי שטושן בשביל הקדש היו עשיריים מתנדבים לפרנסם. ע"כ. ועיין עוד מ"ש בשמס בדבור ולד המעושרת: הפועלים לא יאכלו מגרוגרות של הקדש. דכרם רשך אמר רחמנא ולא כרם של הקדש. רש"י. והתוס' כתבו דאתקש חוסם לנחסם כמ"ש הר"ב במשנה ב' פ"ז דב"מ: וכן פרה לא תאכל כו'. פי' הר"ב דכתיב לא תחסום שור בדישו וכו'. גמ'. ופי' רש"י דעגלא כולה בחולין קמיירי [*ודברי הר"ב

ולד המוקדשין. פיי' שם ד ח פ ו ע ל י ם לא יאכלו מגרוגרות של הקדש. פיי' פ"ח מה' מעילה ה"ל: וכן פרה לא תאכל מכרשיני הקדש. פיי' יהונתן מרומות פ"ז ה"ל כפוטם פ"ג ה"ח מיי' שם ס"ג: ן שרשי אילן של הדיוט כו' המעין שהוא יוצא מן. מיי' פ"ה מה' מעילה ה"ו:

שנויי נוסחאות

ולד מוקדשין. במשנ"ב ..המוקדשין. מגרוגרות של הקדש. במשנ"ב מן גרוגרות הקדש. (לא תאכל) מכרשיני. במשנ"ב ליתא והוגה בכ"מ בלפניו; ב כ י "ק ..מכרשיני: ן שרשי אילן (של). בכי"ק שורשי.. ; במשנ"ב ליתא.

לקוטים

ר"ל הכניה מעיקרו אלא ד"ל, יהודה (ס"ל): ד"ה ולד וכו' תיפוק לי מדאמר וכו' הימא על קושיא זו דלא תגוז נלמ לאתא וכמ"ש בפ"י דחולין משנה ב' והתי"ט לא הביא כזה לא התם ולא הכא: (כ"ד)

יכין — תפארת ישראל — בועז

כמעשר ונאכל במומו [בתמורה פ"ג מ"ד]: נג) דנהנה מחלב הקדש: נד) ר"ל יש בני אדם שמתנין כן בתחלה שבאם תלד נקבה בעזירית, לא תקדש אלבה. וזה כדי שיינק אח"כ אולד בהיתר (ה): נה) אפילו התנו שיהיה מזונתן על הקדש, נותן הנזכר להן דמי מזונתן וקונין מהשוק, ולא יפרנסן מהקדש להדיא. [אב"י והא דאמרינן תמורה [פ"ז מ"א] דקדשי בדק"ב, דהייט קדושת דמים נתנים מהן לאומנין שכרן. התם נמי כי הכא דצריך לחלל תחלה הקדש על דמים]: נו) כשהשה בתבואת הקדש: נז) [ויקרקנן] של הקדש. וקמ"ל דאפילו כלשינן

שהייב לאחם, לא מחשב הרווחה מה שהשני ירעה עד שיתאחב ויקריבנו עולה]: (ה) ואילה"ק דלף דמינו שיכול אדם להקדיש בהמה בתנאי על מנת שהשניה והכתשה שלו [בחולין פי"א מ"א], היינו בהקדש שאינו מחויב בו. אבל הכא כיון דמחייב להקדיש הוצא עשירי, ומאד הדין קדש החלב ממילא, מדהוקש לנכור. וכדקאמר בש"ס, מ"ב אליך יכול להתנות שיהיה החלב חולין. ונ"ל כיון דאי בעי אדי מומא בכולה עדרי' [בכורות ל"ג ב'], וגם יכול לשמש ולאכול מעדרים קודם שהגיע הערך, מבני שיעשר [בכורות פ"ט סוף מ"ו], לכהי בהקדש שאינו מחויב בו דמי. והרמב"ם מפרש דס"ק, שאחרים מתנדבים להניק הולד מנקיבה שבעדרם, כשאין לבעה"ב

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ולד חטאת פרק ג מעילה

המים שבכד של זהב. מי"מ פ"ב מה' מעילה ה"ע: ערבה לא נהנין ולא מועלין. מי"י פ"ה ה"ו:

שנויי נוסחאות

באין בשל הקדש כו' באין בשל הדיוט. במסכ"ב הבאין.. שבאין בשל הדיוט. אולם במסכ"ב ד"ו הוא כלפיהו. המעיין שהוא יוצא מתוך שדה הקדש. נד": מעין.. וכ"ה בדפוס"ב (ופס..חשדה של הקדש); במסכ"ב ד"ו מעיין היוצא מתוך שדה של הקדש וכ"ה שדה של.. גם בפט"מ; בכי"ק מעיין.. מתחת שדה הקדש. יצא חוץ לשדה. במסכ"ב ד"ו יוצא.. נתנו בצלוחית. בכי"ק ניתנו..; במסכ"ב נתנן.. נותנין היו ממנה (זקנים) בלולביהן. בכי"מ ליתא ומי' תויב; במסכ"ב נוהגים היו הזקנים שנתנים ממנו בלולביהן; אולם במסכ"ב ד"ו ..שנותנין ממנו בלולביהן:

תוספות חדשים

ז ברע"ב ד"ח מעין כו' ומובא בשדה של הדיוט כו'. ולא יודעתי מה הכניתו לזה דנ"ל בפשוטה שלא הקדים המעין ולא כו' כגדולי הקדש רק שנראה כגדולי כיון שהוא נובע מחוכו וכ"פ הרמב"ם בפ"ה מה' מעילה:

(ממסורת"מ זנ"ל):

ראשון לציון

ז תוי"ט ד"ח המים שבכד כו' וכמ"ש הר"ב לא קניא דלאשכחן ברים פ"ג דנ"ק כו' וכ"כ תוס' במסכת דכלא י"ג ע"ב ד"ה מים שבכד כו' ומותנין לוחו לתנים כו' דלאמר בסוכה מ"ח ע"ב ואין הימא דבר הייטו תנים:

לקוטים

ז ת"ט ד"ה המים וכו' ליק וכו'. תוס' הביאו כלון מתני' דסוכה וכתבו ותימה דבכל הייטו תנים ולא תיכלו מידי וא"ל דלא מצו לתרץ לפי שהוא מבואר בגמ' דבב"ק וא"מ אין זה דרך תוס' ז"ל לבק' מדידהו מה שבא מבואר בגמ' (פ"ל): סד"ה ראב"ץ וכו' וא"ע וכו'. פי' קושייתו דמי לתנו להרמב"ם לפ' שדעת ר"מ היא לגמוד מכלון שמותר ליהנות ממנה מאחר שאין מזה הכרת בדבריו בלא דבא ודאי בהן דפיהם בלולב כ"ע ג"פ כמ"ש רמב"ם עצמו שהרי הכלל אמיתי דמצות לאו ליהנות ניתנו ואיין שכן למה דאלו לר"מ מבלבה לפ' שדעתו דמותר ליהנות ממנה ומה שסיר הו"מ לפי כמ"ש הרי"ש לעיל

הדיוט באין בשל הקדש. לא נהנים. ולא מועלים. דבתר אילן אזלינן ואילן בשל הדיוט קאי. וה"מ כשאין בין אילן של הדיוט לקרקע של הקדש אלא ט"ז אמה או פחות אבל אם יש ביניהן יותר מכשעה אמה מועלין בשדה הקדש. דלא גרירי תו בתר אילן: ושל הקדש באין בשל הדיוט לא נהנין ולא מועלין. כגון שיש בין אילן של הקדש לקרקע של הדיוט יותר מט"ז אמה דשדה הגדולים בשל הדיוט לא גרירי בתר אילן של הקדש הואיל ורחוקים ממנו כל כך הלכך לא מועלין. אבל אם אין ביניהן אלא י"ז אמה או פחות מועלים בהן: מעין שהוא יוצא מתוך שדה הקדש. רבותי פירשוה לי. כגון דמעין של חולין הוא. ונובע בשדה של הדיוט אלא שנמשך ויולא ועובר בתוך שדה של הקדש. לא נהנים ממנו בתוך שדה של הקדש. ולא מועלים דמשל הדיוט הוא נובע: יצאו. המים שבמעין זה שנובע משדה של הדיוט ועובר בשדה של הקדש ילא משדה של הקדש נהנים ממנו לכתחלה: המים שבכד של זהב. גבי נסוך המים בז' ימי החג הכן כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהיה ממלא מע"ש חבית של זהב שאינה מקודשת מן השלוח ובאותן מים לא נהנים ולא מועלין דלא אקדשו לנסוך המים למצוה עד שיתנו לצלוחית של זהב דהייטו כלי מקודש: ערבה. שהיו זוקפים אותה אצל המזבח. כדתנן בפרק לולב וערבה [משנה ה'] : נותנים היו ממנו בלולב. בתחלה קודם שזקפוה. ואע"פ

יכין תפארת ישראל בועז

כרשיונין דלא חזו כ"כ למאכל אדם [כתרומה פי"א מ"ע], עכ"פ מדכתיב לא תחסום שור בדישו, ויו יתירא, דהוה סגי למכתב בדיש, אלא קמ"ל קרא דוקא בדיש הראוי לו, אסור לחסמו, אבל בדיש הקדש שאינו ראוי לו לאכול ממנו כשלא יודע, מותר לחסמו. וכן בפועל כתיב גביה כי תבוא בכרם רעך, ובפועל הכתוב מדבר, משמע דוקא בכרם רעך מותר אתה לאכול, אבל לא בשל הקדש: נח) ואין בין האילן לשדה של הקדש יותר מט"ז אמה. דביותר מזה לא גרירי תו שרשים בתר האילן, ומועלין בהן: נט) הכא מיירי דוקא בשיש בין אילן הקדש לשדה החולין פחות מט"ז אמה, דבפחות מזה אכתי גרירי שרשים בתר אילן הקדש ומועלין בשרשים [כפאה פפ"ז]. [ואילה"ק בכל בכא לפלוג ולתני בדידה. דל"ל דכין בריאת וכין בפיפת רק לכותא קמ"ל, בריאת לכותא, דלע"ג דגוף האילן של הדיוט, אפ"ה מבכתת גביה אסורה להנות ממנו אפילו תוך ט"ז אמה. ופיפת מי לכותא קמ"ל, דאף שגוף האילן של הקדש, אפ"ה מבכתת גביה דאין מועלין בו ושיהו תוך לט"ז אמה [ומי' תוס' כ"ב דכ"ו כ' ד"ה רביעה]: ס) ומיירי שהמעין בא משדה חולין רק שעבר בשדה של הקדש, או שהקדיש השדה ולא המעין. ולפי"ז לא דמי לבור שנתמלא מים מגשמים של הפקר [לשיל מ"ו], דהכא אתי דכבר זכה בהן הדיוט כשעברו בשדהו. [ורמב"ם בפ"ה ממעילה פי' דמתני' מיירי שהקדיש השדה ואח"כ נתנקב שם מעין. ואילה"ק וכי גרע מבור שנתמלא מים מגשמים, ואפ"ה פסק הרמב"ם כרש"י לשיל מ"ו דמועלין בהן. נ"ל דהכא כיון שזועלין הן, הו"ל כשומדין לגלות, והו"ל כאילו אין דעת הקדש לזכות בהן, משא"כ בבור לשיל בטוסין ושומדין הן]: סא) מדדמו לגדולי הקדש כל זמן שהן תוך שדה הקדש: סב) של הקדש: סג) אפילו לכתחילה: סד) כשאל שבת תוך סוכות, שאי אפשר לשתוה מים בשבת לניסוך המים שבסוכות, מנחל השילוח שחוץ לירושלים, להכי שאבו מים מע"ש ובמוס בכד זהב שאינו מקודש כדי שלא יפסל בלינה. ולמחר דקודש שיעכבוס נתנו המים בצלוחית קודש: סה) ר"ל בכלי מקודש כדי לנסכן ע"ג המזבח: סו) שזוקפין בסוכות סביב למזבח: סז) מדדמי להקדש: סח) מדאינן קודש, ומיירי קודש שזקפן, דאל"כ אפילו הקדש גמור אין לך דבר שנעשה מצותו ומועלין בו, רק דאסור לכתחילה [כפסחים כ"ו א']. אבל ערבה דדמי רק לקודש, להכי בנעשה מצותו הוה שרי נס לכתחילה בהגלה [כך נ"ל בוותת רש"י]. ולרמב"ם [פ"ה ממעילה] לא מיירי הכא בערבה של חג אלא בכל ערבה שגדלה בשדה הקדש (ן): סט) בהא

לבעה"ב נקיבה אחרת בעדרו. ותמהני א"כ מה קמ"ל מתני'. ורתוי"מ הקשה מה לדבה סיא זו שאין הקדש מרוויח ע"ז כלום. ותוס' הכא פי', דמתני' מיירי בולד שילדה בהמת מעשר אחר שנעשת מעשר לאע"ג שהוא קדוש כמותה, ואפ"ה לא ייבא ממנה, מדמכחישה. וא"כ קמ"ל מתני' מובא, דאע"ג דהולד קדוש כהאם, אפ"ה לא ייבא מהאם, רק יתגדל ממקום אחר לבני לכתחילה הולד הקדוש. ושייך ממי שפיר שאחרים מתגדבים לגניק הולד מחולין, וכן בולד קדשים לקמן במתני', לפי דברי תוס' הנ"ל ממי מיירי בולד שילדה אחר שהוקדשה. ואילה"ק דהרי היה מותר להגליק במורה מגר לגר, אע"ג דהוה מכחוני קדושה [בשבת דכ"ב ב']. נ"ל דימיקת החלב שמכחישה שפי, כ"ע מודו דאסור: (ן) אב"י ק"ל לרש"י דעב"ש אי מיירי קודש שזקפן הרי קיי"ל הזמנה לאו מילתא היא [בסנהדרין מ"ז ב']. ונ"ל דכיון דקודש זקיפה הקיפו בו כבר, הו"ל ככבר עשו בו מעשה, וכבים תפילין דאר ביום חד זמנא, דנאסר [בברכות כ"ג, ומ"ח סי' מ"ב] ה"ל ההקפה היא קלת מסמעשה שעל ידו מחשב כהקדש, רק שלא נגמר עד אחר שזקפן. ומפי ק"ל לרמב"ם דס"ל דמתני' מיירי בערבות שגדלין בשדה הקדש, וכ' עליו הראב"ד ומיבום הוא, ותמה עליו רב"מ למה קרא לפי' הרמב"ם שיבום, בלי שום טעם. ולפע"ד כוונת הראב"ד דא"כ למה קאמר תנא דאין מועלין בה, דמשמע ואלאי אף בנהנה שלא במקום מצוה, וה"ל כתב שם גם הרמב"ם בעצמו מפורש, וזהו באמת תמיה רבתא לרמב"ם, דהרי הוא בעצמו כ' לעיל מהה בשמוע דמועלין בגדולי הקדש, וע"ע. והשבתי לבני הגאב"ד דק"ק לאנדסברג שליט"א, קושיתך לרש"י מהזמנה לאו מילתא, גם בלי תרוצך לק"מ לפע"ד, דכיון דמלמינן ערבה לחג לקדשי בדה"ב הרי בקדשי בדה"ב ואלאי הזמנה מלתא היא. תדע הרי באומר דבר זה יסיה קודם לבה"ב ואלאי רק הזמנה בעלמא היא [וע"ש ברש"י בסנהדרין דמ"ז סע"ב], ואפ"ה ואלאי מאו הוקדש, וכל היכא דאיתא בי נזא דרחמנא איתא [ר"ה ד"ו ע"א], הרי הזמנה גבה מלתא היא. וקושיתך לרמב"ם דמוקי למתני' בערבה שבשדה הקדש, שכתבת שסותר תכ"ד דברי עצמו. כ"ל דרמב"ם דייק מדנקט תנא סתמא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

שלא לקטוה. אלא כדי לזקפה על גבי מזבח: **ח** קן שבראש אילן. של הקדש שבגלו הטוף מעלים וקסמין שהביא ממקום אחר: שבאשרה יתיז בקנה. יפיל הקן לארץ בקנה ויהנה ממנו. ודוקא יתיז. אבל לא יעלה על האשרה. דאם עולה ליטול הקן נמצא נהנה מן האשרה והביאים והאפרוחים שבקן כל זמן שצריכים לאמן אסורים בין שבראש אילן של הקדש בין שבראש האשרה: המקדיש את החורש. תרגום יער חורשא: מועלים בגלו

ח קן שבראש האילן של הקדש[פא]. **לא** נהנין ולא מועלין[פב]. שבאשרה[פג] יתיז בקנה[פד]. המקדיש את החורש[פה]. מועלין

ח קן שבראש האילן של הקדש כו'. פי' הר"ב שבגלו הטוף מעלים וקסמין שהביא ממקום אחר. גמ'. וכתבו התוס' וא"ת אמאי לא נהנין כיון דאייתו מעלמא. וי"ל דגזרינן דלמא אתי [לאחלופי] בקנים המחוברים [באילן] ע"כ: יתיז בקנה. לשון הר"ב יפיל הקן לארץ בקנה ויהנה ממנו. ויש לתמוה מאי שנא מכל הקדש דאין נהנין. ובגמ' מאי יתיז אפרוחים וכ"כ הרמב"ם יתיז בקנה ר"ל שיגיע האפרוחים ואז יקח אותם. ע"כ. ומ"מ האיר הקן באשרה ואסר בכל הקדש. וכבר תמה עליו הכ"מ בפ"ה מה"מ. אלא שהוא תמה מאיסורא דהקדש. ולא נחית לעיוני בדברי התוס' שכתבתי לעיל דאסרי לכל הקדש בעוד טעם וכן אסרו דאשרה וכמ"ש בהמשך בדמשק. ולפי זה יש לתמוה בהפך דלמה האיר באשרה. וז"ל התוס' הקן עצמו אסור באשרה כמו בכל הקדש וכן אפרוחים וביצים שויש בשמיטה [וכדפירש הר"ב]. וא"ת אמאי תנן להיתרא גבי אשרה וקתני לאיסורא גבי הקדש. י"ל דלהכי תנא לא נהנין גבי הקדש משום דבעיא למתני. אין מועלין. ומתיז בקנה קתני גבי אשירה. דאע"ג דהוי דבר מאוס מאד שהיא של עבודה זרה אפ"ה שרי ע"כ. ויש חילוק גרסאות בסוגיא זו להכ"מ. בהלכות מעילה [פ"ה] העתיק גירסתינו ובפ"ז מהל' עבודה זרה העתיק גירסא אחרת. ומ"מ דברי הר"ב אינם עולים אף לאותה גירסא ואין להאריך. [*ובוד ראיתי שרש"י פי' בפ"ג דמס' עבודה זרה דף מ"ב ע"ב דבאשרה ליכא למגזר משום דבדילי מיניה. ע"כ]: מועלים בגלו

יכין תפארת ישראל בועז

גם ת"ק מודה דהרי מצות לאו ליהנות נתנו (ז): ע) והטוף בנה הקן מעלים וקסמין שהביא מעלמא: עא) דאסור לכתחילה, מדאתו לאחלופי בקנים המחוברים באותו אילן הקדש: עב) קן כו'ל שבגוי על אילן הנעבד: עג) ר"ל יעצעצ בקנה את הקן שיפיל עי"ז לארץ, ומותר אח"כ ליהנות מהקן. אבל לא יעלה באשירה ליטל הקן, מדהנה מהע"ז כשיעלה עליו. ואפילו אפשר שיטול הקן בידו בעודו עומד בארץ, אפ"ה אסור, שיהא שיעבודו שעבודו הוא שובר עלי הקן מהאשירה. אבל ע"י שיתיז הקן בקנה, יהיה מיכר שבבר הנעשה הוא [תוס' ע"ז מ"ב כ]. מיהו בהקדש אפילו להתיז בקנה אסור, משום דהקדש דלא מאוס ולא בדילי מיניה מיהא נזרינן טפי שיהנה גם מעצפיו [כגיטה ל"ט א']. אבל אפרוחים שבקן, אם יש עליהן כבר מצות שלא ת"ל להקן שבאילן, אפילו בהקדש מותר ליטלן משום בידו והוא עומד בארץ. ובלא גדלו נוצותיהם עדיין, או ביצים שבקן, אפילו באשירה אסור ליטלן משום (רק) [קף] דרך התזה, מדחיים עלייהו מגזרקן למטה, להכי חיישינן שמא יעלה ויהנה מהאילן עי"ז. [תוס' ע"ז שם] (דן): עד) יער:

ערבה, ולא פי' ערבה של מזבח, כדפי' לעיל מה מים שבכד של זהב, ש"מ דלאו דוקא בערבה של מזבח, אלא בערבה שגדילה בשדה הקדש אין מועלין בה. ומטעם דממיא ואוירא קרבי. דוגמת שרשי אילן הקדש חוץ מע"ז אמה, דאין נהנין מדמחוברין באילן, ואפ"ה אין מועלין מדרוב ינקתן רק מהארץ ולא מהאילן, ה"ג הכא: (ז) ואילה"ק עכ"פ האיך יכולו הזקנים ליטל משם ערבה, הרי אסור לישראל לגזול לשם רק לצורך סמיכה בחיסה תקופה [כפ"א דכלים]. ואע"ג דהנהו ג' ל"ד, דה"ס לצורך אחר רשאין לגזום, כלקמן [מדות פ"ב סי' ל"ט]. עכ"פ הכא לא מחשב לצורך מצוה כ"כ שיבוא בעצמו נופו לשם כסמיכה וכו', אע"פ שתעשה המצוה אם לא יבוא בעצמו לשם. י"ל דהכא נמי מיירי במי מהזקנים שהיה כהן. או שבאמת בקשו מכהן להביאן להן משם. ולרש"י דמיירי קודם שזקפום, ניחא טפי. תו נ"ל דהא דיקא זקנים, ר"ל ת"ח, כדחיינן מעשה בר"ג וזקנים [ב"מ די"ח א'] וכדומה הרבה בש"ס. וכ"נ מייתי ראיה מגדולי הדור שעשו כן. ורתו"ט פי' דיקא זקנים דמהכן חלבי' להפש לאחר מכן, התירו להן כן, עכ"ל. ותמהני דא"כ קושית רתו"ט לרמב"ם גם לדידי' מחוך ומיער, שסקשה להרמב"ם על שדחה דברי ראב"ד מהלכה, והרי קיי"ל מצות לאו ליהנות נתנו. והרי גם לדידי' ק' קושי' זאת, דאי נמי קיי"ל כראב"ד, הרי עכ"פ מדקיי"ל מצות לאו ליהנות נתנו, יהיה מותר לכל אדם לעשות כן, ולמה התירו דוקא לחנשים. ודון אמת שכל עיקר קושית רתו"ט גם לרמב"ם אחמכ"ר ל"ק מידי, די"ל דאע"ג דהנאת המצוה לא מחשב הנאה, עכ"פ מה שא"ל לקנות אחרת מחשב שפיר הנאה, כדלרכינן למימר נמי ה"ט במבית תפאתו ואשמו ממעות הקדש דמעל [כמעילה די"ט א'], ובדוגמת זה כ' רתו"ט גופיה [שקנים פ"ב מ"ב, ד"ה מעל ע"ש]. רק הכא מדלא היה הערבה באמת הקדש, רק ددמי להקדש כלעיל סי' ס"ז, להכי לרבנן דפליגי דראב"ד עכ"פ אסורא איכא. ואילה"ק א"כ הנודר הנאה מפופר, או סתוקע בשופר של קדשים דלא. משום מצות לאו ליהנות נתנו [כר"ה כ"ח א']. ועל כרחך דמה"ט נמי לא מעל [ע"ש], ואמאי, הרי עכ"פ מה שא"ל להדר אחר אחר מחשב הנאה. י"ל התם א"ל לנוף בשופר רק לשמע הקול, אפי' בשתקעו לאחרי' ושמע גם הוא יצא, משא"כ הכא דצריך לנוף הערבה, וודאי אם לא תמצא לו זו יצטרך לקנות אחרת, וזה שפיר מחשב הנאה. אבל"ז נ"מ ל"ל לתרץ קו' רתו"ט על שדחה דברי ראב"ד מהלכה, ע"פ מ"ש תוס' [סוכה מ"ג ב'] דלא"ק דערבה היא הממ"ם, א"כ א"ל בערבה של הקיף לכם, משא"כ לאחר שאול דיליף לה מערבי שחיק, א"כ גם בערבה של הקפה בעי לכם כמו בד' מינין. א"כ י"ל דלרמב"ם ת"ק דהכא ראב"ד בהא פליגי, דת"ק דהכא ס"ל כחכמים דהתם, וכדקיי"ל דערבה הממ"ם, ולא בעי לכם, א"כ אין לנמוד מהך מעשה שיהיה ערבה של הקדש מותר גם בשאר הנאות, די"ל ערבה דמצוה שאני דמצות לאו ליהנות נתנו, משא"כ שאר הנאות באמת אסורי, וכדקאמר באמת לא נהנין ולא מועלין, וראב"ד ס"ל כחכמים שאול התם דיליף לה מערבי. ובעינן גם בערבה של הקפה לכם, ומייתי שפיר ראיה מהך מעשה דגם שאר הנאות מותר בערבה של הקדש, דאי"ל דהך דזקנים שאני דמצות לאו ליהנות נתנו. דליתא, דאף דאין שם הנאה ליתסר, מדבעינן גם בערבה של הקפה לכם, וכשנטלוה הזקנים לנאת בה, הרי הוציאוה לרשות חולין, והרי המוציא מעות הקדש לרשות חולין, אף שלא נהנה מעל ורק בנזכר לא מעל בכה"ג עד שישתה בה מעשה הדיום [כלקמן פ"ה מ"ד]. א"כ מדקיי"ל דערבה הממ"ם ולא בעי גבה לכם, להכי יפה דחה הרמב"ם הך דראב"ד מהלכה. עכ"ל בני הרב הגאב"ד שליט"א. והשבתי לו, הן אמת שדבר זה חריף ומסולבל, ואפ"ה א"א לומר כן, דהרי שכחת בני שליט"א דהרמב"ם לא מוקי לה הכא בערבה במקיפין בה המוצה אלא בערבה שגדולה בשדה הקדש מיירי, ונם אבא שאול היו מוהנין בגולביהן קאמר, והרי ערבה שבגולב לכ"ע בעינן לכם, וא"כ אין אפשר לומר דפליגי הכא בלכם. ובאמת עודרתי בני שליט"א לומר, דהרי גם לרש"י דמיירי בערבה של הקפה, גם לרמב"ם דמיירי בערבה שגדל בשדה הקדש, עכ"פ לריך עשה, האיך הותרו הזקנים לחת ממנה בגולביהן, הרי בערבה שבגולב לכ"ע בעינן לכם, וא"כ אף דמצות לאו ליהנות נתנו, ואין כאן הנאה, עכ"פ בשמחנה בגולביהן, הוציאו הערבה מרשות הקדש לרשות הדיום, ואף דלא נמעל מטעם דאין הערבה ממש של הקדש, לרש"י בדאית ליה ולרמב"ם כדאית ליה, עכ"פ הוא"ל דשם כבריאה דלא נהנין ולא מועלין. וע"כ ל"ל דשם"ל לראב"ד דבין דאינה הקדש ממש, ונם רק למצוה הביאוה לרשותה, לא נזרו בה רבנן לדקדק בה כולה הלי. ואי"כ י"ל דלרמב"ם בחבורו בהא פליגי חכמים וראב"ד, ויפה פסק כחכמים, דבכל נוונא אסורה ערבה של הקדש, אפילו בדבעי לה למצוה. ומתורץ קו' רתו"ש לרמב"ם: (ח) אמר המפרש מאחר שלכאורה אין פירושי זה מסכים עם סוגית הש"ס כאן [ד"ל א']. ונם בנ"ל פי' הסוגיא בעצמה עמוס מכוסה, ككלה חדשה מעולפת בספירי לעיף, ודברי רבותינו רש"י ותוס', אשר רק מבדיהן סורגלנו לינק, הנבמו סברו, ואינן מספיקין לנרגונו לחה לחה. לכן קמתי אני בריה קלה בלא בר יומא, וכחולדה הדרה בעקבי הבתים, וכאישות בני עינים בחתחתים, ואמינא ברק ברקאי דקוביתא בעצמה קא חזינא, לפרש סוגיתן כפי המסכים עם סוגיא דש"ס ע"ז [מ"ב ב]. **דהבא** אותבה ר"ל לר' יוחנן דקאמר דע"ז שנשברה מאליה אסורה, והרי במתני' קאמר זקן שבאשירה יתיז בקנה ומותרת. וקס"ד דמדקתני אחמא ש"מ דמיירי

ח קן שבראש האילן של הקדש. יש"נ פ"ז מעלה ה"ב ע"ב מיי' פ"ז מה' מעילה ה"ז: שבאשרה יתיז בקנה. מיי' פ"ז מה' כ"ז הי"ב טוש"ע י"ד סימן קפ"ב סעיף ח': המקדיש את החורש מועלין בכולו. מיי' פ"ה מה' מעילה ה"מ

שנויי נוסחאות

ח קן. במשב"ב הקן.

לקוטים

לעיל דר"א עובדא בלאוד קאמר ולא בא לאיסלוגי ולי מטוס דתנן ר"א אומר הא אסכהן טובא הכ"ב דלא פליגי זהי כוונת קושייתו ובאמת הוקה כיא ואין לי מה לבשיב והאדרבתי לפרש כוונתו לפי שבאליהי הבב"ד שכתב ע"מ שהוסיף לעיל סתי"ט בפי' הרמב"ם וז"ל הגהה זו מדהתי"ט היא ות"מ לא הנין דבלי הרמב"ם וסתר כוונתו ולפי' המימו בגי"ע ולי הרמב"ם כך הוא ומ"ש בלבד"ן אינו מודה שמותר ליהנות לפי שעיקר וכו' ואעפ"י שדעת ר"א שמותר ליהנות וכו' ויפה עשה שדחלו מהלכה שאם הוא רוצה ללמוד מכאן שמותר ליהנות ממנה א"כ קבי המצוה נמי הנאה והוא דלא בכללא דמצות לאו ליהנות ניתנו. ומהוך חקבו להסיג לפי דעתו של הגדולים ממש לא זכה להבין דבריהם דבגהת התי"ט דלעיל אינה אלא לריקון הלבון אינו מעלה ולא מוריד לענין הכ"ע שהוא בעיקר הפי' דאף אם לא נגעם כלל אלא כמ"ש הב"ד מ"מ קו' הפי"ט ז"ל במקומה עומדת דהיא גופא קא מיבעיא ליה מאי דוחקיה לפרש דר"א רוצה ללמוד וכו' שבוה דחתו מהלכה הו"ל לפי הדלעיל ואינכא שאין הכרח להביא לעיל כמ"ש התי"ט דספיר יש ליישב הלבון ממו בסוף וכתו שהמתיק הב"ד ומ"מ הקו' בעיקר הסירוש בדקאי קלי. (ש"ל):

לקוטים

לעיל דר"א עובדא בלאוד קאמר ולא בא לאיסלוגי ולי מטוס דתנן ר"א אומר הא אסכהן טובא הכ"ב דלא פליגי זהי כוונת קושייתו ובאמת הוקה כיא ואין לי מה לבשיב והאדרבתי לפרש כוונתו לפי שבאליהי הבב"ד שכתב ע"מ שהוסיף לעיל סתי"ט בפי' הרמב"ם וז"ל הגהה זו מדהתי"ט היא ות"מ לא הנין דבלי הרמב"ם וסתר כוונתו ולפי' המימו בגי"ע ולי הרמב"ם כך הוא ומ"ש בלבד"ן אינו מודה שמותר ליהנות לפי שעיקר וכו' ואעפ"י שדעת ר"א שמותר ליהנות וכו' ויפה עשה שדחלו מהלכה שאם הוא רוצה ללמוד מכאן שמותר ליהנות ממנה א"כ קבי המצוה נמי הנאה והוא דלא בכללא דמצות לאו ליהנות ניתנו. ומהוך חקבו להסיג לפי דעתו של הגדולים ממש לא זכה להבין דבריהם דבגהת התי"ט דלעיל אינה אלא לריקון הלבון אינו מעלה ולא מוריד לענין הכ"ע שהוא בעיקר הפי' דאף אם לא נגעם כלל אלא כמ"ש הב"ד מ"מ קו' הפי"ט ז"ל במקומה עומדת דהיא גופא קא מיבעיא ליה מאי דוחקיה לפרש דר"א רוצה ללמוד וכו' שבוה דחתו מהלכה הו"ל לפי הדלעיל ואינכא שאין הכרח להביא לעיל כמ"ש התי"ט דספיר יש ליישב הלבון ממו בסוף וכתו שהמתיק הב"ד ומ"מ הקו' בעיקר הסירוש בדקאי קלי. (ש"ל):

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

בכולו. עמ"ש בסס המוס' במ"ו בדבור מועלים בהם כו': לא בשפוי ולא בטויה. לפי שהגזברין לא קנו והקדישו אלא דבר הצריך לבנין. ולא שפוי ונבייה. רש"י: ולא בטוייה. והר"ב העתיק כמויה וכן הגירסא במ"ח פ"ג דעבודה זרה. והרמב"ם כתב כמויה הם חלקים הקשים שיש בעצים הנחזיש בשעת הגיגור והחלק כשמגריס ומחלקין אותו יבאר מקומן כמין גומא בעץ ומקצת הטשחאות טויה והטענין אחד. לפי שאותן החלקים דומה לטוה עומדת בפני עצמה בתוך הטען ע"כ. ויראה לי דבעבודה זרה גורס נבייה בבי"ת. אבל בחבורו פ"ה מהלכות מעילה העתיק בכאן נבייה בבי"ת:

בבולו. הגזברים שלקחו את העצים מועלין בעצים. שיל"ל פ"ל פ"ו: בבולועה). הגזברים שלקחו את העצים מועלין בעצים שיו). ואין מועלין לא בשפוייעה). ולא בנוייה עט):

תגזברים שלקחו את העצים מועלין בעצים. יל"ל פ"ל פ"ו: פ"ה מה' מעילה פ"ט:

שנויי נוסחאות

(את ה)עצים. במסב"כ ליתא. ואין מועלין. בכי"ק אין.. לא בשפוי ולא בנוייה. במסב"כ לא בשפוויי ולא בנבייה; במסב"כ ד"ו ..בשיפוי ולא בנבייא; בכי"מ ..ולא בנטייה וכ"ה בכרע"ב (ומס ..בשפוויין) ועי' תוי"ט:

ראשון לציון

ח במשנה ולא (בנוייה) גירסת הערוך ערך נב נגם בנבייה. עיין יש סדר למשנה:

לקוטים

ח הר"ב ד"ה מועלים בכולו בעצים וכו'. כן פי' רש"י אבל הרמב"ם ז"ל כותב דין בקשים שבלשם הלולת וכ"כ בתנו' פ"ה ולפירושו קאי מתיבתא דתמרי לא בעצים ולא מועלים ותני כיפא בתם הקדש את המחוסר כפר הקדש כל מה שבתוכו וגם שקן בכלל אע"ג דאתא מעלמא ולפי' מועלים בו. (ס"ג):

יכין תפארת ישראל בועז

עה) בעלים בענפים ובעלין: עו) ר"ל כשקנו עלים להקדש: עז) ר"ל אפילו בקעיות שנפלו ונסרו כשהעבו העלים אסורי: עח)[סובעלשפעטע]: עט) עלים שטשרין מהאילנות. דלא התכוונו כשקנו רק לקנות (רק) נוף העץ דחזי לבנין, אבל לא הנמייה, ולרמב"ם, נמייה ר"ל [קלאקן], שהוא כעין יבלת בעץ ולא יצלח לכל מלאכה [ע"ש פ"ה דמעילה]:

עה"ג בעלים בענפים ובעלין. נ"ל דמלת אלא ע"ס, וא"ל א"ל. וי"ל ומסדר ליה ר"ל לר' יוחנן, לעולם דמיירי דאיתבר עלי הקן מהאילן נופה, ואפ"ה בהקדש אין מועלין, דמיירי שנעשה הקן מהגדולין שגדלו בהאילן אחר שהוקדש, וס"ל אין מעילה בגדולין. ומסיק הו, הכי נמי מסתברא, דאיס"ד דמיירי בדאייתא מעלמא אמאי יתיז בקנה לשקליה משקל. נ"ל דה"פ וה"ק ליה ר"ל לר' יוחנן, בשלמא אי נימא דמיירי בלאתבר מנופה, להכי שפיר בחשיבה יתיז בקנה, ולא יטול הקן בידו מהאשירה, דגזרינן דלמא לאחלופי בהענפים המחוברין עדיין בהאשירה. ורק כשיתיז בקנה א"ל הו למגזר כה"ג, דהרי הענפים המחוברים עדיין הם יקנו למטה ע"י נענוע קל של הקנה. אבל אי נימא דמתני' מייר דאייתי עלי הקן מעלמא, א"כ אמאי יתיז בקנה, נשקלה משקל הקן בידו מהאילן, דהרי לא שייך לגזור אטו מחוברין של אותו אילן, מדהוה נזירה לגזירה, דהרי התלושין של האשירה נ"כ לא אסורי רק מטום גזירת המחוברין בו, והאיך גזור הלושין שמעלמא אטו תלושין שמנוף האילן. ואמר ר' אבוה אר"י, לעולם דאייתי מעלמא, ומאי יתיז, יתיז באפרוחין. ר"ל אע"ג דאפרוחין כעלים תלושין דאתו מעלמא דמו, אפ"ה כשעריכין לאילן יש לאסריהו, מדלמו ע"ז שפי לענפים המחוברין בהאילן, להכי אסור למשקלינהו בידים מהקן, רק יתיז בקנה, וירלה שכשיפרחו קצת, אז א"ל לאילן ויהיו מותרין. והדר תו קאמר הש"ס, א"ל ר' יעקב לר' ירמיה אפרוחין וכו', בילים וכו'. ר"ל דר' יעקב הטיב על דך לגיל דהאי יתיז דמתני' ר"ל באפרוחין, אי באפרוחין מייני, מ"ש אשירה מהקדש, דבאילן מופרחין גם בהקדש אסורי כמו בילים, ובמופרחין גם באשירה מותרין, ואמאי רק באשירה נקט יתיז בקנה. כך הוא פי' הסוגיא לפש"ל, כדי להשוותה ולהסכימה עם הסוגיא דע"ז הנ"ל רק דלתו' הנ"ל באילן מופרחין אפי' דרך התזה אסור. מדחיים עלייהו מלגליכן, חייבי' דמה"מ יעלה באילן האשירה:

ציונים תוספת יום טוב קדשי המזבח פרק ד מעילה ר"ע מברטנורה

פרק ד **א ולחייב** עליהן משום פגול נותר וטמא. מסיים הר"ב לו לחייב למעלה כזית בחוץ. וכן כתב רש"י. ותמיהה דאמאי בייריה. ועוד דבמשנה ד' פי"ג דזבחים. לא תנן אלא המעלה כזית מן הטולה ומן האימורים. ואפשר לפי שהם זבח אחד לפיכך מלטרפין גם הרמב"ם [בפי'] לא הזכיר הא דמעלה. וטמ"ש במשנה דלקמן: **ב** חמשה דברים בעולה מלטרפים זה עם זה. פירש הר"ב לכזית לחייב משום מעלה בחוץ. וכ"כ רש"י והוס'. אבל בפי"ג דזבחים דף ק"ט כתבו התוס' דאין לפרש להתחייב בחוץ. דהא לא תנן אלא עולה ואימורין אבל חמשה דברים לא דאע"ג דמחייבו בחוץ ה"מ בפני עצמו אבל אלטרופי לא ועוד דלא מחייב בחוץ על אחת שבתודה ועוד חלב ויין היאך מלטרפין. והא אין שעורן שוה זה בכזית וזה בג' לוגין. ע"כ. גם הרמב"ם לא הזכיר הא דמעלה. ומ"ש הר"ב ולחייב משום פגול ונותר וטמא וכ"כ רש"י והרמב"ם. וכתבו התוס' דזבחים. דאין לפרש לענין מחשבת פגול דאין אכילה והקטרה מלטרפים [כדתנן בסוף פ"ב דזבחים. וסש"ב דמגחות וכלומר בפירה א"א לפרש כן] אלא

פרק ד **א קדשי** המזבח מצטרפים זה עם זה למעילה. אם נהנה מפני[מיי] קדשי מזבח בטוה פרוטה מעל. ומלטרפים נמי לכזית לחייב עליהם. ומשום אוכל פגול או נותר או טמא לו לחייב למעלה כזית בחוץ:

פרק ד א קדשי המזבח מצטרפין זה עם זה. למעילה*) ולחייב עליהן משום פגול. נותר. וטמא*). קדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה*). קדשי המזבח וקדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה. למעילה*): ב חמשה דברים

מייני

פ"ד **א** קדשי המזבח מצטרפין זה עם זה. ע"ר ע"ח ירושלמי שנת פ"ז ה"ב וס:ילין פ"ז ה"ב מיי' פ"ה מ' מעילה ה"ב: ולחייב עליהם משום פגול כו'. מיי' פ"ח מה' שקלים מי"ל: קדשי המזבח וקדשי בדק הבית. מיי' פ"ה מה' מעילה ה"ב: **ב** חמשה דברים בעולה כו'. פ"ר ע"ב בריסום פ"ז ה"ח:

שנויי נוסחאות

פ"ד **א** קדשי המזבח. במסב"כ ..מזבח. נותר. בכי"ק ובמסב"כ ונותר. קדשי המזבח וקדשי בד"ה. בכי"ק אי..קדשי בד"ה; במסב"כ חד קדשי מזבח ואחר קדשי.. וע' נמוקי הגרי"ב:

יכין תפארת ישראל יכין

פ"ד א) דכשנהנה מב' מיני קרבנות בשוה פרוטה, מעל: ב) דכשאכל כזית מהנך, מב' מיני קרבנות חייב: ג) לענין מעילה. אבל פגול נותר וטמא לא שייך בהן: ד) מלת למעילה קא גם אבבא דקדשי בדק הבית מלטרפין זה עם זה דהני מקמי הכי למעילה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org